

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет	Каразінський банківський інститут
Кафедра	Обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Спеціальність	071 Облік і оподаткування
Освітня програма	Облік і аудит в управлінні бізнес-процесами
Група: АО-21М	денна форма навчання

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

**ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗ
ВИТРАТ, ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ
ПІДПРИЄМСТВА**

здобувача вищої освіти **Минка Анатолія Івановича**

Кваліфікаційна магістерська робота
допущена до захисту рішенням кафедри
обліку та оподаткування

Протокол № 6 від «05» грудня 2024 р.

Завідувач кафедри
к.е.н., доцент

_____ **Р. О. Піскунов**

Науковий керівник
к.е.н., доцент

_____ **О.Ю. Мірошник**

м. Харків 2024 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Факультет	Каразінський банківський інститут
Кафедра	Обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Спеціальність	071 Облік і оподаткування
Освітня програма	Облік і аудит в управлінні бізнес-процесами

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
обліку та оподаткування,

к.е.н., доцент

Р.О. Піскунов

«26» вересня 2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ

Минка Анатолія Івановича

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи: «ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗ ВИТРАТ, ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА»

керівник роботи Мірошник Олексій Юрійович, к.е.н., доц.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від «25» вересня 2024 року № 4601-5/3045

2. Строк подання студентом роботи «20» листопада 2024 року.

3. Перелік питань, які потрібно розробити:

У розділі 1 дослідити сутність понять «доходи», «витрати», «фінансові результати», як об'єктів обліку та аналізу; розглянути теоретичні аспекти та нормативно-правове регулювання питань обліку і аудиту операцій із доходами, витратами і результатами діяльності; дослідити обліково-аналітичне забезпечення процесу управління доходами, витратами і фінансовими результатами.

У розділі 2 провести техніко-економічну характеристику основних показників діяльності ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»; ідентифікувати особливості організації бухгалтерського обліку на ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»; вивчити

особливості фінансового обліку доходів, витрат та фінансового результату ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА».

У розділі 3 оцінити доходи, витрати і фінансові результати ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»; розробити факторну модель рентабельності власного капіталу; запропонувати заходи оптимізації доходів і витрат за для максимізації фінансового результату.

4. План роботи

№ з/п	Назва етапів роботи
1	Вибір здобувачем теми кваліфікаційної магістерської роботи
2	Затвердження плану і завдання кваліфікаційної магістерської роботи
3	Виконання кваліфікаційної магістерської роботи
4	Здача кваліфікаційної магістерської роботи керівнику
5	Підпис кваліфікаційної магістерської роботи у керівника
6	Подача кваліфікаційної магістерської роботи на кафедру для перевірки наявності запозичень з інших документів
7	Допуск завідувачем кафедри до захисту кваліфікаційної магістерської роботи
8	Захист кваліфікаційної магістерської роботи

5. Дата видачі завдання «25» вересня 2024 року.

Студент

_____

підпис

А.І. Минко

ініціали, прізвище

Керівник роботи

_____

підпис

О.Ю. Мірошник

ініціали, прізвище

РЕФЕРАТ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ

«ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗ ВИТРАТ,
ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА»

МИНКА АНАТОЛІЯ ІВАНОВИЧА

Кваліфікаційна магістерська робота містить 112 сторінок, 13 таблиць, 7 рисунків, 8 формул, список літератури з 51 найменувань, 3 додатки.

Об'єктом дослідження є діюча система організації бухгалтерського обліку та аналізу витрат, доходів і фінансових результатів підприємства на ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА».

Предметом дослідження є теоретичні та методологічні положення щодо організації бухгалтерського обліку та аналізу витрат, доходів і фінансових результатів підприємства.

Мета роботи полягає в узагальненні теоретичних основ формування системи організації бухгалтерського обліку та аналізу витрат, доходів і фінансових результатів підприємства на ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА», а також пошуку напрямків оптимізації витрат та доходів, за для максимізації фінансових результатів підприємства.

Завданнями кваліфікаційної магістерської роботи є: дослідити сутність понять «доходи», «витрати», «фінансові результати», як об'єктів обліку та аналізу; розглянути теоретичні аспекти та нормативно-правове регулювання питань обліку і аудиту операцій із доходами, витратами і результатами діяльності; дослідити обліково-аналітичне забезпечення процесу управління доходами, витратами і фінансовими результатами; провести техніко-економічну характеристику основних показників діяльності ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»; ідентифікувати особливості організації бухгалтерського обліку на ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»; вивчити особливості фінансового обліку доходів, витрат та фінансового результату ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»; оцінити доходи, витрати і фінансові результати ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»; розробити факторну модель рентабельності власного капіталу; запропонувати заходи оптимізації доходів і витрат за для максимізації фінансового результату.

За результатами дослідження сформульовані теоретичні та практичні положення, що доведені автором до конкретних пропозицій задля вдосконалення системи організації бухгалтерського обліку та аналізу витрат, доходів і фінансових результатів підприємства.

Одержані результати можуть бути використані в процесі розробки методичних засад системи організації бухгалтерського обліку та аналізу витрат, доходів і фінансових результатів підприємства.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЬ, АНАЛІЗ, ВИТРАТИ, ДОХОДИ, ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ.

ABSTRACT
AT QUALIFICATION MASTER WORK

«ORGANIZATION OF ACCOUNTING AND ANALYSIS OF COSTS,
INCOME AND FINANCIAL RESULTS OF THE ENTERPRISE)»

MINKO ANATOLY IVANOVYCH

The qualification master's thesis contains 112 pages, 13 tables, 7 figures, 8 formulas, a list of references with 51 titles, 3 appendices.

The object of the study is the current system of organization of accounting and analysis of costs, income and financial results of the enterprise at LLC "AKSION UKRAINE".

The subject of the study is theoretical and methodological provisions on the organization of accounting and analysis of costs, income and financial results of the enterprise.

The purpose of the qualifying master's work is to generalize the theoretical foundations of the formation of a system for organizing accounting and analyzing costs, income and financial results of the enterprise at LLC "AXION UKRAINE", as well as to search for directions for optimizing costs and income in order to maximize the financial results of the enterprise.

The tasks of the qualification master's work to explore the essence of the concepts of "income", "expenses", "financial results" as objects of accounting and analysis; to consider theoretical aspects and regulatory and legal regulation of accounting and auditing operations with income, expenses and results of activity; to explore the accounting and analytical support of the process of managing income, expenses and financial results; to conduct a technical and economic characteristic of the main indicators of the activities of LLC "AXION UKRAINE"; to identify the features of the organization of accounting at LLC "AXION UKRAINE"; to study the features of financial accounting of income, expenses and financial results of LLC "AXION UKRAINE"; to assess income, expenses and financial results of LLC "AXION UKRAINE"; to develop a factor model of return on equity; to propose measures to optimize income and expenses in order to maximize financial results.

Based on the results of the study, the author formulates theoretical and practical provisions were formulated, which were brought by the author to specific proposals to improve the system of accounting organization and analysis of expenses, income and financial results of the enterprise.

The obtained research results can be used in the process of developing methodological principles of the system of accounting organization and analysis of expenses, income and financial results of the enterprise.

KEYWORDS: ACCOUNTING ORGANIZATION, CONTROL, ANALYSIS, EXPENSES, INCOME, FINANCIAL RESULTS.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ДОХОДІВ, ВИТРАТИ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА	13
1.1 Сутність понять «доходи», «витрати», «фінансові результати», як об'єктів обліку та аналізу	13
1.2 Теоретичні аспекти та нормативно-правове регулювання питань обліку і аудиту операцій із доходами, витратами і результатами діяльності.	18
1.3 Обліково-аналітичне забезпечення процесу управління доходами, витратами і фінансовими результатами.....	34
Висновки до розділу 1	43
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗ ВИТРАТ, ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»	45
2.1 Техніко-економічна характеристика основних показників діяльності ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»	45
2.2. Організація бухгалтерського обліку на ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»	54
2.3 Фінансовий облік доходів, витрат та фінансового результату	62
Висновки до розділу 2	76
РОЗДІЛ 3 ОПТИМІЗАЦІЯ ВИТРАТ, ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»	79
3.1. Оцінка доходів, витрат і фінансових результатів ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»	79
3.2 Розробка факторної моделі рентабельності власного капіталу	88
3.3 Заходи оптимізації доходів і витрат за для максимізації фінансового результату.	98
Висновки до розділу 3	104

ВИСНОВКИ.....	107
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	113
ДОДАТКИ.....	119

ВСТУП

Актуальність теми полягає в тому, що ефективна організація бухгалтерського обліку та аналіз витрат, доходів і фінансових результатів підприємства є надзвичайно важливими в сучасних умовах динамічного ринку та економічної нестабільності. Вони забезпечують керівництво необхідною інформацією для прийняття стратегічних і оперативних рішень, спрямованих на оптимізацію діяльності, підвищення прибутковості та конкурентоспроможності підприємства.

Сучасні підприємства стикаються з викликами, такими як зростання витрат на ресурси, необхідність адаптації до швидких змін у бізнес-середовищі та посилення конкуренції. У цих умовах якісний бухгалтерський облік дозволяє не лише відображати фінансовий стан підприємства, але й слугувати базою для аналізу ефективності його діяльності.

Аналіз витрат і доходів сприяє виявленню резервів для скорочення собівартості, підвищення рентабельності продукції та покращення управлінських процесів. Дослідження фінансових результатів дозволяє оцінити вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на економічну стійкість підприємства, а також прогнозувати майбутні фінансові перспективи.

Таким чином, актуальність теми обумовлена необхідністю створення прозорої системи бухгалтерського обліку та застосування сучасних методів аналізу, що дозволяють забезпечити сталий розвиток, ефективне управління ресурсами та підвищення фінансової стійкості підприємства.

Теоретичною основою роботи є наукові праці вітчизняних та закордонних вчених та фахівців з питань організації бухгалтерського обліку та аналізу витрат, доходів і фінансових результатів підприємства.

Відаючи належне внеску відомих вчених, слід відмітити, що недостатньо дослідженими залишаються питання адаптації системи бухгалтерського обліку до умов сучасного цифрового середовища, інтеграції

автоматизованих облікових систем та впровадження сучасних методів аналізу витрат і доходів у реальних умовах підприємств різних галузей.

Також потребують подальшого дослідження питання оптимізації витрат в умовах економічної нестабільності, управління доходами в умовах глобалізації ринків та підвищення ефективності прийняття управлінських рішень на основі облікової інформації.

Окремо слід звернути увагу на розробку методик оцінки фінансових результатів з урахуванням специфіки підприємств малого та середнього бізнесу, а також на вдосконалення аналітичного інструментарію для прогнозування довгострокової фінансової стабільності.

Об'єктом дослідження є діюча система організації бухгалтерського обліку та аналізу витрат, доходів і фінансових результатів підприємства на ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА».

Предметом дослідження є теоретичні та методологічні положення щодо організації бухгалтерського обліку та аналізу витрат, доходів і фінансових результатів підприємства.

Мета роботи полягає в узагальненні теоретичних основ формування системи організації бухгалтерського обліку та аналізу витрат, доходів і фінансових результатів підприємства на ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА», а також пошуку напрямків оптимізації витрат та доходів, за для масимізації фінансових результатів підприємства.

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішуються наступні завдання:

- дослідити сутність понять «доходи», «витрати», «фінансові результати», як об'єктів обліку та аналізу;
- розглянути теоретичні аспекти та нормативно-правове регулювання питань обліку і аудиту операцій із доходами, витратами і результатами діяльності;
- дослідити обліково-аналітичне забезпечення процесу управління доходами, витратами і фінансовими результатами;

- провести техніко-економічну характеристику основних показників діяльності ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»;
- ідентифікувати особливості організації бухгалтерського обліку на ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»;
- вивчити особливості фінансового обліку доходів, витрат та фінансового результату ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»;
- оцінити доходи, витрати і фінансові результати ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»;
- розробити факторну модель рентабельності власного капіталу
- запропонувати заходи оптимізації доходів і витрат за для максимізації фінансового результату.

У роботі застосовано такі методи дослідження: аналіз, який використовувався для поділу об'єкта дослідження на ключові складові елементи; синтез – для узагальнення окремих аспектів методики обліку, аналізу та аудиту витрат, доходів і фінансових результатів; аналогію – для вивчення відповідності вітчизняної системи обліку, аналізу та аудиту зарубіжній практиці; дослідження документів і облікових реєстрів – для перевірки їхньої відповідності вимогам стандартів за формою та змістом; статистичні та аналітичні розрахунки – для аналізу фактографічної облікової інформації; монографічний метод – для вивчення теоретичних напрацювань вітчизняних та зарубіжних учених; факторний метод елімінування – для побудови факторної моделі рентабельності власного капіталу. Такий підхід дозволив забезпечити комплексне дослідження проблем обліку, аналізу та аудиту фінансових показників підприємства.

Особистий внесок та наукова новизна одержаних результатів полягає у визначенні шляхів та розробці рекомендацій і пропозицій щодо вдосконалення обліку, аналізу та аудиту витрат, доходів і фінансових результатів основної діяльності ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА».

Результати дослідження, які характеризують наукову новизну дипломної роботи, включають:

удосконалено:

1) Понятійно-категоріальний апарат, зокрема, уточнено визначення понять «витрати», «доходи» і «фінансові результати». Так, витрати визначаються як зменшення економічних вигод через вибуття активів або збільшення зобов'язань, що спричиняє зниження власного капіталу господарюючого суб'єкта; доходи, своєю чергою, трактуються як збільшення економічних вигод протягом звітного періоду внаслідок надходження активів або зменшення зобов'язань, що призводить до зростання власного капіталу; фінансові результати являють собою грошову форму підсумків господарської діяльності підприємства, обчислювану як різниця між доходами та витратами за звітний період.

2) Процес поетапного аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. Запропоновано комплексний підхід до аналізу ланцюжка «витрати-доходи-фінансові результати», який враховує галузеві особливості. Це забезпечує системність у дослідженні витрат, доходів та фінансових результатів, роблячи їх комплексними в системі управління підприємством.

одержали подальший розвиток:

3) Процедури вибору інструментарію дослідження. Систематизовано методи якісної та кількісної оцінки витрат, доходів і фінансових результатів. Це сприяє підвищенню ефективності управління, своєчасному діагностуванню, попередженню та нейтралізації негативних чинників.

4) Методика аналізу та оцінки фінансових результатів. На відміну від існуючих методик, запропоновано підхід, що базується на аналізі ланцюжка «витрати-доходи-фінансові результати» за системою показників, визначених для підприємства. Методика включає логічні та евристичні методи дослідження і передбачає проведення комплексного аналізу.

5) Методика факторного аналізу рентабельності власного капіталу. Запропоновано модель, яка пов'язує внутрішні показники ефективності з кінцевими результатами діяльності підприємства, що дозволяє підвищити точність аналізу ефективності ланцюжка «витрати-доходи-фінансові результати».

6) Процес обліково-аналітичного забезпечення. Розроблено рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення обліку, аналізу та аудиту витрат, доходів і фінансових результатів, а також їх оптимізації, враховуючи специфіку ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА».

Запропоновані наукові розробки сприяють підвищенню ефективності та результативності управління фінансово-економічною діяльністю підприємства. *Практичне значення* отриманих теоретико-методологічних та практичних положень з розробки та вдосконалення системи організації бухгалтерського обліку та аналізу витрат, доходів і фінансових результатів сформовано до рівня конкретних рекомендацій, які можуть впроваджуватися для поліпшень процесів управління підприємств. Результати дослідження можуть бути використані ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» та інших виробничих підприємствах швейної галузі.

Апробація результатів магістерської роботи. Основні положення кваліфікаційної магістерської роботи доповідались на V Міжнародній науково-практичній конференції «CURRENT TRENDS IN SCIENTIFIC RESEARCH DEVELOPMENT», Бостон, США.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ДОХОДІВ, ВИТРАТИ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність понять «доходи», «витрати», «фінансові результати», як об'єктів обліку та аналізу.

У процесі фінансово-господарської діяльності підприємства основна увага приділяється отриманню максимальної економічної вигоди, яка знаходить відображення у фінансових результатах. Ці результати демонструють всі аспекти функціонування суб'єкта господарювання, зокрема рівень організації виробництва, ефективність управлінської системи, особливості механізмів господарювання, контроль витрат тощо. Саме фінансові результати визначають фінансову стійкість і незалежність підприємства.

На сьогодні питання витрат, доходів та фінансових результатів набуло особливої актуальності. Ці категорії перебувають у центрі уваги багатьох дослідників, які працюють у галузях економічної теорії, мікро- та макроекономіки, фінансів, бухгалтерського обліку та менеджменту. Разом із тим, ці поняття залишаються предметом численних дискусій, що й обумовлює потребу їх подальшого дослідження.

Науковці досі не дійшли єдиного визначення поняття "фінансові результати". Дискусії щодо їхньої сутності, форм, джерел формування та методик оцінки тривають уже не одне десятиліття. У загальному сенсі фінансові результати можна розглядати як різницю між доходами і витратами за певний період. Зокрема, поняття "прибуток" визначається як приріст чи отриманий зиск, а "збиток" — як протилежність прибутку або матеріальні втрати [1].

Економічний словник тлумачить "прибуток" як перевищення доходів над витратами на виробництво і реалізацію продукції, а "збиток" — як перевищення витрат над отриманими доходами [2].

Різні підходи до трактування фінансових результатів можна знайти і в нормативних документах. Зокрема, за Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку 1, фінансовий результат звітного періоду визначається як різниця між доходами та витратами за цей період [3]. Водночас, Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" наголошує на необхідності зіставлення доходів і витрат, з урахуванням адміністративних, збутових та інших операційних витрат [4].

Сучасні дослідники також пропонують різні визначення фінансових результатів. Наприклад, Мочерний С.В. вважає, що це грошове вираження підсумків діяльності підприємства у вигляді прибутків або збитків [5]. Пушкар М.С. наголошує, що фінансові результати — це прибуток чи збиток, отримані внаслідок господарської діяльності [6]. Луговий В.А. описує фінансові результати як балансовий прибуток чи збиток, який включає доходи і витрати від реалізації продукції, інших операцій та позареалізаційних доходів і витрат [7]. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. та Партин Г.О. у своєму термінологічному словнику пропонують два підходи до визначення фінансових результатів: як різницю між доходами і витратами за певний період, або як зміну вартості власного капіталу підприємства [8]. На думку Ануфрієва, фінансовий результат визначається показниками прибутку чи збитку, які формуються за звітний період як різниця між доходами і витратами підприємства [9].

Аналізуючи наведені визначення, можна помітити, що низка науковців дотримуються подібних підходів до трактування поняття «фінансові результати». Воно розглядається як прибуток або збиток, підсумкове значення, різниця між доходами та витратами, а також як приріст чи зменшення капіталу. Різноманітність цих дефініцій зумовила появу різних концепцій щодо сутності фінансових результатів, що потребує систематизації

та узагальнення. Для цього доцільно застосувати метод групування за певними характеристиками, що дозволить глибше проаналізувати це поняття. (рис 1.1).

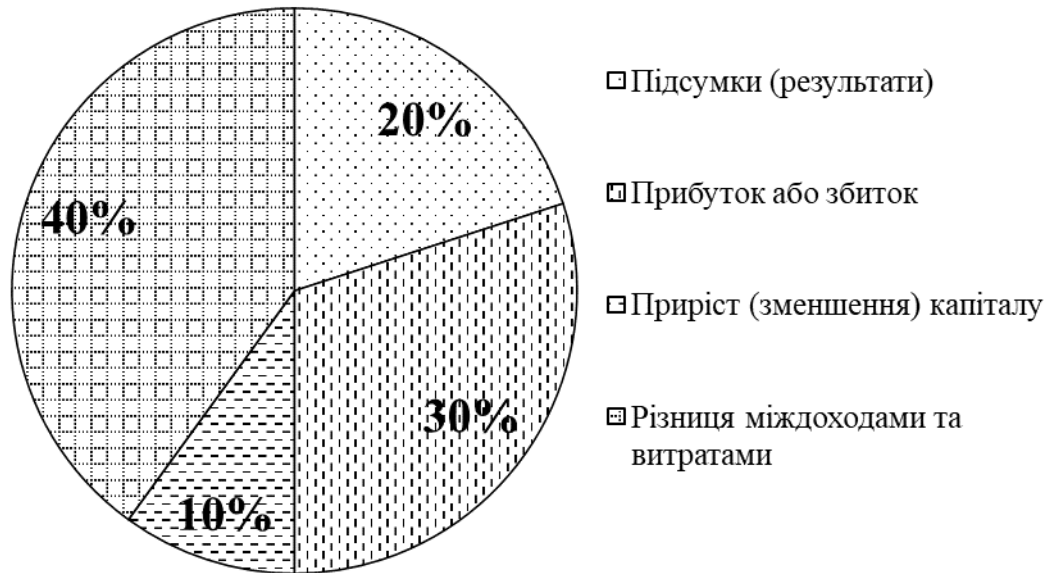

Рис. 1.1. Аналіз поглядів за ознаками сутності поняття «фінансові результати»

Джерело: розроблено автором [10]

Підхід, згідно з яким «фінансові результати» визначаються як різниця між доходами і витратами підприємства, є найбільш поширеним серед дослідників. Ця концепція базується на фундаментальних принципах обліку та фінансів, які передбачають визначення результативності діяльності через зіставлення отриманих економічних вигод із понесеними витратами. Тому доцільно більш детально розглянути концептуальні підходи до теоретичної сутності та характеристик даного визначення [10].

Різноманіття тлумачень пов'язане з особливостями діяльності підприємств, їх організаційними структурами, а також економічним середовищем, у якому вони функціонують. Наприклад, у рамках бухгалтерського обліку фінансові результати визначаються через показники

прибутку чи збитку, які обчислюються на основі доходів і витрат за певний період. У фінансовому аналізі акцент робиться на ефективності управління ресурсами та забезпеченні стабільного приросту капіталу, тоді як в економічній теорії поняття розглядається ширше — як узагальнюючий підсумок діяльності, що характеризує конкурентоспроможність підприємства та його здатність адаптуватися до змін зовнішнього середовища.

Таблиця 1.1

Підходи щодо визначення поняття «витрати»

№ з/п	Автор (джерело)	Визначення	Коментар
1	2	3	4
1	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [11]	Витрати – це зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками) за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені	Дане визначення ґрунтується на зменшенні активів або збільшенні зобов'язань і зменшенні власного капіталу.
2	В. П.Савчук [12]	Зменшення активів або збільшення зобов'язань (пасивів), або поєднання того чи іншого у зв'язку з виробництвом і постачанням товарів у рамках діяльності підприємства	Витрати розглядаються як зменшення активів або збільшенні зобов'язань чи їх поєднанню
3	Є. В. Мних [13]	Зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками).	Визначення с на зменшенні економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшенні зобов'язань і зменшенні власного капіталу
4	В. Б. Івашкевич [14]	Відтік або інше використання активів і (або) виникнення кредиторської заборгованості в результаті відвантаження або виробництва товарів, надання послуг або здійснення інших операцій, які є основою діяльності господарюючого суб'єкта.	Витрати розглядаються як відтік активів у наслідок виникнення заборгованості

Джерело: систематизовано автором

Не менш важливим етапом є вивчення дефініції поняття «доходи», яке є однією з ключових складових фінансових результатів. З метою порівняння та аналізу було взято визначення цього терміну з нормативно-правових актів, а також із джерел облікової літератури.

Таблиця 1.2

Підходи щодо визначення поняття «доходи»

№ з/п	Автор (джерело)	Визначення	Коментар
1	2	3	
1	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №15 «Дохід» [15]	Дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.	Дохід розглядається як збільшення активу або зменшення зобов'язання
2	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 Дохід» [16]	Дохід - це валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників власного капіталу.	Дохід розглядають як надходження економічних вигід
3	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [17]	Доходи - збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників)	Визначення ґрунтується на збільшенні економічних вигід за рахунок надходження активів або зменшення зобов'язань
4	Т.Г. Камінська [18]	Доходами організації є збільшення економічних вигід протягом звітного періоду в результаті надходження активів і (або) підвищення їхньої вартості, і (або) зменшення зобов'язань, які приводять до збільшення капіталу організації за виключенням внесків власників	Доходи розглядаються як збільшення економічної вигоди

Джерело: систематизовано автором

Беручи до уваги, що на сьогодні немає єдиного підходу до визначення понять, які розглядаються, пропонується уточнити їх шляхом формулювання власного бачення сутності термінів «витрати», «доходи» та «фінансові результати».

Витрати можна визначити як скорочення економічних вигод, що виникає внаслідок вибуття активів або збільшення зобов'язань, яке призводить до зменшення власного капіталу суб'єкта господарювання.

Доходи — це приріст економічних вигод, що відбувається протягом звітного періоду через надходження активів або зменшення зобов'язань, внаслідок чого зростає власний капітал підприємства.

Фінансові результати слід розглядати як грошовий вираз підсумків діяльності суб'єкта господарювання, який обчислюється як різниця між доходами та витратами за звітний період.

Таким чином, удосконалення понятійно-категоріального апарату для термінів «витрати», «доходи» та «фінансові результати» шляхом інтеграції різних наукових підходів дозволить оптимізувати процес аналізу результатів господарської діяльності. Це сприятиме як розвитку термінологічного інструментарію бухгалтерського обліку, так і підвищенню ефективності аналізу та аудиту діяльності підприємств.

1.2 Теоретичні аспекти та нормативно-правове регулювання питань обліку і аудиту операцій із доходами, витратами і результатами діяльності.

Діяльність суб'єктів господарювання в умовах сучасної ринкової економіки спрямована на досягнення максимально можливої вигоди, яка знаходить своє відображення у фінансових результатах. Ці результати є ключовим індикатором ефективності функціонування підприємств, адже вони демонструють здатність суб'єкта господарювання не лише покривати свої витрати, а й формувати прибуток, який є необхідним для забезпечення стабільного розвитку.

У сучасних умовах дослідження причинно-наслідкових зв'язків, пов'язаних із процесами формування, оцінки, прогнозування та забезпечення позитивного фінансового результату, набуває все більшого значення. Прибуток, який виступає основним джерелом формування фінансових ресурсів, відіграє вирішальну роль у забезпеченні ефективної поточної діяльності господарюючого суб'єкта, його інноваційного оновлення та стійкого розвитку. Зростання прибутку має вагомим значення не лише для самого підприємства, але й для економіки країни в цілому. Воно позитивно впливає на фінансову стійкість суб'єктів господарювання, розширює джерела самофінансування, підвищує інвестиційний потенціал країни через акумуляцію ресурсів, які можуть бути спрямовані на реалізацію інфраструктурних, інноваційних та соціальних проектів. Крім того, зростання прибутку сприяє підвищенню суспільного добробуту шляхом створення нових робочих місць, збільшення рівня заробітної плати та підвищення податкових надходжень, які фінансують суспільні потреби.

В умовах ринкової економіки особливої уваги потребують витрати, доходи та фінансові результати, які складають основу оцінки діяльності підприємств. Тому дослідження актуальних питань бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту операцій, пов'язаних із цими категоріями, є вкрай важливим. Для обґрунтування теоретичних та практичних підходів до вирішення цих питань необхідно звернутися до праць провідних авторів, які висвітлюють ключові аспекти у своїх посібниках, підручниках, навчально-методичних матеріалах, монографіях та наукових статтях.

З огляду на це, важливим завданням є узагальнення та систематизація наукових напрацювань із розподілом за питаннями, що стосуються бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту витрат, доходів і фінансових результатів діяльності підприємств. Такий підхід дозволить сформувати більш глибоке розуміння теоретичного базису досліджуваних категорій і виявити напрями вдосконалення обліково-аналітичної системи на підприємствах.

Результати такого дослідження представлені у таблиці 1.3, де проведено аналіз поглядів авторів, що працювали над питаннями бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту витрат, доходів і фінансових результатів. Додатково у таблиці 1.4 узагальнено основні питання, які розглядалися у навчально-практичній літературі. Для кращого розуміння структури та взаємозв'язків між різними аспектами теми розроблено схему, що представлена на рисунку 1.2. Вона візуально ілюструє ключові напрями аналізу та дослідження у контексті бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту.

Таблиця 1.3

Розкриття питань обліку, аналізу та аудиту доходів, витрат і фінансових результатів в літературі

№	ПІБ авторів	Назва	Рік видання
1.	Дерев'янка С.І., Кузик Н.П., Олійник С.О., Ганяйло О.М. [19]	Аудит	2016
2.	Матвієнко В.П., Фурман В.М., Калюга Є.В. [20]	Облік і аудит. Практикум з фахових дисциплін	2015
3.	Сук Л.К., Сук П.Л. [21]	Фінансовий облік: Навчальний посібник	2016
4.	Садовська І.Б., Божидарнік Т.В., Нагірська К.Є. [22]	Бухгалтерський облік. Навчальний посібник	2013
5.	Виноградова М. О., Жидеева Л. І. [23]	Аудит. Навчальний посібник	2014
6.	Тігова Т.М., Селіверстова Л.С., Процюк Т.Б. [24]	Аналіз фінансової звітності	2012
7.	Сіменко І.В., Косова Т.Д. [25]	Аналіз господарської діяльності	2013
8.	Ткаченко Н. М. [26]	Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність	2011
9.	Карпенко О. В., Карпенко Д. В. [27]	Управлінський облік	2012

Джерело: систематизовано автором

Аналізуючи дані, представлені у таблиці 1.4 та на рисунку 1.2, можна зробити висновок, що у навчально-практичній літературі, присвяченій бухгалтерському обліку, аналізу та аудиту витрат, доходів та фінансових результатів, основна увага зосереджується на наступних аспектах. Передусім

дослідники та автори приділяють значну увагу визначенню понять «витрати», «доходи» та «фінансові результати». Визначення цих категорій розглядається з різних підходів, що підкреслює їхню фундаментальну важливість у теоретичному й практичному аспектах бухгалтерського обліку.

Таблиця 1.4

Питання бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту доходів, витрат і фінансових результатів в навчально-практичній літературі

№		Підручники, посібники й інша навчально-практична та наукова література з бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту								
		[19]	[20]	[21]	[22]	[23]	[24]	[25]	[26]	[27]
1.	Поняття	+			+	+	+	+		+
2.	Класифікація		+	+	+		+	+	+	+
3.	Загальний порядок обліку		+	+	+				+	+
4.	Економічний аналіз						+	+		
5.	Аудит	+				+				

Джерело: систематизовано автором

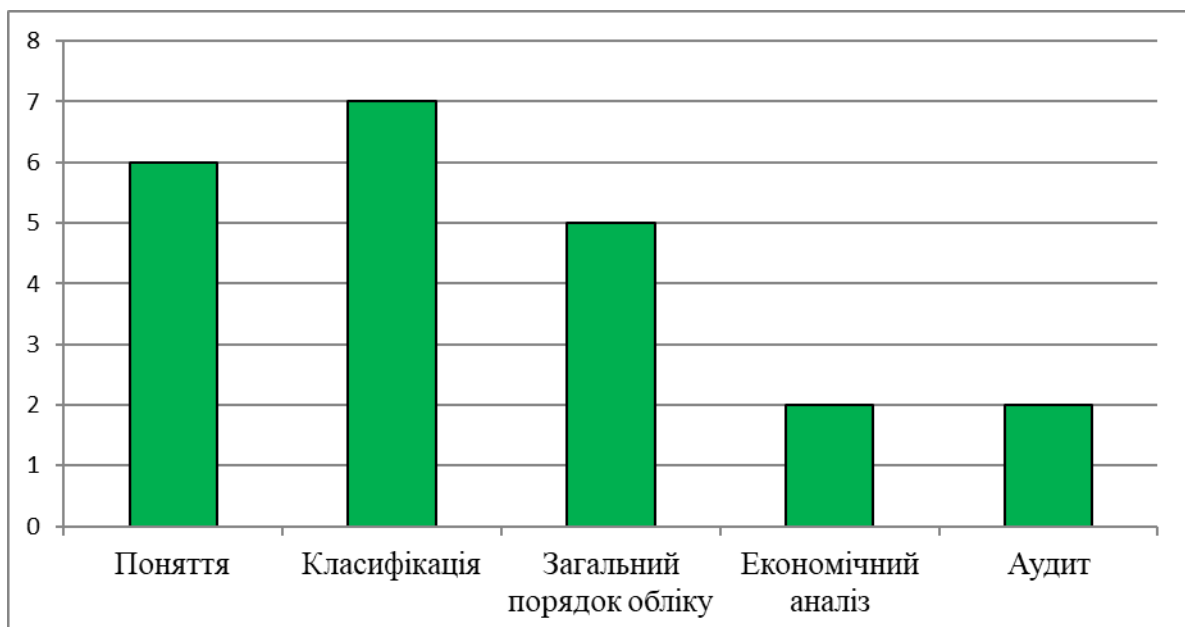

Рис.1.2. Узагальнення питань з бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту доходів, витрат і фінансових результатів, які розглядалися в літературних джерелах

Джерело: узагальнено автором за даними [19-27]

Крім того, суттєвий акцент робиться на класифікації витрат та описі загального порядку обліку витрат, доходів і фінансових результатів. Це зумовлено необхідністю чіткої систематизації даних для забезпечення ефективного функціонування облікової системи та достовірного формування фінансової звітності. Також у літературі висвітлюється методологія реєстрації цих операцій, що є основою для належного ведення обліку на підприємствах.

Водночас значно менша увага приділяється таким важливим аспектам, як аналіз витрат, доходів та фінансових результатів, а також їх аудиту. Аналіз цих категорій є ключовим для оцінки ефективності діяльності підприємства, виявлення резервів для підвищення прибутковості та вдосконалення управління. Аудит, у свою чергу, забезпечує достовірність фінансової звітності, виявлення помилок або недоліків у обліку та підтвердження відповідності встановленим стандартам. Однак ці аспекти, попри їх важливість, майже не знаходять належного відображення в навчально-практичній літературі.

На сучасному етапі розвитку ринкових відносин і підвищення конкуренції суб'єкти господарювання стикаються з необхідністю раціонального використання отриманих доходів і мінімізації витрат. Це дозволяє забезпечити максимізацію прибутку, що є основним джерелом фінансової стабільності та розвитку підприємства. У зв'язку з цим зростає інтерес науковців до питань, пов'язаних із бухгалтерським обліком, аналізом та аудитом витрат, доходів і фінансових результатів.

Для більш глибокого розуміння цих проблемних питань було проведено аналіз публікацій на дану тематику за останні роки, результати якого наведено в таблиці 1.5.

Як свідчать дані таблиці, більшість наукових статей присвячено дослідженню фінансових результатів. Це зумовлено їхньою ключовою роллю у забезпеченні стабільності та успішного майбутнього підприємства. Проблеми обліку, аналізу та аудиту фінансових результатів залишаються

надзвичайно актуальними, оскільки саме фінансові результати відображають ефективність діяльності підприємства, слугують індикатором його конкурентоспроможності та визначають можливості подальшого розвитку.

Таблиця 1.5

Питання обліку, аналізу та аудиту доходів, витрат і фінансових результатів в періодичних виданнях

№	ПІБ авторів	Назва	Рік видання
1.	Рета М.В., Пляка Г.О. [28]	Сучасні проблеми обліку фінансових результатів діяльності підприємств	2015
2.	Білик М. Д., Бабіч В. В. [29]	Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовими результатами діяльності підприємств	2015
3.	Карп'як Я. С. [30]	Організація бухгалтерського обліку витрат, доходів і фінансових результатів суб'єкта господарювання	2014
4.	Фальченко О.О., Зленко К.І. [31]	Удосконалення економічного аналізу фінансових результатів діяльності підприємства	2015
5.	Шинкаренко Д.В., Беренда Н.І [32]	Особливості аудиту та аналізу фінансових результатів	2017
6.	Притолок С.А. [33]	Доходи підприємства як об'єкт аудиту	2016
7.	Галушак І.Є., Савчук В.П [34]	Облік доходів від операційної діяльності: Сучасний стан і напрями вдосконалення	2014
8.	Христюк Д.П. [35]	Аналіз фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств	2017
9.	Коваль Л.В., Пасека І. М. [36]	Облік витрат діяльності підприємства та шляхи його вдосконалення	2017

Джерело: систематизовано автором

Огляд періодичних видань надає змогу оцінити як теоретичне, так і практичне значення питань, пов'язаних із бухгалтерським обліком, аналізом та аудитом витрат, доходів і фінансових результатів підприємства. Цей аналіз

дає підґрунтя для визначення основних тенденцій та актуальних проблем, що потребують вирішення у цій сфері.

Узагальнені результати аналізу статей, опублікованих у періодичних виданнях, присвячених питанням бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту витрат, доходів і фінансових результатів, подано у таблиці 1.6.

Проаналізувавши дані таблиці 1.6, можна зробити висновок, що значна кількість статей фокусується не лише на загальних аспектах бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту витрат, доходів і фінансових результатів підприємства. Багато публікацій акцентують увагу на деталізованому вивченні цієї тематики, спрямованому на вирішення проблемних питань і удосконалення практичних підходів до управління фінансовими результатами.

Таблиця 1.6

Питання обліку, аналізу та аудиту доходів, витрат і фінансових результатів в науково-періодичних джерелах

№		Підручники, посібники й інша навчально-практична та наукова література з бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту								
		[28]	[29]	[30]	[31]	[32]	[33]	[34]	[35]	[36]
1.	Поняття	+	+	+		+	+	+	+	+
2.	Класифікація	+		+			+			
3.	Загальний порядок обліку	+	+	+				+		+
4.	Економічний аналіз				+	+			+	
5.	Аудит					+	+			

Джерело: систематизовано автором

Отже, аналізуючи праці, представлені в посібниках, підручниках, навчально-методичних та періодичних виданнях, можна дійти висновку, що існує низка проблемних питань, пов'язаних із бухгалтерським обліком,

аналізом і аудитом витрат, доходів та фінансових результатів діяльності підприємств. Ці питання вимагають більш детального дослідження і практичного вирішення.

Зокрема, відсутній комплексний підхід до обліково-аналітичного забезпечення системи управління взаємозв'язком «витрати-доходи-фінансові результати». Цей недолік ускладнює ефективне планування, управління та контроль фінансових показників підприємств. Крім того, у науковій і практичній літературі недостатньо враховуються галузеві особливості, що є важливим аспектом для аналізу та контролю фінансових результатів і їх складових, оскільки специфіка діяльності підприємств різних секторів значною мірою впливає на структуру витрат і формування доходів.

Ці проблеми досліджуються як із теоретичної, так і з практичної точок зору у наступних розділах роботи, зокрема в розділах 3.1 та 3.2, де пропонуються шляхи їх вирішення. Увага до цих аспектів є необхідною для вдосконалення управлінських процесів і підвищення ефективності діяльності підприємств у сучасних умовах.

На сучасному етапі розвитку економіки система бухгалтерського обліку, економічного аналізу та аудиту витрат, доходів і фінансових результатів підприємств не може функціонувати ефективно без належного нормативно-правового регулювання. Законодавчі акти, які діють в Україні, насамперед спрямовані на забезпечення регламентації бухгалтерського обліку та регулювання відносин між підприємством, державою та іншими суб'єктами господарської діяльності. Правова інформація зосереджена у законодавчих актах найвищої юридичної сили, таких як закони України, які регламентують діяльність підприємств у сфері фінансових, господарських та трудових відносин. До основних видів нормативно-правового забезпечення обліку, аналізу та аудиту витрат, доходів і фінансових результатів належать також постанови та рішення Кабінету Міністрів України, нормативні документи Національного банку України, накази Міністерства фінансів України,

Державного комітету статистики України, а також акти інших міністерств та відомств.

Важливо зазначити, що нормативна інформація має відповідати правовій інформації та не може вступати з нею у протиріччя. Одним із ключових джерел нормативної інформації щодо фінансових результатів є затверджений наказом Міністерства фінансів України План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкція про його застосування. Значну роль у формуванні нормативної бази відіграють також національні та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, положення, рекомендації науково-практичних конференцій тощо.

Нормативна інформація має широке застосування, насамперед у забезпеченні функцій управління підприємством. Вона слугує базою для аналізу та прогнозування доходів і витрат, а також для ухвалення стратегічних і тактичних управлінських рішень.

Отже, належне нормативно-правове забезпечення обліку та контролю витрат, доходів і фінансових результатів є критично важливим для ефективної організації роботи підприємств. Відсутність такого забезпечення може призвести до значних штрафних санкцій, фінансових втрат, а в довгостроковій перспективі — до банкрутства підприємства.

Детальнішу інформацію щодо нормативної бази обліку та аудиту витрат, доходів і фінансових результатів представлено в таблиці 1.7.

Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, виходячи зі своєї компетенції та враховуючи галузеві особливості, розробляють методичні рекомендації щодо застосування національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Ці рекомендації забезпечують належний рівень уніфікації облікових процедур, адаптуючи їх до специфіки діяльності різних суб'єктів господарювання. Вони дозволяють створити єдиний підхід до обліку в межах окремих галузей, що, у свою чергу, сприяє підвищенню прозорості фінансової звітності та забезпеченню її зрозумілості для користувачів.

Таблиця 1.7

Аналіз нормативно-правової бази обліку та аудиту доходів, витрат і фінансових результатів

№	Нормативний документ, ким і коли виданий	Короткий зміст
1	2	3
1.	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»[38]	Визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні
2.	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку подання фінансової звітності» [39]	Визначає порядок, загальні вимоги і строки представлення фінансової звітності юридичними особами, незалежно від організаційно-правової форми і форми власності
3.	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1) «Подання фінансової звітності» [40]	Визначає основи подання фінансової звітності загального призначення для забезпечення їхньої зіставності з фінансовою звітністю суб'єкта господарювання за попередні періоди, а також з фінансовою звітністю інших суб'єктів господарювання
4.	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 (МСБО 18) Дохід» [41]	Визначає обліковий підхід до доходу, який виникає в результаті певних типів операцій та подій.
5.	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [4]	Визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів
6	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність» [42]	Визначає порядок складання консолідованої фінансової звітності та загальні вимоги до розкриття інформації щодо складання консолідованої фінансової звітності.
	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» [43]	Визначається порядок виправлення помилок, внесення та розкриття інших змін у фінансовій звітності
7.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 16 «Витрати» [11]	Визначає методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства і її розкриття у фінансовій звітності
8.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» [15]	Визначає методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства і її розкриття у фінансовій звітності
9.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок	Визначає методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про

Закінчення таблиці 1.7

1	2	3
	на прибуток» [44]	витрати, доходи, активи і зобов'язання по податку на прибуток.
9.	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [45]	Застосовується підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (крім банків і бюджетних установ) незалежно від форм власності, організаційно-правових форм і видів діяльності, а також виділених на окремий баланс філій, відділень та інших відособлених підрозділів юридичних осіб
10.	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [46]	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій та інших юридичних осіб
11.	Кодекс етики професійних бухгалтерів [47]	Згідно з Кодексом, цілі бухгалтерської професії і професії аудитора взаємопов'язані і полягають у виконанні роботи відповідно до найвищих стандартів професіоналізму, в досягненні найкращих результатів діяльності й загалом у задоволенні громадських інтересів
12.	Закон України «Про аудиторську діяльність» [48]	Визначає правові засади здійснення аудиторської діяльності в Україні і спрямований на створення системи незалежного фінансового контролю з метою захисту інтересів користувачів фінансової та іншої економічної інформації
13.	Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [49]	Цей Закон визначає правові засади аудиту фінансової звітності, провадження аудиторської діяльності в Україні та регулює відносини, що виникають при її провадженні.
13.	Міжнародні стандарти аудиту (МСА) [50]	Носять рекомендаційний характер для аудиторів усіх країн світу. В них розроблено професійні вимоги до аудиту на міжнародному та соціальному рівні

Джерело: сформовано за даними

Наразі Україна активно рухається в напрямку європейської інтеграції. Це зумовлює необхідність реформ у багатьох сферах, зокрема в організації

бухгалтерського обліку та складанні фінансової звітності. Вітчизняні підприємства дедалі частіше впроваджують у свою діяльність міжнародні стандарти бухгалтерського обліку. Використання цих стандартів відкриває нові можливості для підприємств, зокрема для розширення співпраці з європейськими компаніями, підвищення інвестиційної привабливості, залучення іноземних інвестицій і зміцнення позицій на міжнародних ринках [31].

Доходи, як одна з ключових складових фінансових результатів, мають визначальне значення для формування економічного добробуту підприємства. Їх правильне відображення у фінансовій звітності є критично важливим для забезпечення достовірності фінансових даних. Важливо розглянути відмінності між практикою формування доходів за міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ) та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (НП(С)БО).

Порівняння цих підходів дозволяє глибше зрозуміти їх специфіку і знайти оптимальні рішення для застосування в умовах української економіки. Зокрема, міжнародні стандарти зосереджуються на принципах справедливості та прозорості, тоді як національні стандарти часто враховують регуляторні та податкові особливості країни. Це потребує збалансованого підходу до інтеграції міжнародних норм з урахуванням національної специфіки, що відображено у порівняльному аналізі (див. таблицю 1.8).

Аналіз відповідних стандартів демонструє, що національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (П(С)БО) базуються на основних принципах міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСБО). Проте між ними спостерігаються певні відмінності, які зумовлені специфікою національної економіки та регуляторного середовища. Наприклад, у МСБО 18 термінологія є більш структурованою і точною. Так, використання поняття «кінець звітного періоду» замість «дати балансу» дозволяє уникнути різночитань, а заміна «визначення витрат» на «оцінку витрат» робить акцент на аналітичному підході до розрахунку витрат [31].

Таблиця 1.8

Визначення доходів за національними та міжнародними стандартами

Операція	П(С)БО 15	МСБО 18
Визначення	Дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена [1, п.]	Дохід - це валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників власного капіталу [2, п.]
Дохід від продажу товарів має визнаватися в разі задоволення всіх наведених умов:	<ul style="list-style-type: none"> - покупцеві передані ризики й вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію (товар, інший актив); - підприємство не здійснює надалі управління та контроль за реалізованою продукцією (товарами, іншими активами); - сума доходу (виручка) може бути достовірно визначена; - є впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигід підприємства, а витрати, пов'язані з цією операцією, можуть бути достовірно визначені [1, п.]. 	<ul style="list-style-type: none"> - суб'єкт господарювання передав покупцеві суттєві ризики і винагороди, пов'язані з власністю на товар; - за суб'єктом господарювання не залишається ані подальша участь управлінського персоналу у формі, яка, як правило, пов'язана з володінням, ані ефективний контроль за проданими товарами; - суму доходу можна достовірно оцінити; - ймовірно, що до суб'єкта господарювання надійдуть економічні вигоди, пов'язані з операцією; - витрати, які були або будуть понесені у зв'язку з операцією, можна достовірно оцінити [2, п.].
Надання послуг	Дохід, пов'язаний з наданням послуг, визнається, виходячи зі ступеня завершеності операції з надання послуг на дату балансу, якщо може бути достовірно оцінений результат цієї операції. Результат операції з надання послуг може бути достовірно оцінений за наявності всіх наведених нижче умов: <ul style="list-style-type: none"> - можливості достовірної оцінки доходу; - імовірності надходження економічних вигід від надання послуг; - можливості достовірної оцінки ступеня завершеності надання послуг на дату балансу; 	Якщо результат операції, яка передбачає надання послуг, може бути попередньо оцінений достовірно, дохід, пов'язаний з операцією, має визнаватися шляхом посилення на той етап завершеності операції, який існує на кінець звітного періоду. Результат операції може бути попередньо оцінений достовірно у разі задоволення всіх наведених далі умов: <ul style="list-style-type: none"> - можна достовірно оцінити суму доходу; - є ймовірність надходження до суб'єкта господарювання економічних вигід, пов'язаних з операцією;

Закінчення таблиці 1.8

	<p>- можливості достовірної оцінки витрат, здійснених для надання послуг та необхідних для їх завершення [1, п.].</p>	<p>- можна достовірно оцінити ступінь завершеності операції на кінець звітного періоду; - можна достовірно оцінити витрати, понесені у зв'язку з операцією, та витрати, необхідні для її завершення [2, п.].</p>
Відсотки, роялті та дивіденди	<p>Дохід, який виникає в результаті використання активів під-ства іншими сторонами, визнається у вигляді процентів, роялті та дивідендів, якщо:</p> <ul style="list-style-type: none"> - імовірне надходження економічних вигод, пов'язаних з такою операцією; - дохід може бути достовірно оцінений. <p>Такий дохід має визнаватися у такому порядку:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проценти визнаються у тому звітному періоді, до якого вони належать, виходячи з бази їх нарахування та строку користування відповідними активами; - роялті визнаються за принципом нарахування; - дивіденди визнаються у періоді прийняття рішення про їх виплату [1, п.]. 	<p>Дохід, який виникає в результаті використання третіми сторонами активів суб'єкта господарювання, що приносять відсотки, роялті та дивіденди, має визнаватися на основі, викладеній у параграфі 30, якщо:</p> <ul style="list-style-type: none"> - є ймовірність, що економічні вигоди, пов'язані з операцією, надходять до суб'єкта господарювання; - можна достовірно оцінити суму доходу. <p>Дохід має визнаватися на такій основі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відсотки мають визнаватися із застосуванням методу ефективної ставки відсотка; - роялті мають визнаватися на основі принципу нарахування згідно із сутністю відповідної угоди; та - дивіденди мають визнаватися, коли встановлюється право акціонера на отримання виплати [2, п.].

Джерело: сформовано за даними [15, 16]

При Міністерстві фінансів України функціонує спеціалізований орган, який займається адаптацією і вдосконаленням національних стандартів бухгалтерського обліку. Цей орган аналізує результати впровадження реформ, враховує особливості національної економіки та ініціює створення і доопрацювання проектів П(С)БО. У процесі їхнього впровадження розробляються методичні рекомендації для уніфікації процедур бухгалтерського обліку, що є основою для єдиного підходу до складання

фінансової звітності. Це дозволяє забезпечити зручність та прозорість облікових процесів як для національних користувачів, так і для міжнародних партнерів.

Державна служба статистики України також відіграє значну роль у регулюванні бухгалтерського обліку. Відповідно до Закону України «Про державну статистику» від 13 липня 2000 року, цей орган забезпечує організацію та проведення статистичних досліджень, які дозволяють відобразити реальний стан соціально-економічного розвитку країни. Держстат розробляє показники, необхідні для ведення обліку, уніфікує форми звітності, а також затверджує типові форми первинної облікової документації. Важливою є співпраця Держстату з Міністерством фінансів у питаннях узгодження форм фінансової звітності, що використовується для складання макроекономічних показників. Наприклад, підприємства зобов'язані подавати квартальну та річну фінансову звітність до органів державної статистики, що дозволяє отримати узагальнені дані для аналізу на державному рівні [52].

Серед професійних об'єднань, які суттєво впливають на розвиток бухгалтерського обліку, слід виділити Українську асоціацію сертифікованих бухгалтерів і аудиторів (УАСБА). Ця організація, створена у 2004 році, є першою в Україні, яка повністю відповідає стандартам Міжнародної федерації бухгалтерів (МФБ).

Основною місією УАСБА є сприяння підвищенню професійного рівня бухгалтерів та аудиторів в Україні, зміцнення статусу професії на національному і міжнародному рівнях. Для досягнення цієї мети асоціація визначила низку стратегічних завдань:

1. Представлення інтересів професійної спільноти на державному рівні для захисту їхніх прав та інтересів.
2. Підтримка впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) та Міжнародних стандартів аудиту (МСА).
3. Розробка рекомендацій для удосконалення національного бухгалтерського та податкового законодавства.

4. Створення нових методик для ефективного обліку та аудиту в умовах динамічного розвитку економіки.

5. Забезпечення оперативного інформування членів організації про всі зміни у нормативній базі.

6. Налагодження співпраці з міжнародними організаціями, державними установами, громадськими об'єднаннями, підприємствами та навчальними закладами.

7. Забезпечення дотримання Кодексу етики, розробленого МФБ, серед членів організації [52].

Вивчення нормативної бази та спеціалізованої літератури дозволяє зробити висновок, що питання гармонізації обліку і звітності є одним із ключових для розвитку української економіки. Аналіз нормативних документів допомагає визначити як спільні риси, так і відмінності між національними та міжнародними стандартами. Зокрема, міжнародні стандарти спрямовані на забезпечення прозорості та зрозумілості фінансової звітності для користувачів у різних країнах.

Однак інтеграція МСФЗ в національну систему обліку пов'язана з низкою викликів. Серед основних проблем можна виділити необхідність адаптації існуючих підходів до обліку, модернізацію технічної бази підприємств, навчання персоналу та внесення змін у нормативно-правову базу. Впровадження міжнародних стандартів створить передумови для більшої довіри інвесторів, полегшить доступ до міжнародних ринків капіталу, забезпечить порівнянність фінансової звітності українських підприємств із звітністю їхніх зарубіжних партнерів.

Таким чином, гармонізація бухгалтерського обліку з міжнародними стандартами є важливим кроком для зміцнення економічної позиції України на світовій арені. Це сприятиме розвитку інвестиційного клімату, підвищенню прозорості бізнесу та інтеграції в глобальну економіку.

1.3 Обліково-аналітичне забезпечення процесу управління доходами, витратами і фінансовими результатами

Головною метою діяльності всіх господарюючих суб'єктів є досягнення позитивного фінансового результату (прибутку) та нарощування капіталу. Це завдання є особливо актуальним в сучасних умовах, коли підприємства функціонують у контексті розширення ринкових відносин як на внутрішньому, так і на міжнародному рівнях. Ефективність діяльності підприємств напряду залежить від вдосконалення системи управління, яка має базуватися на сучасних принципах і методах. Ці принципи передбачають формування неупередженої, повної, своєчасної та зрозумілої обліково-аналітичної інформації щодо діяльності підприємства та його фінансових результатів.

Обліково-аналітичне забезпечення є важливим інструментом, який допомагає розв'язувати функціональні задачі управління. Воно забезпечує керівництво підприємства достовірною та комплексною інформацією про господарські процеси, а також про взаємозв'язки із зовнішнім середовищем.

Однією з ключових характеристик обліково-аналітичного забезпечення є його комплексність, яка проявляється у взаємодії інформаційних потоків бухгалтерського, оперативного, статистичного обліку та даних, отриманих із використанням методів фінансового, управлінського й стратегічного аналізу. Завдяки цій комплексності система забезпечує інтегровану обробку інформації, що є критично важливою для прийняття управлінських рішень.

Виходячи з цього, обліково-аналітичне забезпечення можна визначити як інтегровану систему, що охоплює облік, аналіз та аудит, а також забезпечує передачу оперативної, якісної інформації для внутрішніх і зовнішніх користувачів. Ця система слугує основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, сприяючи підвищенню ефективності управління підприємством.

Фінансовий результат виступає економічним підсумком господарської діяльності, відображаючи всі аспекти функціонування підприємства. Операції, пов'язані з формуванням, розподілом і використанням фінансових результатів, потребують ефективного управління. Це дає змогу вчасно вносити корективи у господарську діяльність, уникати збитків і досягати бажаного рівня прибутку.

Детальне ознайомлення зі складовими обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами підприємства представлено в додатку А.

Фінансово-економічний аналіз відіграє надзвичайно важливу роль у забезпеченні стійкого розвитку підприємства. Завдяки цьому інструменту стає можливим не лише виявлення допущених помилок у процесі господарської діяльності, але й визначення перспектив зростання та оптимізації фінансово-економічних показників. Аналіз дозволяє оцінити ефективність використання ресурсів, виявити вузькі місця у виробничих і фінансових процесах, а також сформулювати план дій для усунення виявлених недоліків.

На основі методики фінансово-економічного аналізу, запропонованої Р.А. Слав'юком [45], було уточнено ключові аспекти, що сприяють більш глибокому вивченню впливу різних факторів на фінансові результати підприємства. Уточнена методика враховує специфіку функціонування сучасних підприємств в умовах динамічного зовнішнього середовища, що характеризується високою конкуренцією, швидкими змінами на ринках та нестабільністю економічних умов.

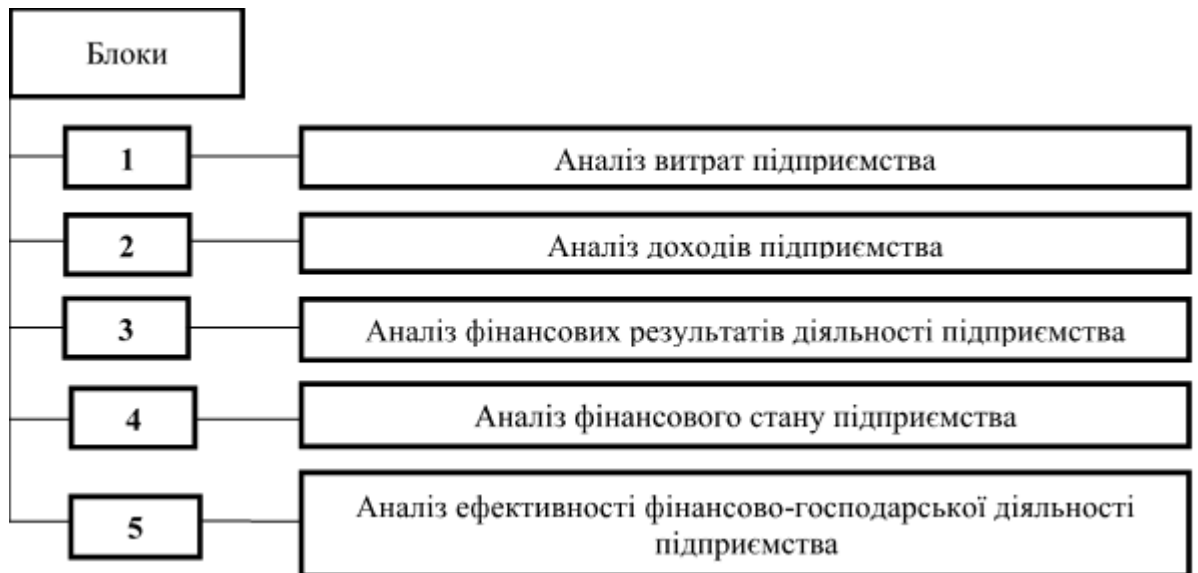

Рис. 1.3. Методика фінансово-економічного аналізу

Джерело: уточнено автором за даними [55]

Третій блок фінансово-економічного аналізу є центральним елементом оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства, оскільки саме він дає змогу отримати найбільш об'єктивну картину щодо ефективності діяльності підприємства. Особливе значення цього блоку зумовлене тим, що головною метою будь-якого суб'єкта господарювання є отримання прибутку, а аналіз його формування стає пріоритетним на перших етапах фінансового аналізу. Такий підхід дозволяє своєчасно виявити проблемні аспекти у фінансово-господарській діяльності та розробити ефективні заходи щодо їх усунення.

Для ефективного аналізу фінансових результатів доцільно застосовувати структурований алгоритм, представлений на схемі (рис. 1.4), який включає кілька ключових етапів.

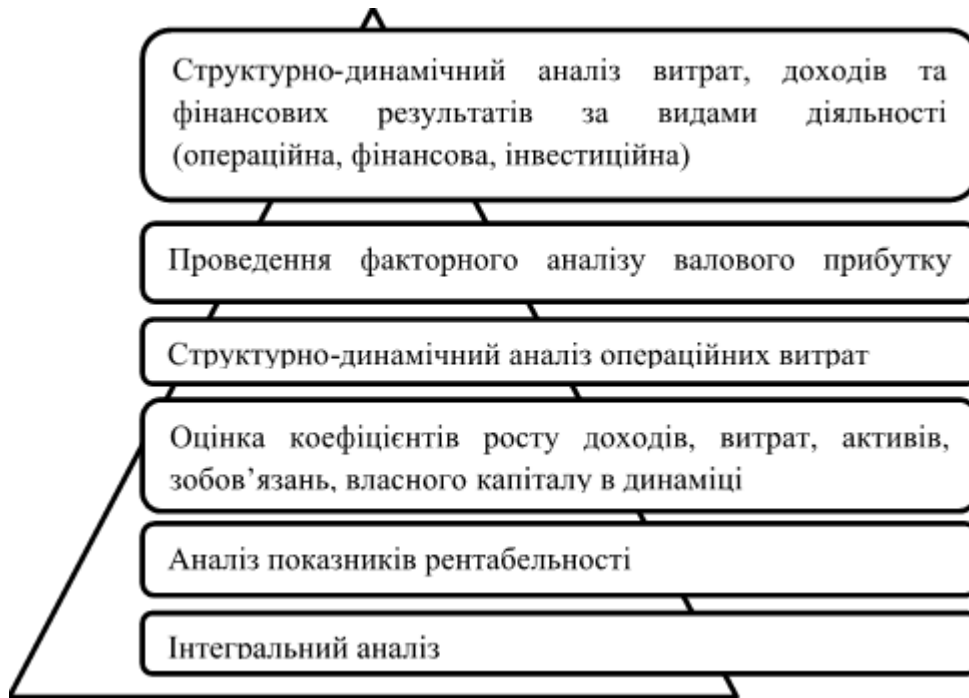

Рис. 1.4. Етапи проведення аналізу фінансових результатів

Джерело: [56]

На першому етапі здійснюється аналіз структури та динаміки фінансових результатів за основними видами діяльності підприємства: операційною, інвестиційною та фінансовою. Цей етап є фундаментальним, оскільки дозволяє оцінити, які саме напрями діяльності приносять найбільший внесок у формування загального результату, а які є потенційно збитковими та потребують коригування.

У разі, якщо за результатами звітного періоду виявлено збитки від операційної діяльності, необхідно детально проаналізувати структуру операційних витрат за економічними елементами. Такий підхід дозволяє виявити статті витрат, які суттєво впливають на збитковість, та визначити заходи для їх оптимізації.

Якщо збитки виникають внаслідок інвестиційної діяльності, потрібно оцінити фактори, які спричинили таку ситуацію. Це можуть бути неефективні інвестиційні рішення, недостатня окупність капітальних вкладень або зовнішні фактори, що негативно вплинули на доходність інвестицій. У цьому

випадку доцільно розробити стратегії зменшення ризиків, оптимізації інвестиційної діяльності або перегляду її обсягів.

При виникненні збитків від фінансової діяльності важливо провести детальний аналіз фінансових доходів і витрат. Це дозволяє виявити, які саме операції, пов'язані з позиками, кредитами чи фінансовими інструментами, є найбільш витратними, та розглянути можливості їх реструктуризації або оптимізації.

Такий комплексний підхід до аналізу фінансових результатів не лише забезпечує глибоке розуміння джерел формування прибутку та збитків, але й створює підґрунтя для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на стабілізацію та покращення фінансового стану підприємства.

При аналізі фінансових результатів підприємства особливу увагу слід приділити визначенню можливих шляхів скорочення фінансових витрат, адже оптимізація витрат безпосередньо впливає на загальну ефективність діяльності підприємства. Ефективне управління операційною діяльністю ґрунтується на взаємозв'язку таких ключових факторів, як обсяг реалізації продукції, змінні та постійні операційні витрати. Зниження витрат, у поєднанні з підвищенням обсягів реалізації, сприяє збільшенню прибутковості та покращенню фінансових показників підприємства.

На другому етапі аналізу фінансових результатів проводиться детальний факторний аналіз валового прибутку (ВП) або збитку. Валовий прибуток є одним із ключових індикаторів ефективності підприємства, який залежить від таких факторів, як: обсяг продажів (чистий дохід, ЧД); собівартість реалізованої продукції (СР); ціни на продукцію.

Для проведення аналізу використовується адитивна модель:

$$\text{ВП} = \text{ЧД} - \text{СР} \quad (1.1)$$

Ця модель дозволяє визначити вплив змін обсягу продажів та собівартості продукції на валовий прибуток. Важливим аспектом є врахування інфляційної складової, яка впливає на всі показники.

Коефіцієнт валового прибутку (КВП) розраховується за формулою:

$$\text{КВП} = \text{ВП} / \text{ЧД} \quad (1.2)$$

Цей коефіцієнт є показником прибутковості продажів і відображає ефективність управління витратами діяльності підприємства. Зниження КВП може свідчити про погіршення контролю над витратами, що потребує додаткових управлінських заходів.

На наступному етапі аналізу важливо розглянути операційні витрати за економічними елементами, а також їхню динаміку за звітний період порівняно з попереднім. Особливу увагу слід приділити елементам, які найбільше впливають на зростання витрат операційної діяльності на одиницю реалізованої продукції.

Якщо темпи зростання витрат на оплату праці перевищують темпи зростання чистого доходу, це може свідчити про зниження продуктивності праці. Така ситуація вимагає додаткового аналізу для виявлення причин і розробки заходів щодо підвищення ефективності роботи персоналу.

Негативним сигналом також є випереджальне зростання адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат порівняно із собівартістю реалізованої продукції. Це може вказувати на нераціональне використання ресурсів або недоліки в управлінні витратами.

Аналіз доходів передбачає структурно-динамічне дослідження, яке базується на інформації зі Звіту про фінансові результати та Приміток до фінансової звітності. Доцільно оцінювати зміни коефіцієнтів зростання доходів, витрат, активів, зобов'язань і власного капіталу в динаміці.

Позитивною тенденцією є збільшення коефіцієнтів зростання доходів, активів та власного капіталу одночасно зі зменшенням коефіцієнта зростання

зобов'язань. Це свідчить про ефективне використання активів і фінансову стабільність підприємства. Натомість зменшення коефіцієнта зростання доходів та збільшення коефіцієнтів зростання витрат і зобов'язань може сигналізувати про можливу втрату платоспроможності, що потребує негайного реагування з боку керівництва.

Заключний етап аналізу фінансових результатів підприємства передбачає загальну оцінку ефективності управління на основі розрахунку різноманітних коефіцієнтів рентабельності. Ці показники дозволяють оцінити рівень прибутковості активів, продажів та власного капіталу, а також ефективність використання ресурсів і вплив управлінських рішень на фінансові результати.

Рентабельність активів (ROA) характеризує ефективність використання активів підприємства та показує, скільки чистого прибутку (ЧП) приносить кожна гривня активів (А). Формула для розрахунку ROA виглядає так:

$$ROA = \frac{ЧП}{А} \quad (1.3)$$

Проте для більш точної оцінки слід виключити з чистого прибутку процентні платежі, сплачені до оподаткування. У цьому випадку формула трансформується таким чином:

$$ROA = \frac{ЧП + ПП(1 - СП)}{А} \quad (1.4)$$

де СП – ставка оподаткування прибутку.

Зниження показника ROA свідчить про погіршення ефективності використання активів, що може вказувати на уповільнення темпів розвитку підприємства або неефективне управління його ресурсами.

Рентабельність продажу відображає ефективність реалізації продукції. Валова рентабельність (RGPM) визначається співвідношенням валового

прибутку до виручки від реалізації. Операційна рентабельність (ROIM) враховує операційний прибуток, який розраховується як різниця між валовим прибутком і витратами, пов'язаними з управлінням та реалізацією. Зменшення операційної рентабельності при стабільній валовій рентабельності свідчить про зростання адміністративних витрат або витрат на збут. Чиста рентабельність продажу (RNPM) відображає частку чистого прибутку у виручці від реалізації.

$$\text{RNPM} = \text{ЧП} / \text{ВР} \quad (1.5)$$

Зниження цього показника може сигналізувати про збільшення фінансових витрат, збитки від участі в капіталі інших підприємств або зростання податкових виплат.

Рентабельність власного капіталу (ROE) є ключовим показником, який демонструє ефективність використання власного капіталу підприємства. Цей коефіцієнт показує, який прибуток приносить кожна гривня, вкладена власниками, і є важливим для оцінки доцільності інвестицій у підприємство.

У процесі аналізу рентабельності доцільно вивчити динаміку показників у часі, порівняти їх з галузевими стандартами та показниками конкурентів. Такий підхід дозволяє визначити сильні та слабкі сторони діяльності підприємства, оцінити його конкурентоспроможність і виявити напрями для підвищення ефективності.

У процесі оцінки показників рентабельності доцільно застосовувати інтегральний аналіз, який дозволяє більш глибоко вивчити залежності між фінансовими показниками. Зокрема, розширення моделі рентабельності власного капіталу (ROE) за допомогою факторного аналізу дає змогу виявити вплив таких факторів, як чиста рентабельність продажу, ресурсовіддача і структура джерел, інвестованих у підприємство.

Факторний аналіз рентабельності власного капіталу дозволяє побудувати багатфакторну модель, яка враховує залежність ROE від

зазначених показників. Це забезпечує розуміння впливу кожного з факторів, що охоплюють усі аспекти фінансово-господарської діяльності, включаючи управління прибутком, ефективність використання активів і співвідношення власного та позикового капіталу. Значимість цих факторів пояснюється їхньою здатністю узагальнювати інформацію про фінансовий стан підприємства, що підвищує рівень обізнаності як керівництва, так і зовнішніх користувачів фінансової інформації.

Для оцінки показників ефективності діяльності підприємства використовуються різноманітні логічні методи, які сприяють комплексному аналізу. До них належать:

- Статистичні методи, що дозволяють аналізувати структуру і динаміку витрат, доходів та фінансових результатів;
- Облікові методики, які базуються на обробці даних бухгалтерського обліку;
- Балансова методика, що враховує взаємозв'язок між статтями балансу;
- Аналітичні методи, орієнтовані на глибоке вивчення взаємозалежностей між показниками;
- Факторна методика елімінування, яка застосовується для побудови факторної моделі рентабельності власного капіталу.

Застосування цих методів дозволяє комплексно оцінити ефективність діяльності підприємства, визначити ключові чинники впливу на фінансові результати та сформулювати рекомендації для їх покращення. Такий підхід забезпечує не лише об'єктивність аналізу, але й можливість формування ефективної стратегії управління підприємством.

Висновки до розділу 1

Таким чином, підсумовуючи викладене у розділі, можна зробити кілька важливих висновків.

1. Насамперед удосконалено понятійно-категоріальний апарат у частині термінів «витрати», «доходи» та «фінансові результати» шляхом інтеграції дефініцій провідних науковців. Витрати визначаються як зменшення економічних вигод через вибуття активів або збільшення зобов'язань, що спричиняє зниження власного капіталу господарюючого суб'єкта. Доходи, своєю чергою, трактуються як збільшення економічних вигод протягом звітного періоду внаслідок надходження активів або зменшення зобов'язань, що призводить до зростання власного капіталу. Фінансові результати являють собою грошову форму підсумків господарської діяльності підприємства, обчислювану як різниця між доходами та витратами за звітний період.

Крім того, аналіз праць, представлених у навчально-методичних, періодичних виданнях та підручниках, виявив низку проблемних питань, що потребують подальшого дослідження. Зокрема, відсутній комплексний підхід до обліково-аналітичного забезпечення системи управління ланцюжком «витрати-доходи-фінансові результати». Також недостатньо враховуються галузеві особливості аналізу та контролю фінансових результатів діяльності підприємств та їх складових.

2. Огляд нормативних актів і спеціальної літератури дозволив детальніше ознайомитися з розвитком обліку й аудиту в Україні, а також порівняти національні стандарти з міжнародними. Встановлено, що гармонізація цих стандартів потребує вирішення низки суперечностей. Впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) є важливим кроком до забезпечення доступу всіх зацікавлених сторін до об'єктивної та прозорої інформації про фінансовий стан і результати діяльності підприємств. Це сприятиме більшій відкритості фінансової звітності та підвищенню довіри на міжнародних фінансових ринках.

3. Для аналізу ланцюжка «витрати-доходи-фінансові результати» було використано логічні й евристичні методи. Зокрема, застосовувалися статистичні методи для дослідження структури та динаміки показників, облікові методи, такі як балансовий, а також аналітичні підходи, серед яких особливо важливе місце посідає факторна методика елімінування та побудова факторної моделі рентабельності власного капіталу. Це забезпечує системний підхід до вивчення фінансових показників та їх взаємозв'язків у діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗ ВИТРАТ, ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»

2.1 Техніко-економічна характеристика основних показників діяльності ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА».

Для практичного розкриття аспектів дипломної роботи та теоретичного узагальнення результатів дослідження було обрано ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» – сучасне українське підприємство, яке спеціалізується на швейному виробництві, зокрема на виготовленні одягу та текстильних виробів. Компанія орієнтована на створення продукції високої якості, що відповідає сучасним стандартам, вимогам споживачів і тенденціям ринку. Основною метою підприємства є задоволення потреб внутрішнього ринку України, забезпечення конкурентоспроможності своєї продукції, зростання виробничого потенціалу та сталий розвиток.

ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» діє у формі товариства з обмеженою відповідальністю, що дає підприємству важливі юридичні переваги. Серед них – захист активів засновників, можливість залучення інвестицій і прозорість ведення бізнесу. Така форма забезпечує стабільність діяльності й гнучкість у прийнятті управлінських рішень.

Швейна галузь в Україні є високо конкурентною, але ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» успішно зберігає свої позиції завдяки орієнтації на якість, інновації та здатності швидко адаптуватися до змін ринкових умов.

Компанія має компактний, але ефективний штат, що сприяє оперативності управлінських процесів і злагодженій роботі всіх підрозділів. У структурі підприємства передбачені:

Директор, який здійснює стратегічне керівництво, координує всі підрозділи, розробляє основні напрями розвитку компанії та ухвалює ключові рішення щодо виробництва, маркетингу та збуту.

Заступник директора, що відповідає за оперативне управління окремими напрямками діяльності, організовує виконання стратегічних планів, контролює роботу підрозділів.

Головний бухгалтер, який організує роботу бухгалтерії, веде облік фінансово-економічної діяльності, контролює витрати та доходи, формує податкову і фінансову звітність, забезпечує фінансову стабільність підприємства.

Працівники виробничого персоналу, спеціалісти, які виконують функції пошиття продукції, розробки нових моделей, обслуговування обладнання, контролю якості та пакування готової продукції.

Структура ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» включає кілька основних підрозділів, кожен з яких виконує важливу роль у забезпеченні злагодженої роботи підприємства.

Виробничий цех є центральним елементом діяльності компанії, оскільки саме тут відбувається створення продукції. Основні функції цеху включають розробку нових моделей, виготовлення лекал і пошиття продукції. Робота проводиться на сучасному обладнанні, яке дозволяє досягати високої якості виробів. На кожному етапі процесу здійснюється контроль якості, щоб продукція відповідала стандартам та очікуванням клієнтів. У межах цеху також забезпечується технічне обслуговування та своєчасний ремонт швейних машин і іншого обладнання, що гарантує безперебійну роботу виробництва.

Відділ збуту відповідає за реалізацію готової продукції. Його діяльність зосереджена на формуванні та підтримці клієнтської бази, залученні нових партнерів і пошуку перспективних ринків збуту. Фахівці цього підрозділу займаються організацією продажів, логістикою доставки продукції замовникам, а також аналізом ринку для визначення потреб споживачів і конкурентного середовища. Відділ також виконує функції маркетингового просування, включаючи участь у виставках, проведення рекламних кампаній і розвиток бренду.

Відділ постачання займається забезпеченням підприємства необхідними матеріалами та комплектуючими. Це передбачає вибір постачальників, укладання договорів і організацію своєчасної доставки сировини. Особлива увага приділяється перевірці якості отриманих матеріалів, щоб вони відповідали встановленим стандартам. Водночас відділ працює над оптимізацією процесу закупівель, враховуючи потреби виробництва та економічну доцільність.

Бухгалтерія є фінансовим підрозділом компанії, який забезпечує управління грошовими потоками, контроль витрат і доходів, а також підготовку фінансової звітності. Бухгалтерія веде облік господарських операцій, займається податковою звітністю та аналізом фінансових показників. Цей підрозділ також відповідає за розробку заходів для підвищення рентабельності та забезпечення стабільного фінансового стану підприємства.

Складські приміщення виконують функцію управління запасами, включаючи приймання, зберігання та відвантаження сировини й готової продукції. Склади організовані таким чином, щоб забезпечувати зручне зберігання матеріалів і швидкий доступ до них. Регулярно проводиться інвентаризація для контролю за залишками, що дозволяє уникати дефіциту або надлишків. Логістика складу спрямована на оптимізацію використання простору й забезпечення ефективного функціонування всього виробничого циклу.

ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» виготовляє широкий асортимент продукції, орієнтованої на різні категорії споживачів, включаючи: повсякденний одяг; сезонні колекції; спеціалізований одяг.

Ключові види діяльності включають: виготовлення одягу з різних матеріалів; забезпечення суворого контролю якості на всіх етапах виробництва; розробку нових моделей відповідно до побажань замовників; впровадження сучасних технологій для оптимізації процесів і зниження виробничих витрат.

Компанія дотримується принципів соціальної відповідальності. Серед основних соціальних ініціатив:

- створення стабільних робочих місць для місцевого населення;
- організація навчальних програм для працівників з метою підвищення їхньої кваліфікації;
- впровадження екологічно чистих технологій у виробництво для зменшення впливу на довкілля.

Фінансова діяльність підприємства базується на таких підходах:

- оптимізація витрат на сировину й матеріали;
- раціональне управління запасами;
- постійний аналіз рентабельності виробничих замовлень;
- впровадження фінансових показників для оцінки стабільності, ліквідності та ефективності діяльності.

ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» постійно працює над покращенням виробничих процесів і розширенням своїх можливостей. Стратегічні цілі підприємства включають:

- модернізацію обладнання для зниження собівартості продукції;
- розширення асортименту, орієнтованого на різні ринкові сегменти;
- розвиток нових ринків збуту, зокрема міжнародних;
- впровадження маркетингових стратегій для зміцнення позицій бренду.

Завдяки інноваційному підходу, увазі до деталей і орієнтації на клієнтів, компанія має всі можливості для збереження лідерських позицій на українському ринку та перспективного розвитку в майбутньому.

Для характеристики діяльності підприємства протягом 2020 – 2023 років використаємо інформацію, наведену у балансі та звіті про фінансові результати (додаток Б).

Для оцінки фінансового стану підприємства розрахуємо основні фінансові показники за такими напрямками: оцінка майнового стану, рівень показники фінансової стійкості та ліквідності (платоспроможності). У таблиці 2.1 представлено результати оцінки майнового стану.

Таблиця 2.1

Показники майнового стану ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» за 2021–2023 роки

Показник	2021	2022	2023	Динаміка 2022/2021 (%)	Динаміка 2023/2022 (%)
Загальна сума активів (тис. грн)	57853	51684	49141	-10,66	-4,92
Необоротні активи (тис. грн)	37137	35719	34930	-3,82	-2,21
Оборотні активи (тис. грн)	20685	15965	14211	-22,82	-10,99
Власний капітал (тис. грн)	22111	17334	27093	-21,60	56,30
Нерозподілений прибуток (тис. грн)	13485	8708	18467	-35,42	112,07
Поточні зобов'язання (тис. грн)	34911	34350	21550	-1,61	-37,26
Довгострокові зобов'язання (тис. грн)	831	0	498	-100,00	-
Чистий дохід від реалізації (тис. грн)	117823	130137	172493	10,45	32,55
Чистий прибуток (збиток) (тис. грн)	-10126	-3372	9759	-66,70	389,41

Джерело: розраховано автором

Фінансовий аналіз ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» за 2021–2023 роки демонструє динаміку ключових показників, яка відображає як складнощі у функціонуванні підприємства, так і ознаки фінансового оздоровлення в 2023 році.

Загальна сума активів компанії скоротилася протягом аналізованого періоду. У 2022 році порівняно з 2021 роком активи зменшилися на 10.66%, а в 2023 році цей спад тривав, але темпи скорочення були менш значними (-4.92%). Це вказує на поступове зменшення ресурсної бази підприємства, що,

ймовірно, було пов'язано із зменшенням обсягів оборотних активів, таких як запаси і дебіторська заборгованість. Зниження оборотних активів було більш суттєвим, ніж необоротних: за 2022 рік оборотні активи зменшилися на 22.82%, а у 2023 році — ще на 10.99%. Скорочення необоротних активів було більш помірним і відображало переважно амортизацію основних засобів.

Власний капітал підприємства у 2022 році скоротився на 21.60% порівняно з 2021 роком, що було обумовлено збитковою діяльністю. Однак у 2023 році цей показник зріс на значні 56.30%. Це відображає суттєве покращення фінансового результату, що забезпечило зростання нерозподіленого прибутку. Нерозподілений прибуток у 2022 році зменшився на 35.42%, але в 2023 році збільшився на 112.07%, що є важливим сигналом фінансової стабілізації.

Поточні зобов'язання компанії залишалися практично стабільними у 2022 році (-1.61%), але у 2023 році скоротилися на 37.26%. Це свідчить про зниження залежності підприємства від короткострокових джерел фінансування, а також про можливе погашення частини боргових зобов'язань. Довгострокові зобов'язання, які були повністю ліквідовані у 2022 році, знову з'явилися у 2023 році, досягнувши рівня 498 тис. грн. Це може бути результатом використання нових довгострокових інструментів фінансування, таких як кредити або інвестиції.

Чистий дохід від реалізації продукції зростав протягом усього періоду. У 2022 році він збільшився на 10.45%, а у 2023 році — на 32.55%. Це вказує на ефективність операційної діяльності компанії та зростання попиту на продукцію. Зростання доходів супроводжувалося покращенням фінансових результатів: після збитків у 2021 та 2022 роках, у 2023 році компанія вийшла на чистий прибуток у розмірі 9,759 тис. грн. Абсолютний приріст чистого прибутку порівняно з 2022 роком склав 13,131 тис. грн, що демонструє значне покращення управління витратами та доходністю.

Загалом фінансовий стан підприємства демонструє ознаки стабілізації в 2023 році, що було досягнуто завдяки підвищенню доходів, скороченню

зобов'язань та ефективнішому використанню капіталу. Однак спад активів і залежність від короткострокових фінансових ресурсів у попередніх роках вказують на необхідність подальшого зміцнення фінансової бази компанії.

Показники фінансової стійкості та платоспроможності підприємства за період 2021–2023 років представлено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Показники фінансової стійкості та платоспроможності ТОВ «АКСІОН
УКРАЇНА» за 2021–2023 роки

Показник	2021	2022	2023	Δ 2022/2021 (%)	Δ 2023/2022 (%)
Власні оборотні кошти (тис. грн)	-15 026	-18 385	-7,837	-22,35%	57,38%
Коефіцієнт автономії	0,38	0,34	0,55	-12,25%	64,39%
Коефіцієнт маневрування	-0,68	-1,06	-0,29	-55,88%	72,50%
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів	-0,73	-1,15	-0,55	-58,68%	52,44%
Коефіцієнт майна виробничого призначення	0,74	0,79	0,90	7,02%	14,15%
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,38	0,34	0,55	-12,25%	64,39%
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,59	0,46	0,66	-21,68%	41,88%
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,42	0,28	0,19	-29,25%	-32,33%
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,25	0,01	0,01	-97,85%	48,32%
Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	0,01	0,02	0,02	202,92%	-9,93%

Джерело: розраховано автором

Аналіз фінансової стійкості та платоспроможності підприємства за період 2021–2023 років свідчить про наявність як позитивних, так і негативних змін у фінансовому стані. Розглянемо детальніше кожен із показників.

Власні оборотні кошти залишаються негативними протягом усього періоду, що вказує на дефіцит власного фінансування для покриття оборотних активів. У 2021 році цей показник становив -15 026 тис. грн і знизився до -18 385 тис. грн у 2022 році (падіння на 22,35%), що свідчить про посилення фінансової напруги. Однак у 2023 році відбулося покращення: власні оборотні кошти зросли на 57,38%, досягнувши -7,837 тис. грн. Хоча показник залишається негативним, тенденція свідчить про поступове відновлення фінансової гнучкості підприємства.

Коефіцієнт автономії, що характеризує частку власного капіталу у загальних джерелах фінансування, знизився з 0,38 у 2021 році до 0,34 у 2022 році (зниження на 12,25%). Це свідчить про зростання залежності від зовнішніх джерел фінансування. У 2023 році коефіцієнт суттєво покращився, досягнувши 0,55 (зростання на 64,39%). Такий показник є позитивним сигналом, адже свідчить про зменшення фінансових ризиків завдяки збільшенню частки власного капіталу.

Коефіцієнт маневрування, який показує, наскільки ефективно власні кошти використовуються для фінансування поточної діяльності, у 2021 році становив -0,68, а в 2022 році погіршився до -1,06 (зниження на 55,88%). Це вказує на посилення залежності підприємства від позикових ресурсів для фінансування оборотних активів. У 2023 році коефіцієнт суттєво покращився до -0,29 (зростання на 72,50%), що свідчить про стабілізацію. Проте від'ємне значення показника свідчить, що повного вирішення проблеми з оборотними коштами ще не досягнуто.

Коефіцієнт забезпечення оборотних активів, який відображає здатність покривати оборотні активи власними джерелами фінансування, також залишався негативним упродовж усього періоду. У 2022 році показник погіршився з -0,73 до -1,15 (зниження на 58,68%), але у 2023 році спостерігалось покращення до -0,55 (зростання на 52,44%). Це свідчить про поступове зменшення дефіциту фінансових ресурсів для забезпечення оборотних активів.

Коефіцієнт майна виробничого призначення, який характеризує частку основних засобів у загальній вартості активів, має позитивну динаміку. У 2021 році він становив 0,74, зріс до 0,79 у 2022 році (зростання на 7,02%) і досягнув 0,90 у 2023 році (зростання на 14,15%). Це свідчить про збільшення інвестицій у виробничі активи, що може позитивно вплинути на ефективність діяльності у майбутньому.

Коефіцієнт фінансової стійкості повторює тенденцію коефіцієнта автономії, оскільки також відображає частку власного капіталу у загальних джерелах фінансування. Зниження у 2022 році (на 12,25%) до рівня 0,34 було замінене зростанням до 0,55 у 2023 році (зростання на 64,39%), що вказує на зменшення фінансових ризиків підприємства.

Коефіцієнт загальної ліквідності, який характеризує здатність підприємства покривати короткострокові зобов'язання за рахунок поточних активів, у 2022 році знизився з 0,59 до 0,46 (зниження на 21,68%), але у 2023 році зріс до 0,66 (зростання на 41,88%). Це покращення свідчить про відновлення здатності покривати поточні борги, хоча показник все ще залишається нижчим за оптимальний рівень 1,0.

Коефіцієнт швидкої ліквідності, що враховує лише ліквідні активи (без запасів), демонструє погіршення протягом усього періоду. У 2021 році він становив 0,42, знизився до 0,28 у 2022 році (зниження на 29,25%) і до 0,19 у 2023 році (зниження на 32,33%). Такий низький рівень свідчить про значні труднощі із забезпеченням короткострокової платоспроможності.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, який оцінює здатність погасити зобов'язання лише за рахунок грошових коштів, критично знизився у 2022 році з 0,25 до 0,01 (зниження на 97,85%). У 2023 році показник залишився на рівні 0,01, хоч і продемонстрував зростання на 48,32%. Це свідчить про відсутність достатніх обсягів грошових ресурсів для швидкого покриття боргів.

Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості у 2022 році суттєво зросло з 0,01 до 0,02 (зростання на 202,92%), що вказує на

збільшення дебіторської заборгованості. У 2023 році спостерігалось незначне зниження показника (на 9,93%), що може свідчити про часткове покращення управління взаєморозрахунками.

Загалом підприємство демонструє ознаки відновлення фінансової стійкості у 2023 році, особливо в аспектах власного фінансування та автономії. Однак ключові проблеми, зокрема низька ліквідність, нестача власних оборотних коштів і залежність від зовнішніх джерел фінансування, залишаються актуальними. Це вимагає впровадження ефективних заходів для підвищення ліквідності, оптимізації структури капіталу та поліпшення управління активами і зобов'язаннями.

2.2. Організація бухгалтерського обліку на ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»

ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА», як представник легкої промисловості, здійснює комплексний підхід до організації своєї діяльності, забезпечуючи ведення оперативного та бухгалтерського обліку, а також складання статистичної звітності у відповідності з чинним законодавством України. Такий підхід дозволяє підприємству ефективно керувати всіма аспектами господарської діяльності, аналізувати результати та приймати своєчасні управлінські рішення.

Оперативний облік, який проводиться безпосередньо на місцях, забезпечує негайний моніторинг і реєстрацію ключових виробничих і комерційних операцій. Це дозволяє підприємству в режимі реального часу відстежувати всі процеси, що впливають на його діяльність, і швидко реагувати на зміни, підтримуючи високий рівень організації та прозорості операцій.

Бухгалтерський облік, у свою чергу, побудований на основі низки принципів (рис. 2.1), які гарантують його цілісність, системність і ефективність. Основою цієї системи є принцип цілісності, який дозволяє розглядати облік як єдину структуру, що не обмежується якістю роботи

окремих його складових. Такий підхід забезпечує можливість вирішення стратегічних завдань, спрямованих на вдосконалення системи обліку та її адаптацію до потреб підприємства.

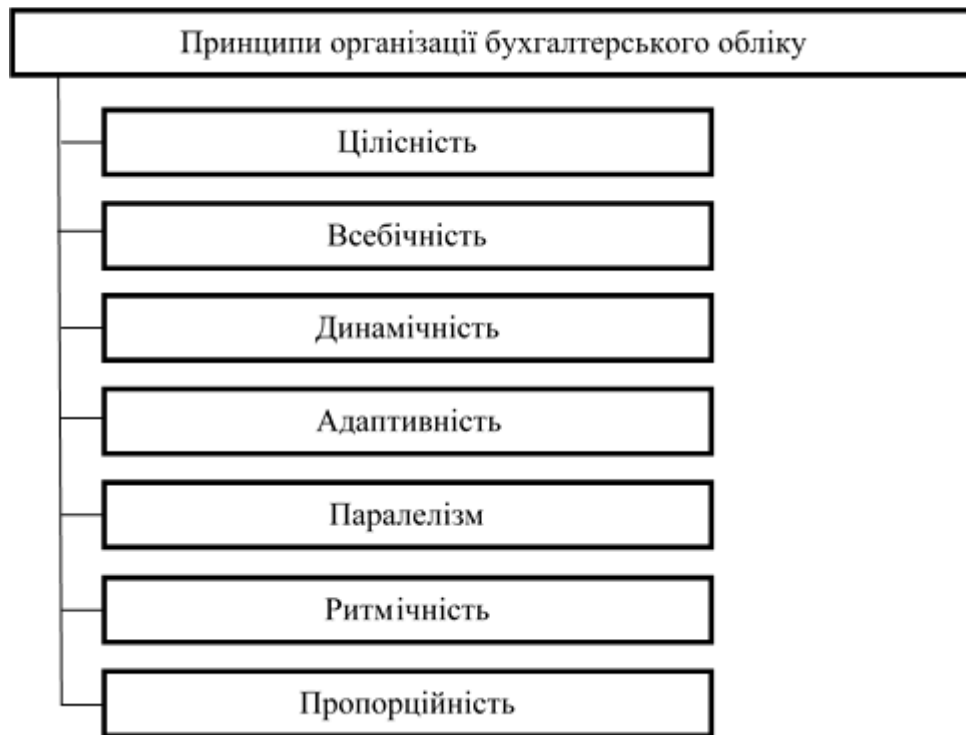

Рис. 2.1. Принципи організації бухгалтерського обліку

Джерело: [52]

Ще одним важливим елементом є принцип всебічності, що передбачає врахування усіх внутрішніх і зовнішніх зв'язків, які впливають на раціональність функціонування облікової системи. Це забезпечує комплексний підхід до аналізу процесів і допомагає врахувати всі чинники, що можуть впливати на діяльність підприємства.

Принцип динамічності визначає, що всі елементи системи бухгалтерського обліку повинні розглядатися як змінні, здатні адаптуватися до впливу як внутрішніх, так і зовнішніх факторів. Така гнучкість дозволяє системі залишатися актуальною та ефективною в умовах змінного економічного середовища.

Не менш важливим є принцип адаптивності, який передбачає пристосування організаційної структури бухгалтерського обліку до специфічних умов, що формуються під впливом мікро- або макроекономічних чинників. Це дозволяє створити систему, яка найбільш ефективно відповідає потребам конкретного підприємства.

Принцип паралелізму забезпечує функціонування систем обліку в кожному самостійному структурному підрозділі підприємства, що дозволяє створити єдину, злагоджену систему збору та обробки інформації. Завдяки принципу ритмічності досягається рівномірний потік даних і своєчасне формування вихідної інформації, яка використовується для прийняття управлінських рішень.

Пропорційність, як ще один ключовий принцип, гарантує оптимальний розподіл облікових ресурсів і забезпечує збалансованість між різними елементами системи. Це сприяє досягненню гармонійної організації обліку та раціональному використанню ресурсів.

Загалом, дотримання цих принципів створює потужну основу для побудови ефективної системи обліку. Організований облік забезпечує контроль за формуванням собівартості продукції, аналіз фінансових результатів і оперативне реагування на зміни у зовнішньому середовищі. Раціональне групування даних в обліковій системі дає змогу отримувати повну та достовірну інформацію для проведення статистичних досліджень і стратегічного планування, що забезпечує стабільність і розвиток діяльності підприємства.

Раціональна організація обліку на підприємстві є однією з ключових складових ефективного управління, яка забезпечує належний рівень контролю, аналізу та використання фінансової інформації. Для досягнення цієї мети необхідно виконувати низку завдань, серед яких можна виділити такі:

1. Встановлення чіткої процедури документування господарських операцій. Це передбачає запровадження системи попередньої перевірки правильності складання документів та подальшого контролю за їх

відповідністю встановленим стандартам. Такі процедури сприяють підвищенню надійності інформації, яка використовується для обліку та аналізу.

2. Гарантування повноти та прозорості облікових даних. Усі господарські операції повинні бути документально зафіксовані та правильно відображені у реєстрах обліку. Крім того, необхідно забезпечити наявність показників для контролю виконання поставлених завдань, дотримання кошторисів і нормативів. Це дозволяє уникнути помилок і зловживань у процесі ведення обліку.

3. Використання простих і доступних форм обліку. Спрощення облікових процедур сприяє зниженню трудомісткості облікової роботи, що особливо важливо для підприємств з обмеженими ресурсами. Доступність і зрозумілість форм обліку дозволяють уникати помилок та підвищувати продуктивність праці.

4. Раціональне планування облікового процесу. Важливо ретельно продумати всі етапи облікової діяльності, забезпечуючи чіткий розподіл завдань і функцій між працівниками. Це дає змогу оптимізувати використання часу і ресурсів, уникати дублювання роботи та затримок.

5. Підвищення продуктивності праці облікових працівників. Для цього необхідно впроваджувати сучасні методи організації праці, спрямовані на автоматизацію рутинних процесів, навчання персоналу, розвиток їхніх професійних навичок і знань. Підвищення кваліфікації є важливим фактором, що впливає на якість виконання облікових завдань.

6. Постійний контроль за процесом облікової роботи. Контроль дозволяє виявляти недоліки та резерви для вдосконалення облікової системи. Це передбачає систематичний моніторинг ефективності функціонування облікової служби та впровадження коригувальних заходів у разі виявлення проблем.

Важливим аспектом є стратегічний підхід до організації бухгалтерського обліку, який залежить від загальної стратегії підприємства. Основні напрями такої стратегії включають:

1. Раціоналізацію облікових процесів, що означає удосконалення структури обліку, оптимізацію робочих процесів та зниження зайвих витрат.
2. Підвищення якості облікової інформації, бо інформація повинна бути точною, достовірною та оперативною для своєчасного прийняття управлінських рішень.
3. Автоматизацію облікових операцій, використання сучасних технологій, дозволяють значно спростити облікову роботу, знизити ризик помилок та прискорити отримання даних.
4. Дані обліку мають стати основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень і аналізу діяльності підприємства.
5. Безперервний розвиток і вдосконалення облікової системи, що включає регулярне оновлення методик, впровадження інновацій та адаптацію до змін у зовнішньому середовищі та законодавстві.

Для досягнення цих завдань необхідно створити сприятливі умови, серед яких:

- формування облікової політики підприємства, що визначає принципи, методи й правила ведення обліку, відповідно до законодавчих вимог та потреб управління;
- встановлення ефективних взаємозв'язків між структурними підрозділами і бухгалтерською службою для забезпечення оперативного обміну інформацією;
- розробка форм і строків внутрішньої звітності, які відповідають потребам підприємства і сприяють своєчасному прийняттю рішень.

Отже, раціональна організація обліку є важливою складовою успішного функціонування підприємства, що забезпечує його ефективність, прозорість та адаптивність до змінних умов діяльності.

Ведення бухгалтерського обліку на ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» здійснюється за допомогою програми «Мастер:Бухгалтерія», яка забезпечує автоматизацію основних облікових процесів. Ця програма дозволяє ефективно вести облік фінансових операцій, зокрема автоматизовано обробляти дані про доходи, витрати, взаєморозрахунки з контрагентами та рух грошових коштів. Завдяки цьому значно підвищується точність і швидкість виконання облікових операцій.

«Мастер:Бухгалтерія» також спрощує формування необхідної звітності. Вбудовані шаблони звітів відповідають вимогам законодавства України, включаючи фінансову, податкову та статистичну звітність. Це суттєво полегшує підготовку документів і їх подання до контролюючих органів. Крім того, програма дає змогу контролювати розрахунки з контрагентами, обліковувати дебіторську та кредиторську заборгованість, вести історію взаєморозрахунків і нагадувати про строки платежів.

Автоматизація обліку заробітної плати є ще однією важливою функцією програми. Вона дозволяє розраховувати заробітну плату працівників з урахуванням податкових відрахувань, надбавок і утримань, формувати відомості для виплат і звіти з ЄСВ, ПДФО та військового збору. Крім того, програма забезпечує облік основних засобів і нематеріальних активів, що дає змогу контролювати стан і рух активів, виконувати нарахування амортизації та формувати відповідну звітність.

Також «Мастер:Бухгалтерія» підтримує облік товарно-матеріальних цінностей, включаючи їх списання, оприбуткування та інвентаризацію. Це допомагає забезпечити точність даних про залишки та рух товарів. Програма інтегрується з банківськими системами, дозволяючи автоматично завантажувати банківські виписки, формувати платіжні доручення та контролювати рух коштів на рахунках.

Використання «Мастер:Бухгалтерія» забезпечує значні переваги для ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА». Завдяки автоматизації рутинних завдань зменшується навантаження на працівників бухгалтерської служби, що дозволяє їм

зосередитися на аналітичній роботі. Ризик помилок мінімізується за рахунок перевірки правильності внесених даних і виконання розрахунків з урахуванням чинного законодавства. Можливість швидкого формування звітності забезпечує оперативність в ухваленні управлінських рішень. Постійні оновлення програми гарантують її відповідність змінам у нормативних актах.

Отже, впровадження програми «Мастер:Бухгалтерія» дозволяє ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» підтримувати високий рівень облікової дисципліни, ефективно виконувати облікові завдання та швидко реагувати на зміни в умовах діяльності.

Структура облікового процесу на ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» побудована таким чином, щоб забезпечити ефективно і точно виконання облікових функцій, відповідаючи вимогам законодавства України та потребам підприємства.

На першому етапі, документуванні господарських операцій, здійснюється реєстрація всіх операцій у первинних документах. Це включає оформлення накладних, рахунків-фактур, актів виконаних робіт, платіжних доручень та інших документів, які є базою для облікових записів. Особлива увага приділяється перевірці правильності заповнення документів і їх відповідності нормативним вимогам, після чого вони затверджуються відповідальними особами.

Наступним етапом є класифікація та систематизація даних, коли зібрані дані групуються за відповідними ознаками. Для кожної операції визначається кореспонденція рахунків, після чого інформація групується за видами операцій, такими як товарні, фінансові, розрахункові або кадрові. Уся інформація вноситься до електронної бази даних за допомогою програми «Мастер:Бухгалтерія».

На етапі обробки облікової інформації первинні дані перетворюються в аналітичну інформацію. Це включає введення даних у програму обліку, виконання бухгалтерських проводок, автоматизоване нарахування амортизації, облік заробітної плати та розрахунок податкових зобов'язань.

Завдяки автоматизації значно підвищується точність і швидкість виконання облікових завдань.

Четвертий етап – контроль і перевірка даних – передбачає перевірку правильності ведення обліку. Здійснюється звірка даних між різними реєстрами та звітами, проводиться аналіз відповідності облікових даних фактичним показникам шляхом проведення інвентаризацій. У разі виявлення помилок або відхилень здійснюється їх оперативне виправлення.

На етапі формування звітності готується як внутрішня, так і зовнішня звітність. Це включає складання фінансових звітів, таких як баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, а також податкових декларацій відповідно до вимог законодавства. Водночас готується внутрішня звітність, яка використовується для прийняття управлінських рішень.

Після цього проводиться аналіз та використання інформації. На основі сформованої звітності оцінюються ключові фінансові показники, такі як рентабельність, ліквідність і платоспроможність підприємства. Аналіз витрат і доходів дозволяє керівництву приймати обґрунтовані рішення для покращення фінансових результатів.

Останній етап – зберігання та архівування даних. Усі документи, як паперові, так і електронні, архівуються відповідно до чинних нормативів. Забезпечується їх надійне зберігання, а також конфіденційність і безпека інформації. На підприємстві встановлено різні строки зберігання бухгалтерської документації залежно від її типу.

Річні бухгалтерські звіти, примітки до звітності, а також спеціалізовані форми підлягають зберіганню до моменту ліквідації підприємства. Ці документи мають довгострокову цінність, оскільки містять основну фінансову інформацію про діяльність компанії за кожний звітний період.

Первинні документи, що фіксують факти виконання господарських операцій і слугують підставою для записів у регістрах бухгалтерського обліку та податкових записах, зберігаються протягом трьох років. Це можливо лише

за умови завершення перевірок податковими органами з питань дотримання податкового законодавства.

Облікові реєстри, такі як головна книга, журнали та інші аналогічні документи, також мають строк зберігання у три роки. Вони використовуються для систематизації даних первинної документації та формування звітності.

Дотримання термінів зберігання документів є обов'язковою вимогою законодавства та гарантує доступність інформації для перевірок і аналізу в разі потреби.

Таким чином, структура облікового процесу ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» побудована таким чином, щоб забезпечити прозорість, точність і ефективність усіх етапів облікової діяльності.

2.3 Фінансовий облік доходів, витрат та фінансового результату

Один із ключових принципів, закріплених у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. [38], полягає у дотриманні методу нарахування та принципу відповідності доходів і витрат. Для обчислення фінансового результату за звітний період необхідно зіставити отримані доходи з витратами, понесеними для їхнього досягнення. Водночас доходи й витрати відображаються в обліку й фінансовій звітності в момент їхнього виникнення, незалежно від фактичного руху грошових коштів [48].

ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» у своїй діяльності, відповідно до Інструкції з використання Плану рахунків та Положення «Про облікову політику ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА», застосовує рахунки 9 класу «Витрати діяльності» (додаток В).

Ці рахунки використовуються для обліку витрат, пов'язаних зі звичайною діяльністю підприємства, а також витрат на запобігання надзвичайним подіям і ліквідацію їхніх наслідків. Структура рахунків класу 9

відповідає вимогам щодо визнання складу та оцінки витрат, які викладені в П(С)БО 16.

По дебету рахунків 9 класу відображають витрати, що виникли, а по кредиту — списання витрат у кінці звітного періоду або щомісяця на рахунок 79 «Фінансові результати» [60]. На підприємстві витрати класифікуються за схемою, яка представлена на рис. 2.2.

Рисунок 2.3. Класифікація витрат за видами діяльності

Джерело: [59]

Для обліку витрат операційної діяльності підприємства використовують систему рахунків, передбачену Планом рахунків бухгалтерського обліку. Зокрема, застосовуються рахунки класу 9, які дозволяють структурувати витрати за їхнім економічним змістом. Основними з них є:

- 90 «Собівартість реалізації» – для обліку витрат, пов’язаних із реалізацією продукції, товарів, робіт і послуг;
- 91 «Загально-виробничі витрати» – для узагальнення витрат, що

виникають у процесі організації виробництва;

- 92 «Адміністративні витрати» – для відображення витрат, пов'язаних із загальним управлінням підприємством;
- 93 «Витрати на збут» – для обліку витрат, спрямованих на реалізацію та просування продукції;
- 94 «Інші витрати операційної діяльності» – для обліку витрат, які не увійшли до інших рахунків.

До складу собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) входять кілька основних елементів, а саме:

- виробнича собівартість, яка включає прямі витрати на виготовлення продукції, що була реалізована протягом звітного періоду.
- нерозподілені загальновиробничі витрати, які виникають через неповне завантаження виробничих потужностей або нерівномірність виробництва.
- наднормативні витрати, пов'язані з перевищенням встановлених нормативів використання матеріальних чи трудових ресурсів [61].

Розрахунок собівартості реалізованих товарів, відповідно до П(С)БО 9 «Запаси», проводиться з урахуванням усіх витрат, пов'язаних із їх виготовленням та реалізацією. Цей стандарт визначає методологічні підходи до оцінки собівартості та її відображення в обліку [62].

Загальна інформація щодо собівартості реалізованої готової продукції (товарів, робіт, послуг) відображається на рахунку 90 «Собівартість реалізації», який деталізується на субрахунки:

- 901 «Собівартість реалізованої готової продукції» – використовується для обліку витрат, пов'язаних із виробництвом і реалізацією продукції, що виготовлена власними силами підприємства.
- 902 «Собівартість реалізованих товарів» – застосовується для відображення собівартості товарів, придбаних для перепродажу.
- 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг» – охоплює витрати,

що пов'язані з виконанням замовлень на послуги чи роботи.

- 904 «Страхові виплати» – використовується у випадках, коли діяльність підприємства передбачає здійснення страхових операцій.

Система обліку дозволяє не лише детально аналізувати витрати за окремими видами діяльності, а й ефективно керувати фінансовими потоками.

У таблиці 2.3 представлено структуру собівартості реалізованих товарів, робіт і послуг ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» за 2014–2016 роки. Вона демонструє, як змінилися пропорції окремих складових собівартості за цей період, що дає можливість оцінити динаміку ефективності витрат та виявити потенціал для оптимізації.

Такий підхід до обліку витрат забезпечує точність фінансової звітності та сприяє прийняттю ефективних управлінських рішень на основі актуальної інформації.

Таблиця 2.3

Розрахунок складових собівартості

Вид витрат	2021 (%)	2022 (%)	2023 (%)
Матеріальні витрати	13,1	15,0	12,3
Оплата праці	68,1	66,2	68,2
Відрахування на соц. заходи	15,2	14,7	15,0
Амортизація	2,7	2,2	1,7
Інші витрати	0,9	2,0	2,8

Джерело: розроблено автором

Інформація про загальновиробничі витрати відображається на рахунку 91 «Загальновиробничі витрати», який призначений для обліку витрат, пов'язаних із загальним обслуговуванням і управлінням виробничими процесами. Ці витрати класифікуються на змінні та постійні, що дозволяє ефективніше їх аналізувати і розподіляти.

До змінних загальновиробничих витрат відносяться ті, що змінюються прямо (або майже прямо) пропорційно до змін обсягів діяльності. Основні з

них: витрати на управління виробничими процесами (цехів, дільниць); медичне страхування працівників, залучених до виробництва; витрати на утримання, експлуатацію та ремонт обладнання і приміщень; інші витрати, що змінюються залежно від обсягів виробничої діяльності.

Розподіл цих витрат між об'єктами витрат здійснюється за допомогою баз розподілу, які можуть включати години праці, фонд заробітної плати, обсяги діяльності або прямі витрати, залежно від специфіки виробничого процесу. Цей процес базується на фактичній потужності звітного періоду, як передбачено обліковою політикою ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» [22].

Постійні загальновиробничі витрати залишаються незмінними (або майже незмінними) при зміні обсягу виробництва. Вони включають витрати на обслуговування та управління виробництвом, які не залежать від обсягів діяльності. Їх розподіл здійснюється на основі бази розподілу (годин праці, заробітної плати, обсягу діяльності тощо), але лише за умов нормальної потужності виробництва.

У разі, якщо частина постійних витрат не розподіляється, їх включають до собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) у періоді виникнення. Водночас загальна сума розподілених та нерозподілених постійних витрат не повинна перевищувати їх фактичну величину [22].

Розподіл загальновиробничих витрат на підприємстві здійснюється за допомогою спеціальної таблиці. Це дозволяє прозоро та ефективно враховувати витрати за різними об'єктами виробничої діяльності.

Адміністративні витрати охоплюють загальногосподарські витрати, що спрямовані на обслуговування та управління підприємством. Ці витрати, на відміну від виробничих, безпосередньо не пов'язані з процесом виготовлення продукції, але є необхідними для забезпечення діяльності підприємства.

В обліковій політиці ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» визначені спеціальні рахунки, на яких обліковуються адміністративні витрати. Такий підхід до класифікації та розподілу загальновиробничих і адміністративних витрат забезпечує системність у веденні обліку і дозволяє оперативно аналізувати

витрати, визначати їхню структуру та вплив на фінансові результати підприємства.

Згідно з П(С)БО 16, витрати на збут включають всі витрати, пов'язані з процесом реалізації продукції, товарів, робіт або послуг [22]. На досліджуваному підприємстві, ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА», для обліку таких витрат передбачені спеціалізовані субрахунки.

Фінансові витрати охоплюють витрати на відсотки за кредитами, облігаціями, фінансовою орендою та інші витрати, пов'язані із залученням позикових коштів. Виняток становлять витрати, які згідно з П(С)БО 31 «Фінансові витрати» включаються до собівартості кваліфікаційних активів [22].

Облік таких витрат ведеться на рахунку 95 «Фінансові витрати», який має два основних субрахунки:

- 951 «Відсотки за кредит» – облік нарахувань і сплати відсотків за банківськими кредитами.
- 952 «Інші фінансові витрати» – облік витрат, пов'язаних із залученням позикових коштів (нарахування відсотків за іншими договорами кредитування, витрати на фінансовий лізинг, обіг цінних паперів тощо).

Документальним підтвердженням фінансових витрат слугують договори з банками та банківські виписки. Списання фінансових витрат проводиться на рахунок 79 «Фінансові результати» на основі довідки, складеної бухгалтерією.

Втрати від участі в капіталі виникають у результаті інвестицій в асоційовані, дочірні чи спільні підприємства, які обліковуються методом участі в капіталі.

До інших витрат належать витрати, що виникають у процесі діяльності підприємства, але не мають безпосереднього зв'язку з виробництвом чи реалізацією продукції. До таких витрат включають:

- собівартість реалізованих фінансових інвестицій;
- втрати від неопераційних курсових різниць;

- витрати на безоплатну передачу необоротних активів;
- втрати від зменшення корисності необоротних активів;
- інші витрати [22].

Облік податку на прибуток ведеться на рахунку 98, який відображає суми податкових зобов'язань, що виникають у результаті звичайної діяльності та надзвичайних подій [66].

Податок на прибуток поділяється на:

- поточний податок на прибуток, що розраховується за звітний період;
- Відстрочений податок на прибуток, який враховує податкові активи та зобов'язання, що виникають через тимчасові різниці між бухгалтерським і податковим обліком [45].

Нарахування поточного податку на прибуток відображається за дебетом рахунка, а включення його суми до фінансових результатів здійснюється за кредитом рахунка 79 «Фінансові результати».

Відповідно до П(С)БО 17, податок на прибуток (як поточний, так і відстрочений) визнається у звіті про фінансові результати, за винятком випадків, коли податкові наслідки пов'язані з операціями, що впливають на власний капітал (дооцінка активів, об'єднання підприємств).

Підприємство ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА», яке є платником податку на прибуток, в кінці звітного періоду подає до податкових органів декларацію з податку на прибуток. Згідно з Податковим кодексом України, декларація супроводжується фінансовою звітністю, яка є її додатком і невід'ємною частиною.

Цей підхід до обліку та податкової звітності забезпечує прозорість і відповідність нормативним вимогам, а також сприяє ефективному управлінню фінансовими ресурсами підприємства.

На ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» облік доходів ведеться відповідно до вимог Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку. Для узагальнення інформації про доходи та фінансові результати діяльності використовуються рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності». Протягом звітного року за кредитом цих рахунків відображається сума загального доходу, яка включає суми непрямих податків, таких як податок на додану вартість (ПДВ) та акцизний збір, що входять до ціни продажу. За дебетом цих рахунків відображається сума зазначених податків і зборів, а також списання чистого доходу на рахунок 79 «Фінансові результати». Таке списання здійснюється або щомісячно.

Визнання доходів на підприємстві базується на принципі нарахування та принципі відповідності. Принцип нарахування передбачає, що доходи та витрати мають відображатися у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності у момент їх виникнення, незалежно від фактичного надходження або сплати грошових коштів. Принцип відповідності означає, що витрати, які були понесені для отримання доходу, повинні бути пов'язані саме з тим доходом, який вони забезпечили, і враховуватися в одному звітному періоді.

Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», дохід визнається у разі, якщо відбувається збільшення активів або зменшення зобов'язань, що призводить до зростання власного капіталу підприємства, за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників. Таке зростання капіталу повинно бути оцінене достовірно. Усі доходи на підприємстві класифікуються за видами діяльності. Основними видами є операційна, фінансова та інша звичайна діяльність.

До операційної діяльності належить дохід від реалізації продукції, робіт чи послуг. Він відображається на рахунках 70 групи. У фінансовій діяльності доходи враховуються на рахунках, що пов'язані з отриманням прибутку від участі в капіталі, фінансових інструментів або інших фінансових доходів. Інша звичайна діяльність охоплює доходи, які не належать до основної діяльності, але впливають на фінансові результати підприємства.

На субрахунках, призначених для обліку операційних доходів, зокрема 701 «Дохід від реалізації готової продукції», 702 «Дохід від реалізації товарів» і 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг», за кредитом відображається загальна сума доходу, яка має надійти на рахунок підприємства. Ця сума включає податки, збори та інші обов'язкові платежі. За дебетом зазначених рахунків враховуються непрямі податки, які підлягають списанню.

Перед визнанням доходу бухгалтерська служба підприємства повинна переконатися, що всі умови для його визнання виконані. Зокрема, має бути підтверджено факт завершення господарської операції, правильно класифіковано вид отриманого доходу, а також забезпечено наявність належним чином оформлених первинних документів, які підтверджують факт надходження коштів або іншого еквіваленту доходу.

Доходи обліковуються відповідно до принципу нарахування, що забезпечує їх відображення незалежно від реального руху коштів, та відповідності доходів і витрат. Це дозволяє підприємству зіставляти доходи та витрати одного звітного періоду, забезпечуючи таким чином точність і прозорість фінансової звітності. В результаті забезпечується виконання вимог бухгалтерського обліку, а також відповідність податковому законодавству.

Інші операційні доходи підприємства охоплюють надходження від різних джерел, таких як дохід від первісного визнання активів або зміни їхньої вартості, якщо вони обліковуються за справедливою вартістю. Сюди також входить дохід від операцій купівлі-продажу іноземної валюти, реалізації інших оборотних активів, операційної оренди активів, отримання операційної курсової різниці, а також штрафи, пені, неустойки. Інші приклади включають відшкодування вартості раніше списаних активів, списання кредиторської заборгованості, безоплатно отримані оборотні активи та інші доходи, пов'язані з операційною діяльністю. Усі ці види доходів обліковуються на рахунку 71 «Інший операційний дохід», який має відповідні субрахунки.

За кредитом рахунка 71 відображається сума визнаних доходів, а за дебетом – суми непрямих податків, що входять до складу цих доходів, а також

списання чистого доходу на рахунок 791 «Результат основної діяльності». Таким чином, інші операційні доходи доповнюють основні операційні надходження підприємства і є важливим компонентом у загальній структурі доходів від звичайної діяльності.

Фінансові доходи підприємства включають дохід від участі в капіталі, а також інші фінансові доходи, як-от дивіденди, відсотки чи доходи від інших фінансових операцій. Для обліку таких доходів передбачені рахунки 72 і 73.

На рахунку 72 «Дохід від участі в капіталі» враховуються доходи від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, які обліковуються за методом участі в капіталі. За кредитом рахунка відображається отримання доходу, тоді як за дебетом – його списання на рахунок 79 «Фінансові результати». Рахунок 72 кореспондує за дебетом із кредитом рахунку 79, а за кредитом – із дебетом рахунку 14 «Довгострокові фінансові інвестиції».

Рахунок 73 «Інші фінансові доходи» використовується для обліку доходів, що виникають у процесі фінансової діяльності. Це включає дивіденди, відсотки та інші доходи, отримані від фінансових операцій. За кредитом рахунку 73 фіксується визнана сума доходів, тоді як за дебетом – списання на рахунок 79. У випадку нарахування дивідендів чи відсотків, дохід відображається за дебетом субрахунку 373 «Розрахунки за нарахованими доходами» і кредитом субрахунків 731 «Дивіденди одержані» або 732 «Відсотки одержані». У момент отримання коштів здійснюється запис: дебет рахунків 30 «Каса» чи 31 «Рахунки в банках» і кредит субрахунку 373. Аналітичний облік за субрахунком 733 «Інші доходи від фінансових операцій» ведеться за конкретними об'єктами інвестування.

Таким чином, облік фінансових доходів підприємства організовано так, щоб забезпечити прозорість і повноту відображення фінансових операцій та інших джерел доходу. Це дозволяє забезпечити ефективне управління фінансами та відповідність вимогам стандартів бухгалтерського обліку.

Інші доходи включають надходження, які виникають у процесі звичайної діяльності підприємства, але не належать до операційної чи

фінансової діяльності. Сюди відносяться доходи від реалізації фінансових інвестицій, доходи від відновлення корисності активів, доходи від неопераційної курсової різниці, доходи від безоплатно отриманих активів та інші доходи, пов'язані із звичайною діяльністю підприємства.

Для обліку таких доходів використовується рахунок 74 «Інші доходи». За кредитом цього рахунку відображається сума отриманого доходу в кореспонденції з рахунками, які відображають джерела надходження (зокрема, рахунки 10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи», 12 «Нематеріальні активи», 20 «Виробничі запаси», 21 «Напівфабрикати», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 28 «Товари», 30 «Каса», 46 «Неоплачений капітал», 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» тощо).

За дебетом рахунку 74 відображається сума непрямих податків, пов'язаних із цими доходами, яка кореспондує з дебетом рахунку 64 «Розрахунки за податками і платежами». У кінці звітного періоду чистий дохід із цього рахунку списується на рахунок 79 «Фінансові результати».

Діяльність ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» у сфері фінансових результатів орієнтована на забезпечення отримання прибутку, його раціональний розподіл і ефективне використання. У випадку виникнення збитків головною метою стає встановлення їх причин та визначення джерел покриття. Для досягнення стабільного фінансового результату, який відповідає потребам підприємства, проводиться цілеспрямоване управління процесом формування прибутку. Визначення фінансового результату за звітний період здійснюється бухгалтерією підприємства шляхом порівняння доходів і витрат за відповідний період. Згідно з Інструкцією про застосування Плану рахунків, фінансові результати підприємства обліковуються на рахунку 79 «Фінансові результати» (рис. 2.3). На рахунку фіксуються суми витрат і доходів у процесі їх закриття. Зокрема, за дебетом рахунка відображаються витрати, що підлягають закриттю, а також нарахована сума податку на прибуток. За

кредитом рахунка обліковуються суми доходів, які закриваються наприкінці періоду.

Рахунок 79 має чотири субрахунки, що дозволяє визначати фінансовий результат по кожному виду діяльності окремо. За кредитом рахунка обліковуються всі доходи підприємства, що закриваються на цей рахунок, тоді як за дебетом відображаються витрати, а також податкові зобов'язання. Після закриття рахунку залишкове сальдо списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», що дозволяє підсумувати кінцевий результат діяльності підприємства за звітний період.

Рис. 2.3. Схема формування рахунку 79 «Фінансові результати»

Джерело: розроблено автором

На субрахунку 791 «Результат операційної діяльності» визначається прибуток або збиток від операційної діяльності підприємства. За кредитом цього субрахунка відображається сума доходів, що підлягає закриттю з рахунків доходів, таких як рахунок 70 «Доходи від реалізації» та рахунок 71 «Інший операційний дохід». Це включає дохід від реалізації готової продукції,

товарів, робіт, послуг, а також дохід від іншої операційної діяльності. За дебетом цього субрахунка обліковуються суми витрат у порядку закриття рахунків, які враховують собівартість реалізованої продукції, адміністративні витрати, витрати на збут і інші операційні витрати (рахунки 90 «Собівартість реалізації», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності») [45].

Порівнюючи кредитний і дебетовий обороти субрахунка 791, підприємство визначає фінансовий результат від основної діяльності, тобто прибуток або збиток. У разі отримання прибутку сума списується з субрахунка 791 на субрахунок 441 «Нерозподілений прибуток». У разі збитків сума списується з субрахунка 442 «Непокриті збитки» [46].

На субрахунку 792 «Результат фінансових операцій» обліковується прибуток або збиток від фінансових операцій підприємства. За кредитом цього субрахунка відображається списання доходів, пов'язаних із участю в капіталі або інших фінансових доходів. Це доходи, відображені на рахунках 72 «Доходи від участі в капіталі» та 73 «Інші фінансові доходи». До таких доходів належать дивіденди, проценти, а також інші доходи від фінансових операцій. За дебетом цього субрахунка обліковуються фінансові витрати, відображені на рахунках 95 «Фінансові витрати» та 96 «Втрати від участі в капіталі» [46].

Списання доходів і витрат на субрахунку 792 здійснюється з урахуванням таких операцій: доходи від інвестицій в асоційовані, дочірні підприємства або спільну діяльність кореспондують із дебетом рахунка 72, а фінансові витрати, пов'язані з відсотками за кредитами або іншими фінансовими операціями, кореспондують із кредитом рахунка 95 [47].

На субрахунку 793 «Результат іншої звичайної діяльності» обліковується прибуток або збиток від іншої звичайної діяльності підприємства. За кредитом цього рахунка відображається списання доходів від інвестиційної або іншої звичайної діяльності, а за дебетом – списання витрат, що виникли внаслідок такої діяльності. Це можуть бути витрати, пов'язані з реалізацією необоротних активів, фінансових інвестицій, курсовими

різницями, списанням необоротних активів, а також іншими витратами, не пов'язаними з основною діяльністю підприємства [66].

Формування фінансових результатів на ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» відбувається у кілька етапів і враховує результати операційної, фінансової та іншої звичайної діяльності. У кінцевому підсумку фінансові результати за звітний період списуються на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокріті збитки)», що забезпечує консолідацію підсумків діяльності підприємства [64].

Списання доходів і витрат на фінансові результати в ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» здійснюється на основі довідки (розрахунку) бухгалтерії. Цей процес базується на кореспонденції рахунків, сформованій відповідно до звіту про фінансові результати (форма №2), який використовується для обліку фінансових результатів підприємства. У таблиці 2.4 наведено приклад кореспонденції рахунків обліку фінансових результатів ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»

Таблиця 2.4

Кореспонденція рахунків обліку фінансових результатів

№	Зміст операції	Дт	Кт
1.	Дохід від реалізації	701	791
2.	Інші операційні доходи	71	791
4.	Інші доходи	74	791
5.	Собівартість реалізації	791	901
7.	Адміністративні витрати	791	92
8.	Витрати на збут	791	93
9.	Інші операційні витрати	791	94
10.	Фінансові витрати	791	95
11.	Інші витрати	791	97
12.	Нарахований податок на прибуток	791	98
13.	Визначено та списано фінансовий результат:		
	- збиток	442	791
	- прибуток	791	441

Джерело: розроблено автором за даними [49]

Підсумковий фінансовий результат, отриманий внаслідок обробки цих даних, відображається у формі №2 «Звіт про фінансові результати». Цей звіт розробляється відповідно до вимог П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати»

і включає такі показники: валовий прибуток (збиток) від реалізації продукції, фінансовий результат від операційної діяльності, результат від звичайної діяльності (прибуток чи збиток) і чистий прибуток (збиток) підприємства.

Висновки до розділу 2

Таким чином, підсумовуючи викладене, можна зробити наступні висновки:

1. Фінансово-економічна характеристика ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» за 2021–2023 роки відображає змішані тенденції. У 2022 році активи підприємства зменшилися на 10,66%, а в 2023 році – ще на 4,92%, переважно за рахунок скорочення оборотних активів. Незважаючи на це, фінансова ситуація значно покращилася. У 2023 році власний капітал зріс на 56,30% завдяки отриманню чистого прибутку (9,759 тис. грн) і збільшенню нерозподіленого прибутку на 112,07%. Поточні зобов'язання знизилися на 37,26%, що зменшило фінансову залежність.

Чистий дохід зростав протягом усього періоду, особливо у 2023 році (+32,55%), свідчачи про підвищення ефективності діяльності. Водночас підприємство стикається з викликами щодо ліквідності: коефіцієнт загальної ліквідності у 2023 році досяг 0,66, але залишається нижчим за оптимальний рівень. Фінансова стійкість поліпшилася завдяки зростанню коефіцієнта автономії (до 0,55).

Загалом, ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» демонструє фінансове оздоровлення, але потребує подальшої роботи над підвищенням ліквідності, оптимізацією активів та зменшенням залежності від позикових коштів для забезпечення сталого розвитку.

2. Організація бухгалтерського обліку на ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» побудована на принципах системності, адаптивності та автоматизації, що дозволяє підприємству ефективно функціонувати в умовах динамічного ринкового середовища. Використання сучасного програмного забезпечення

«Мастер:Бухгалтерія» забезпечує точність, прозорість і своєчасність облікових операцій, мінімізуючи ризик помилок і підвищуючи продуктивність роботи.

Структурований підхід до облікових процесів, включаючи документування, класифікацію, обробку, контроль і аналіз інформації, сприяє формуванню достовірної звітності для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Раціональне ведення обліку та чітке дотримання строків зберігання документації відповідають вимогам законодавства та забезпечують надійність даних для стратегічного планування й фінансового аналізу.

Таким чином, ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» формує дієву облікову систему, яка слугує основою для стабільного розвитку підприємства та ефективного управління його ресурсами.

3. Фінансовий облік доходів, витрат і фінансового результату є основою для оцінки ефективності діяльності підприємства та прийняття управлінських рішень. Він здійснюється відповідно до принципів методу нарахування та відповідності доходів і витрат, закріплених у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Ці принципи передбачають, що доходи та витрати мають відображатися в обліку у момент їхнього виникнення, незалежно від фактичного руху грошових коштів.

На прикладі діяльності ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» видно, що підприємство використовує рахунки класу 9 для обліку витрат і рахунки класу 7 для обліку доходів, згідно з вимогами Плану рахунків та положень облікової політики. Витрати класифікуються за видами діяльності, що дозволяє їх структурувати за економічним змістом. Серед основних витрат виділяють витрати на виробництво, адміністративні витрати, витрати на збут, загальновиробничі витрати та інші.

Облік доходів здійснюється за видами діяльності, зокрема операційною, фінансовою та іншою звичайною. Доходи визнаються у разі, якщо вони супроводжуються збільшенням активів чи зменшенням зобов'язань, що

призводить до зростання власного капіталу. Визнання доходів і витрат забезпечується відповідністю між витратами, понесеними для отримання доходів, і самим доходом, що забезпечує точність фінансової звітності.

На підприємстві діє система обліку, яка забезпечує детальний аналіз витрат і доходів за допомогою спеціальних рахунків. Це дозволяє ефективно контролювати витрати, розподіляти загальновиробничі витрати між об'єктами діяльності, аналізувати собівартість реалізованої продукції та оптимізувати витрати, що не залежать від обсягів виробництва.

Результати діяльності за кожен звітний період підсумовуються на рахунках фінансових результатів, забезпечуючи прозорість обліку. Такий підхід дає змогу не лише відповідати нормативним вимогам, але й приймати обґрунтовані управлінські рішення на основі актуальної інформації про фінансовий стан підприємства.

РОЗДІЛ 3

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИТРАТ, ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»

3.1. Оцінка доходів, витрат і фінансових результатів ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»

Оцінка доходів і витрат підприємства є важливим інструментом для аналізу результатів його діяльності. Цей процес дозволяє не лише глибше зрозуміти фінансовий стан компанії, але й слугує основою для ухвалення стратегічних і тактичних управлінських рішень. Проведення аналізу потребує чіткого визначення інформаційних запитів різних груп зацікавлених сторін. Для цього використовуються фінансові показники, які містяться у фінансовій звітності підприємства.

Аналіз фінансових результатів є невід'ємною складовою процесу управління доходами та витратами. Завдяки цьому інструменту підприємство може оцінити ефективність використання своїх ресурсів і виявити резерви для підвищення прибутковості. Сьогодні існує широкий спектр методик для аналізу фінансових результатів, які адаптовані до різних потреб і специфіки діяльності підприємств.

Пропонується комплексний підхід до аналізу витрат, доходів та фінансових результатів діяльності промислового підприємства. Алгоритм аналізу включає такі етапи:

1. Оцінка звіту про фінансові результати із врахуванням позитивних і негативних змін у ланцюжку "витрати – доходи – фінансові результати".
2. Аналіз динаміки витрат і доходів, які формують фінансовий результат.
3. Оцінка рентабельності підприємства за видами діяльності.
4. Факторний аналіз чистого прибутку із використанням факторної моделі.

5. Узагальнення отриманих даних із визначенням резервів для зростання прибутковості.

Ключовим джерелом інформації для аналізу фінансових результатів є звітність підприємства, зокрема форма №2 "Звіт про фінансові результати". На основі цієї форми можливо відслідковувати формування, динаміку та структуру доходів і витрат.

Детальний аналіз фінансових показників на прикладі ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» дозволяє оцінити ефективність управління його ресурсами за період 2021-2023 років. Цей аналіз включає оцінку доходів, витрат і результативності діяльності підприємства, що представлено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Формування фінансового результату ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»

за 2021-2022 роки (тис. грн.)

Показники	2021, тис. грн	2022, тис. грн	Абсолютна зміна, тис. грн	Відносна зміна, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	117 823	130 137	+12 314	+10,45
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	105 469	112 283	+6 814	+6,46
Валовий прибуток	12 354	17 854	+5 500	+44,50
Інші операційні доходи	238	980	+742	+311,76
Адміністративні витрати	12 824	12 349	-475	-3,70
Витрати на збут	414	707	+293	+70,77
Інші операційні витрати	8 980	8 856	-124	-1,38
Фінансовий результат від операційної діяльності	-9 626	-3 078	+6 548	+68,04
Інші фінансові доходи	0	0	0	0,00
Інші доходи	0	0	0	0,00
Фінансові витрати	0	0	0	0,00
Інші витрати	0	0	0	0,00
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування (прибуток)	-9 626	-3 078	+6 548	+68,04
Податок на прибуток	-500	-294	+206	-41,20
Чистий фінансовий результат (прибуток)	-10 126	-3 372	+6 754	+66,71

Джерело: розроблено автором за даними фінансової звітності

Фінансові результати компанії за 2021-2022 роки демонструють позитивну тенденцію до зменшення збитковості, хоча деякі аспекти вимагають детальнішого аналізу. Зростання чистого доходу на 10,45% свідчить про підвищення ринкової активності, що також вплинуло на збільшення валового прибутку на 44,5%. Це досягнення стало можливим завдяки ефективнішому управлінню собівартістю, адже її зростання становило лише 6,46%. Водночас витрати на збут значно зросли (+70,77%), що, ймовірно, було пов'язано з розширенням маркетингових заходів.

Показники операційної діяльності значно покращилися. Фінансовий результат від операційної діяльності зазнав значного приросту, скоротивши збитки з 9 626 тис. грн до 3 078 тис. грн, що відображає позитивний вплив управлінських рішень. Інші операційні доходи зросли більш ніж утричі, але їх частка у загальному доході залишається незначною. Витрати компанії також демонструють цікаву динаміку: адміністративні витрати скоротилися на 3,7%, що свідчить про ефективну оптимізацію.

На рівні чистого фінансового результату видно суттєве скорочення збитків на 66,71%, що є результатом вдалого управління витратами і збільшення доходів. Однак для подальшого покращення компанії варто сфокусуватися на стабілізації адміністративних витрат і зниженні витрат на збут.

У 2022-2023 роках (табл. 3.2) фінансові результати компанії значно покращилися. Зростання чистого доходу на 32,55% стало основним драйвером для більш ніж двократного збільшення валового прибутку. Це свідчить про посилення маржинальності продукції та послуг компанії. Також позитивною тенденцією було суттєве збільшення інших операційних доходів, що свідчить про успішне використання додаткових джерел надходжень.

Попри загальне покращення, адміністративні витрати продовжили зростати, що може вказувати на необхідність більш ретельного контролю управлінських витрат. Інші операційні витрати також значно збільшилися, що може бути результатом розширення операційної діяльності або

непередбачених витрат. Водночас витрати на збут знизилися, що свідчить про оптимізацію в маркетингових стратегіях.

Таблиця 3.2

Формування фінансового результату ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»
за 2022-2023 роки (тис. грн.)

Показники	2022, тис. грн	2023, тис. грн	Абсолютна зміна, тис. грн	Відносна зміна, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	130 137	172 493	+42 356	+32,55
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	112 283	130 943	+18 660	+16,62
Валовий прибуток	17 854	41 550	+23 696	+132,74
Інші операційні доходи	980	2 004	+1 024	+104,49
Адміністративні витрати	12 349	15 841	+3 492	+28,27
Витрати на збут	707	590	-117	-16,54
Інші операційні витрати	8 856	14 131	+5 275	+59,56
Фінансовий результат від операційної діяльності	-3 078	12 992	+16 070	-
Інші фінансові доходи	0	0	0	0,00
Інші доходи	0	0	0	0,00
Фінансові витрати	0	0	0	0,00
Інші витрати	0	0	0	0,00
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування (прибуток)	-3 078	12 992	+16 070	-
Податок на прибуток	-294	-3 233	-2 939	+999,66
Чистий фінансовий результат (прибуток)	-3 372	9 759	+13 131	-389,41

Джерело: розроблено автором за даними фінансової звітності

Найбільш суттєвим результатом стало перетворення збитків 2022 року на значний чистий прибуток у 2023 році. Це досягнення підкреслює ефективність управлінських рішень і адаптацію до змін у ринкових умовах. Проте різке зростання податку на прибуток у 2023 році вказує на необхідність уважного фінансового планування для збереження стабільного чистого результату в майбутньому.

На наступному етапі аналізу необхідно детальніше охарактеризувати структуру доходів і витрат, які беруть участь у формуванні фінансових

результатів. Доходи підприємства в основному формуються за рахунок виручки від реалізації готової продукції, товарів, робіт і послуг. Водночас компанія може отримувати й інші операційні доходи, до яких належать доходи від продажу іноземної валюти, реалізації інших оборотних активів (окрім фінансових інвестицій), оренди активів, операційних курсових різниць, а також суми штрафів, пені, неустойок та інших санкцій за порушення договорів. Додатковими джерелами можуть бути доходи від списання кредиторської заборгованості після закінчення строку позовної давності, відшкодування раніше списаних безнадійних активів, отримані гранти та субсидії, а також інші доходи від операційної діяльності.

Окрім операційних доходів, підприємство може отримувати інші доходи від звичайної діяльності. Вони включають прибутки від реалізації фінансових інвестицій, продажу необоротних активів, неопераційної курсової різниці, а також безоплатно отриманих активів.

Для детальнішого розуміння структури доходів доцільно провести аналіз на основі даних фінансової звітності підприємства. Такий підхід дозволить визначити ключові джерела надходжень і сформулювати рекомендації для підвищення фінансової результативності у майбутніх періодах.

Розглянемо структуру доходів ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» за 2021-2023 роки використовуючи дані таблиць 3.3, 3.4 складених відповідно до даних із «Звіту про фінансові результати».

У період 2021–2022 років відбулося зростання доходів ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА», що вказує на покращення фінансових показників підприємства. Основним джерелом доходів залишався дохід (виручка) від реалізації продукції, який у 2022 році зріс на 12 314 тис. грн (на 10,45%) порівняно з 2021 роком, досягнувши 130 137 тис. грн. Питома вага цього показника у загальній структурі доходів склала 99,25%, що дещо зменшилось у порівнянні з 2021 роком, коли цей показник становив 99,80%. Це пов'язано зі значним збільшенням інших операційних доходів, які зросли на 742 тис. грн (у 4,12

рази) та досягли 980 тис. грн, підвищивши свою частку в загальному обсязі доходів із 0,20% у 2021 році до 0,75% у 2022 році. Інші види доходів, такі як фінансові доходи та інші надходження, у ці роки не реєструвалися. Загальний обсяг доходів підприємства збільшився на 13 056 тис. грн або 11,05%.

Таблиця 3.3

**Динаміка доходів ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»
за 2021-2022 роки (тис. грн.)**

Показник	2021, сума, тис. грн	2021, питома вага, %	2022, сума, тис. грн	2022, питома вага, %	Зміна, тис. грн
Дохід (виручка) від реалізації продукції	117 823	99,80	130 137	99,25	+12 314
Інші операційні доходи	238	0,20	980	0,75	+742
Інші фінансові доходи	0	0,00	0	0,00	0
Інші доходи	0	0,00	0	0,00	0
Разом	118 061	100,00	131 117	100,00	+13 056

Джерело: розроблено автором за даними фінансової звітності

Таблиця 3.4

**Динаміка доходів ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»
за 2022-2023 роки (тис. грн.)**

Показник	2022, сума, тис. грн	2022, питома вага, %	2023, сума, тис. грн	2023, питома вага, %	Зміна, тис. грн
Дохід (виручка) від реалізації продукції	130 137	99,25	172 493	98,86	+42 356
Інші операційні доходи	980	0,75	2 004	1,14	+1 024
Інші фінансові доходи	0	0,00	0	0,00	0
Інші доходи	0	0,00	0	0,00	0
Разом	131 117	100,00	174 497	100,00	+43 380

Джерело: розроблено автором за даними фінансової звітності

У період 2022–2023 років спостерігалася ще більш виражена позитивна динаміка. Дохід (виручка) від реалізації продукції зріс на 42 356 тис. грн (на 32,55%) та склав 172 493 тис. грн у 2023 році. Незважаючи на значне зростання

абсолютної суми, його питома вага у структурі доходів зменшилась до 98,86% у порівнянні з 99,25% у попередньому році. Це сталося через зростання інших операційних доходів, які збільшились на 1 024 тис. грн (на 104,49%) та склали 2 004 тис. грн, підвищивши свою питому вагу до 1,14%. Як і в попередні роки, фінансові доходи та інші види надходжень не реєструвались. Загальний обсяг доходів підприємства зріс на 43 380 тис. грн, що еквівалентно зростанню на 33,07%.

Аналогічно оцінимо структуру і динаміку витрат ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» протягом 2021-2023 років на основі даних таблиць 3.5, 3.6

Таблиця 3.5

Динаміка витрат ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»
за 2021-2022 роки (тис. грн.)

Показник	2021, тис. грн	Питома вага, %	2022, тис. грн	Питома вага, %	Зміна, тис. грн
Собівартість реалізованої продукції	105 469	89,52	112 283	86,29	+6 814
Адміністративні витрати	12 824	10,88	12 349	9,49	-475
Витрати на збут	414	0,35	707	0,54	+293
Інші операційні витрати	8 980	7,63	8 856	6,81	-124
Фінансові витрати	0	0,00	0	0,00	0
Інші витрати	0	0,00	0	0,00	0
Витрати з податку на прибуток	-500	-0,42	-294	-0,23	+206
Разом	127 187	107,96	133 901	102,90	+6 714

Джерело: розроблено автором за даними [58]

Аналіз динаміки витрат діяльності ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» за період 2021–2022 років демонструє помірне зростання загального обсягу витрат. У 2022 році витрати зросли на 6 714 тис. грн, що становить 5,28% порівняно з 2021 роком. Основна частка витрат припадала на собівартість реалізованої продукції, яка збільшилася на 6 814 тис. грн (6,46%). Питома вага цього показника у структурі витрат знизилася з 89,52% до 86,29%, що свідчить про незначне зменшення залежності підприємства від виробничих витрат.

Адміністративні витрати також скоротилися на 475 тис. грн (3,70%), знизивши свою частку у витратах з 10,88% до 9,49%. Водночас витрати на збут зросли на 293 тис. грн (70,77%), що свідчить про активізацію маркетингової діяльності. Інші операційні витрати зменшилися на 124 тис. грн (1,38%), їхня частка у загальних витратах знизилася з 7,63% до 6,81%. Фінансові витрати та інші види витрат залишалися відсутніми. Витрати з податку на прибуток скоротилися на 206 тис. грн (41,20%), хоча їхній вплив на загальну структуру витрат є мінімальним. Загальна питома вага витрат зменшилася з 107,96% до 102,90% щодо доходів, що свідчить про покращення фінансової ефективності.

Таблиця 3.6

**Динаміка витрат ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»
за 2022-2023 роки (тис. грн.)**

Показник	2022, тис. грн	Питома вага, %	2023, тис. грн	Питома вага, %	Зміна, тис. грн
Собівартість реалізованої продукції	112 283	85,20	130 943	75,91	+18 660
Адміністративні витрати	12 349	9,37	15 841	9,19	+3 492
Витрати на збут	707	0,54	590	0,34	-117
Інші операційні витрати	8 856	6,72	14 131	8,20	+5 275
Фінансові витрати	0	0,00	0	0,00	0
Інші витрати	0	0,00	0	0,00	0
Витрати з податку на прибуток	-294	-0,22	-3 233	-1,88	-2 939
Разом	133 901	101,61	158 272	91,75	+24 371

Джерело: розроблено автором за даними [58]

У період 2022–2023 років витрати діяльності значно зросли на 24 371 тис. грн (18,20%). Основним драйвером цього зростання стала собівартість реалізованої продукції, яка збільшилася на 18 660 тис. грн (16,62%), проте її питома вага у структурі витрат знизилася з 85,20% до 75,91%. Це свідчить про диверсифікацію витрат та посилення інших їхніх статей. Адміністративні витрати зросли на 3 492 тис. грн (28,27%), однак їхня частка в загальній структурі витрат трохи зменшилася з 9,37% до 9,19%. Витрати на збут

знизилися на 117 тис. грн (16,54%), що зумовило скорочення їхньої частки з 0,54% до 0,34%. Водночас інші операційні витрати значно збільшилися на 5 275 тис. грн (59,56%), підвищивши свою частку у витратах з 6,72% до 8,20%. Фінансові та інші витрати залишалися незмінно відсутніми. Витрати з податку на прибуток зросли на 2 939 тис. грн (у 10 разів), що зумовлено збільшенням прибутку підприємства. Загальна питома вага витрат щодо доходів знизилася з 101,61% до 91,75%, що вказує на значне підвищення ефективності управління витратами.

Загалом, аналіз витрат діяльності за обидва періоди свідчить про стабільне зростання обсягу витрат, що супроводжується позитивними зрушеннями у їхній структурі. Зменшення питомої ваги собівартості продукції у поєднанні зі зростанням витрат на операційну діяльність та збут вказує на вдосконалення процесів управління ресурсами та підвищення конкурентоспроможності компанії.

Таким чином, дослідження звіту про фінансові результати та аналіз змін у фінансовому ланцюжку «витрати – доходи – фінансові результати» дозволяють виявити як позитивні, так і негативні тенденції. У зв'язку з цим доцільним є подальший аналіз рентабельності як внутрішніх, так і зовнішніх показників у розділі 3.2. Крім того, буде побудовано факторну модель рентабельності власного капіталу. Ця модель дозволить деталізувати взаємозв'язок між основними компонентами фінансового ланцюжка: витратами, доходами та фінансовими результатами. Аналіз факторів, які впливають на рентабельність, забезпечить розуміння основних драйверів зростання прибутковості та допоможе виявити резерви для подальшого підвищення ефективності діяльності компанії. Таким чином, результати цього етапу дослідження стануть важливою основою для формування обґрунтованих управлінських рішень та розробки стратегій покращення фінансових показників підприємства.

3.2 Розробка факторної моделі рентабельності власного капіталу

Після завершення звітного періоду важливим етапом управління діяльністю суб'єкта господарювання є проведення фінансово-економічного аналізу. У цьому процесі основна увага приділяється оцінці ключових результативних і фінансових показників, зокрема прибутку та рентабельності. Ці показники відіграють критичну роль у формуванні стратегій розвитку підприємства. Аналіз необхідно здійснювати як у динаміці, порівнюючи результати із встановленими нормативами, так і за допомогою факторного методу, щоб оцінити вплив окремих чинників на кінцеві результати діяльності.

Головною метою складання факторної моделі є встановлення взаємозв'язку між структурою економічного потенціалу підприємства, представленою в балансі, та його фінансовими результатами. У цьому контексті центральним показником аналізу виступає рентабельність власного капіталу (Рвк). На відміну від традиційних підходів, які часто акцентуються виключно на прибутковості або ефективності використання ресурсів, наша задача полягає у комплексному дослідженні взаємозв'язків між доходами, витратами та фінансовими результатами через головні форми звітності підприємства (форми № 1 та № 2). Цей підхід дозволяє дати більш цілісну оцінку фінансового стану суб'єкта господарювання.

Актуальність такого підходу підтверджується застосуванням «Золотого правила економіки», яке передбачає виконання наступних співвідношень:

$$T_{\text{чп}} > T_{\text{рп}} > T_{\text{а}} > 100\%, \quad (3.1)$$

де $T_{\text{чп}}$, $T_{\text{рп}}$, $T_{\text{а}}$ – це темпи зростання чистого прибутку, чистого доходу та загальних активів.

Дотримання цього правила дозволяє оцінити економічний потенціал підприємства через три ключові аспекти, що охоплюють фінансові результати, динаміку доходів і ефективність використання активів. Воно показує, як

взаємопов'язані в єдиній системі прирости активів, доходів та прибутків, створюючи замкнений цикл «витрати – доходи – фінансові результати». Такий підхід забезпечує глибший аналіз фінансового стану підприємства та його здатності до сталого розвитку.

З огляду на актуальність теми, доцільно розробити модель рентабельності власного капіталу, яка дозволяє оцінити якість використання власних коштів підприємства. Ця модель відображає, скільки прибутку генерується на кожному гривню залученого власного капіталу. Такий показник є критично важливим для оцінки ефективності діяльності підприємства, формування стратегії залучення додаткових ресурсів та визначення потенціалу зростання в довгостроковій перспективі.

Класична формула рентабельності власного капіталу (R_{вк}) є базовим інструментом фінансового аналізу, який визначає ефективність використання власного капіталу підприємства для отримання прибутку. Формула має вигляд:

$$R_{вк} = \text{ЧП} / \text{ВК} \quad (3.2)$$

де, R_{вк} – рентабельність власного капіталу;

ЧП – чистий прибуток;

ВК – власний капітал

Однак, для більш детального розуміння фінансових процесів підприємства класичну формулу було розширено через включення додаткових показників, що враховують ключові аспекти діяльності. Використовуючи метод розширення факторних систем, було отримано багатofакторну модель, яка дозволяє оцінити вплив різних факторів на рентабельність власного капіталу. Розширена формула має вигляд:

$$R_{вк} = \frac{\text{ЧП}}{\text{ВК}} \times \frac{\text{ЧД}}{\text{ЧД}} \times \frac{\text{СВ}}{\text{СВ}} = \frac{\text{ЧД}}{\text{ВК}} \times \frac{\text{СВ}}{\text{ЧД}} \times \frac{\text{ЧП}}{\text{с/в}} = K_{обВК} \times V_{1грнТП} \times R_{в} \quad (3.3)$$

де, ЧД – чистий дохід;

СВ – собівартість реалізованої продукції;

КобВК – коефіцієнт оборотності власного капіталу (ЧД / ВК);

В1грнТП – витрати на 1 грн товарної продукції (СВ / ЧД);

Рв – рентабельність витрат (ЧП / СВ).

Ця багатофакторна модель дозволяє деталізувати аналіз рентабельності власного капіталу, розкриваючи, як окремі чинники впливають на загальний фінансовий результат підприємства:

Коефіцієнт оборотності власного капіталу (КобВК) відображає інтенсивність використання власного капіталу для отримання доходу. Вищий коефіцієнт свідчить про ефективніше використання капіталу.

Витрати на 1 грн товарної продукції (В1грнТП) демонструють ефективність управління собівартістю. Зменшення цього показника вказує на оптимізацію витрат.

Рентабельність витрат (Рв) характеризує здатність підприємства перетворювати витрати на прибуток, що є ключовим аспектом ефективності діяльності.

Така модель дає змогу не лише оцінити загальну рентабельність власного капіталу, а й зрозуміти причини її змін. Наприклад, покращення Рвк може бути результатом зростання доходів, скорочення витрат або підвищення рентабельності витрат.

Розширена формула є потужним інструментом для стратегічного управління. Вона дозволяє підприємству оцінювати ефективність використання своїх ресурсів, знаходити слабкі місця у фінансовій структурі та приймати обґрунтовані рішення щодо підвищення конкурентоспроможності та прибутковості.

Проведемо факторний аналіз рентабельності власного капіталу (Рвк) за 2013 – 2015 роки, для чого складемо таблицю вихідних та розрахункових показників для даної моделі

Таблиця 3.7

Вихідні та розрахункові дані для факторної моделі
(2021-2022 роки)

№	Показники	2021 рік	2022 рік	Абсолютне відхилення
1	Чистий прибуток (ЧП)	-10 126,00	-3 372,00	6 754,00
2	Власний капітал (ВК)	22 111,00	17 334,00	-4 777,00
3	Собівартість реалізованої продукції (СВ)	105 469,00	112 283,00	6 814,00
4	Чистий дохід (ЧД)	117 823,00	130 137,00	12 314,00
5	Рентабельність власного капіталу (Рвк)	-0,458	-0,195	0,263
6	Коефіцієнт оборотності власного капіталу (КобВК)	5,329	7,508	2,179
7	Витрати на 1 грн товарної продукції (В1грнТП)	0,895	0,863	-0,032
8	Рентабельність витрат (Рв)	-0,096	-0,030	0,066

Джерело: розроблено автором

Використовуючи розширену факторну версію рентабельності власного капіталу, проведемо розрахунок за 2021 – 2022 роки з визначенням впливу факторів.

1. Вплив першого фактору – коефіцієнта оборотності власного капіталу (КобВК):

$$\Delta R_{вк1} = \Delta K_{обВК} \times V_{1грнТП2021} \times R_{в2021}$$

$$\Delta R_{вк1} = 2.179 \times 0.895 \times (-0.096) = (-0.187)$$

2. Вплив другого фактору – витрат на 1 грн товарної продукції (В1грнТП):

$$\Delta R_{вк2} = K_{обВК2022} \times \Delta V_{1грнТП} \times R_{в2021}$$

$$\Delta R_{вк2} = 7.508 \times (-0.032) \times (-0.096) = 0.023$$

3. Вплив третього фактору – рентабельності витрат (Рв):

$$\Delta R_{вк3} = K_{обВК2022} \times V_{1грнТП2022} \times \Delta R_{в}$$

$$\Delta R_{вк3} = 7.508 \times 0.863 \times 0.066 = 0.428$$

Сумарний резерв підвищення рентабельності власного капіталу (Рвк):

$$\Delta R_{вк} = \Delta R_{вк1} + \Delta R_{вк2} + \Delta R_{вк3} = -0.187 + 0.023 + 0.428 = 0.264.$$

Таким чином, сумарний резерв підвищення рентабельності власного капіталу становить 0.264.

Факторний аналіз рентабельності власного капіталу (Рвк) за 2021–2022 роки виявив, що зміни цього показника були зумовлені впливом трьох ключових факторів: коефіцієнта оборотності власного капіталу (КобВК), витрат на 1 гривню товарної продукції (В1грнТП) і рентабельності витрат (Рв).

Зміна коефіцієнта оборотності власного капіталу, що зросла на 2.179, мала негативний вплив на рентабельність, зменшивши її на 0.187. Це пояснюється тим, що попри зростання оборотності, низька рентабельність витрат у 2021 році не дозволила ефективно використати капітал для отримання прибутку.

Зниження витрат на 1 гривню товарної продукції на 0.032 мало невеликий позитивний ефект, збільшивши рентабельність на 0.023. Цей вплив свідчить про контроль витрат на підприємстві, однак його недостатньо для суттєвого покращення фінансових результатів.

Найвагоміший внесок у зростання рентабельності власного капіталу забезпечила зміна рентабельності витрат. Покращення цього показника на 0.066 дало змогу підвищити рентабельність на 0.428, що є свідченням підвищення ефективності операційної діяльності компанії.

Загальний приріст рентабельності власного капіталу за рахунок цих факторів склав 0.264. Це зростання свідчить про позитивну динаміку у фінансовій діяльності підприємства, зумовлену насамперед покращенням рентабельності витрат. Однак, для досягнення ще більшого покращення необхідно оптимізувати використання власного капіталу, а також продовжувати роботу над зниженням витрат на виробництво і реалізацію продукції.

Проведемо факторний аналіз рентабельності власного капіталу (Рвк) за 2022–2023 роки.

Таблиця 3.8

Вихідні та розрахункові дані для факторної моделі
(2022-2023роки)

№	Показники	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення
1	Чистий прибуток (ЧП)	-3 372,00	9 759,00	13 131,00
2	Власний капітал (ВК)	17 334,00	27 093,00	9 759,00
3	Собівартість реалізованої продукції (СВ)	112 283,00	130 943,00	18 660,00
4	Чистий дохід (ЧД)	130 137,00	172 493,00	42 356,00
5	Рентабельність власного капіталу (Рвк)	-0,195	0,360	0,555
6	Коефіцієнт оборотності власного капіталу (КобВК)	7,508	6,367	-1,141
7	Витрати на 1 грн товарної продукції (В1грнТП)	0,863	0,759	-0,104
8	Рентабельність витрат (Рв)	-0,030	0,075	0,105

Джерело: розроблено автором за даними [58]

1. Вплив першого фактору – коефіцієнта оборотності власного капіталу (КобВК):

$$\Delta R_{вк1} = \Delta K_{обВК} \times V_{1грнТП2022} \times R_{в2022}$$

$$\Delta R_{вк1} = (-1.141) \times 0.863 \times (-0.030) = 0.0296$$

2. Вплив другого фактору – витрат на 1 грн товарної продукції (В1грнТП):

$$\Delta R_{вк2} = K_{обВК2023} \times \Delta V_{1грнТП} \times R_{в2022}$$

$$\Delta R_{вк2} = 6.367 \times (-0.104) \times (-0.030) = 0.0199$$

3. Вплив третього фактору – рентабельності витрат (Рв):

$$\Delta R_{вк3} = K_{обВК2023} \times V_{1грнТП2023} \times \Delta R_{в}$$

$$\Delta R_{вк3} = 6.367 \times 0.759 \times 0.105 = 0.5083$$

Сумарний резерв підвищення рентабельності власного капіталу (Рвк):

$$\Delta R_{вк} = \Delta R_{вк1} + \Delta R_{вк2} + \Delta R_{вк3} \quad \Delta R_{вк} = 0.0296 + 0.0199 + 0.5083 = 0.5578$$

Факторний аналіз рентабельності власного капіталу (Рвк) за 2022–2023 роки виявив, що зміна цього показника була обумовлена трьома основними факторами: коефіцієнтом оборотності власного капіталу (КобВК), витратами на 1 грн товарної продукції (В1грнТП) і рентабельністю витрат (Рв).

Загальний приріст рентабельності власного капіталу становив 0.558, що свідчить про суттєве покращення фінансової ефективності підприємства.

Перший фактор — коефіцієнт оборотності власного капіталу — мав незначний позитивний вплив на рентабельність. Незважаючи на зниження цього показника на 1.141, позитивний ефект виник через те, що зниження оборотності супроводжувалося стабілізацією інших показників, таких як витрати на 1 грн продукції та рентабельність витрат. Загальний вплив цього фактора становив 0.030.

Другий фактор — витрати на 1 грн товарної продукції — також мав невеликий позитивний вплив. Зниження цього показника на 0.104 свідчить про ефективний контроль витрат на підприємстві, що сприяло зростанню рентабельності власного капіталу на 0.020. Це демонструє важливість оптимізації витрат для забезпечення фінансової стабільності.

Третій фактор — рентабельність витрат — став найбільш вагомим у покращенні Рвк. Зростання цього показника на 0.105 забезпечило приріст рентабельності власного капіталу на 0.508. Це свідчить про підвищення ефективності використання ресурсів підприємства та результативності його операційної діяльності.

Сумарно, вплив усіх трьох факторів сприяв значному підвищенню рентабельності власного капіталу. Це покращення є позитивним сигналом, але також вказує на важливість подальшої роботи над оптимізацією оборотності капіталу та зменшенням витрат. Результати аналізу демонструють, що найбільший резерв для підвищення рентабельності полягає у підвищенні рентабельності витрат та оптимізації витратної структури.

Спираючись на теоретичні та методичні дослідження, проведені у попередніх підрозділах, а також запропоновану факторну методику аналізу рентабельності власного капіталу (Рвк), було виконано поетапний аналіз фінансового ланцюжка «витрати-доходи-фінансові результати». Цей підхід дозволяє глибше зрозуміти, як взаємодіють ключові фінансові показники

підприємства та які фактори найбільше впливають на ефективність використання власного капіталу.

Перший та третій етапи, що охоплюють аналіз фінансового звіту №2 (ланцюжок «витрати-доходи-фінансові результати») та аналіз рентабельності власного капіталу, були виконані раніше. Вони дозволили встановити вихідні фінансові показники та оцінити зміни у структурі витрат і доходів підприємства. Ці дані стали основою для подальшого факторного аналізу.

Другий етап спрямований на розрахунок внутрішніх і зовнішніх показників рентабельності. Для цього були використані дані підприємства, отримані з Балансу та Звіту про фінансові результати, представлені в таблиці 3.8. Цей етап дозволив оцінити, як змінювалися коефіцієнти ефективності внаслідок впливу окремих факторів, таких як оборотність капіталу, витрати на одиницю продукції та рентабельність витрат.

Рисунок 3.1 Етапи аналізу фінансових результатів діяльності підприємства

Джерело: систематизовано автором

Таблиця 3.9

Показники рентабельності та ділової активності ТОВ «АКСІОН
УКРАЇНА»
за 2021-2023 роки

Показник	Формула	2021	2022	2023
Рентабельність продажу (Rпр), %	ЧП/сума виручки *100%	-8.60%	-2.59%	5.66%
Рентабельність витрат (Rв), %	ЧП/загальні витрати*100%	-8.96%	-2.76%	6.44%
Рентабельність продукції (Rпрод), %	Чистий дохід від реалізації/собівартість*100%	111.67%	115.91%	131.75%
Рентабельність активів (Ra), %	ЧП/баланс підприємства	-17.50%	-6.52%	19.85%
Рентабельність позикового капіталу (Rпк), %	ЧП/Позиковий капітал*100%	-29.00%	-10.22%	49.69%
Рентабельність власного капіталу (Rвк), %	ЧП/ВК*100%	-45.81%	-19.46%	36.03%
Період окупності капіталу, років	ВК/ЧП	-2.18	-5.14	2.78
Коефіцієнт оборотності активів	ЧД/А	2.04	2.52	3.51
Коефіцієнт оборотності капіталу	ЧД/ВК	5.33	7.51	6.37
Коефіцієнт оборотності запасів	ЧД/З	19.36	22.52	17.45
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	ЧД/КЗ	21.34	14.43	50.42

Джерело: розроблено автором

Аналіз фінансових показників ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» за 2021–2023 роки свідчить про значні зміни у фінансовій діяльності підприємства, що вказують на поступове покращення ситуації. Рентабельність продажу демонструє негативне значення у 2021 та 2022 роках (-8.60% і -2.59% відповідно), що пояснюється збитковістю підприємства в ці періоди. У 2023 році ситуація змінилася, і показник став позитивним (5.66%), що свідчить про здатність генерувати прибуток від операційної діяльності.

Рентабельність витрат аналогічно покращилася. У 2021 та 2022 роках витрати перевищували дохід, що призводило до від'ємного значення показника (-8.96% у 2021 році та -2.76% у 2022 році). Проте в 2023 році підприємство змогло ефективніше контролювати свої витрати, досягнувши позитивного результату у 6.44%.

Рентабельність продукції мала стабільно високі значення, що вказує на добре співвідношення доходу від реалізації до собівартості продукції. У 2021 році вона становила 111.67%, у 2022 – 115.91%, а у 2023 – зросла до 131.75%. Це є позитивним сигналом щодо продуктивності операційної діяльності.

Рентабельність активів і власного капіталу протягом 2021–2022 років була від'ємною через збитки. Однак у 2023 році ці показники зросли до 19.85% та 36.03% відповідно, що демонструє ефективність використання ресурсів підприємства та відновлення прибутковості.

Період окупності капіталу також зазнав позитивних змін. Якщо у 2021 та 2022 роках показник був від'ємним через збитки, то в 2023 році він став позитивним – 2.78 року, що свідчить про зниження ризиків для інвесторів.

Коефіцієнти оборотності показують різноманітну динаміку. Оборотність активів зросла з 2.04 у 2021 році до 3.51 у 2023 році, що свідчить про ефективніше використання ресурсів підприємства. Оборотність запасів і дебіторської заборгованості демонструють коливання. Наприклад, у 2023 році оборотність дебіторської заборгованості суттєво зросла до 50.42, що свідчить про покращення платіжної дисципліни клієнтів.

Загалом фінансовий стан підприємства значно покращився у 2023 році. Це відображається у зростанні рентабельності, ефективнішому використанні активів і капіталу, а також скороченні періоду окупності. Основними факторами покращення можна вважати зростання доходів від реалізації продукції, контроль витрат і збільшення ефективності операційної діяльності.

Таким чином, факторний аналіз рентабельності власного капіталу, як одного з ключових показників зовнішньої оцінки ефективності діяльності підприємства, поглиблює загальний аналіз ланцюжка «витрати-доходи-

фінансові результати». Цей підхід дає змогу визначити взаємозв'язок між внутрішніми показниками ефективності та кінцевим фінансовим результатом, що є важливим для розуміння основних рушіїв економічного успіху компанії.

Запропоновані етапи поетапного аналізу фінансових результатів діяльності дозволяють систематизувати дослідження ключових аспектів: витрат, доходів і фінансових результатів. Такий аналіз створює цілісну картину фінансового стану підприємства, забезпечуючи основу для ухвалення управлінських рішень. Інтеграція цих етапів у систему управління підприємством сприяє покращенню контролю над фінансовими потоками, оптимізації витрат та підвищенню прибутковості.

Використання даного підходу забезпечує не лише комплексність аналізу, але й дозволяє глибше зрозуміти вплив окремих факторів на результативність підприємства. Це стає основою для розробки стратегії розвитку, яка спрямована на підвищення ефективності використання ресурсів, збільшення доходів і оптимізацію фінансової структури.

3.3 Заходи оптимізації доходів і витрат за для максимізації фінансового результату.

Оптимізація доходів і витрат є ключовим аспектом управління фінансами підприємства, оскільки вона безпосередньо впливає на його здатність досягати максимальних фінансових результатів. В умовах конкурентного середовища та економічної нестабільності, досягнення цієї мети потребує системного підходу, що включає аналіз джерел доходів, структури витрат і ефективності їх використання. Заходи з оптимізації доходів починаються з виявлення резервів їх зростання, що може бути виявлено під час аудиту діяльності підприємства. Для цього пропонується створити відділ аудиту, який займатиметься систематичним аналізом усіх аспектів фінансово-господарської діяльності.

Відділ аудиту може стати ключовим елементом виявлення неефективності, підвищення прозорості процесів і контролю за дотриманням затверджених бюджетів. Його функції включатимуть аналіз фінансової звітності, оцінку витрат на різних етапах виробничого процесу, перевірку рентабельності окремих продуктів чи послуг, а також виявлення ризиків і резервів зростання доходів. Результати такого аудиту дозволять керівництву оперативно приймати рішення щодо коригування стратегій та зосередження ресурсів на найбільш перспективних напрямках.

Основними завданнями аудиту фінансових результатів є забезпечення об'єктивної оцінки фінансової діяльності підприємства, виявлення сильних і слабких сторін управління ресурсами та формування рекомендацій для покращення фінансової ефективності. Аудит фінансових результатів охоплює широкий спектр питань, які дозволяють виявити як загальну картину фінансового стану, так і детальні аспекти функціонування окремих підрозділів підприємства. Завданнями аудиту є:

1. Перевірка достовірності та повноти фінансової звітності, яка включає аналіз даних, представлених у бухгалтерських документах, з метою виявлення помилок, неточностей або можливих випадків приховування інформації. Достовірність звітності є критично важливою для забезпечення прозорості діяльності підприємства перед зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами.

2. Оцінка структури доходів і витрат. Аудитор досліджує джерела доходів підприємства, їхню стабільність, динаміку змін і відповідність стратегічним цілям. З боку витрат аналізується їхня обґрунтованість, оптимальність і вплив на формування фінансових результатів. Це дозволяє визначити основні фактори, які впливають на прибутковість, і сформулювати рекомендації для підвищення ефективності використання ресурсів.

3. Виявленні резервів зростання фінансових результатів. Аудит спрямований на виявлення прихованих можливостей для збільшення доходів і зниження витрат. Це може включати перегляд цінової політики, структури

асортименту продукції, розширення ринків збуту або оптимізацію бізнес-процесів.

4. Оцінка рентабельності окремих видів діяльності або продукції. Це дозволяє підприємству визначити найприбутковіші напрями, а також ті, що потребують корекції або можуть бути виключені зі стратегії.

5. Перевірка дотримання нормативних вимог і внутрішніх регламентів. Аудитори досліджують, наскільки діяльність підприємства відповідає законодавчим нормам, стандартам бухгалтерського обліку та внутрішнім політикам. Це знижує ризик штрафів або інших санкцій з боку контролюючих органів.

6. Аналіз ефективності управління фінансами. До цього відносяться оцінка ліквідності, платоспроможності, оборотності активів і капіталу, а також загального фінансового стану підприємства. Такий аналіз дозволяє виявити можливі ризики та сформулювати заходи для їхньої мінімізації.

7. Підготовка рекомендацій для стратегічного управління. На основі проведеного аналізу аудитори надають керівництву підприємства конкретні поради щодо покращення фінансових результатів, оптимізації структури витрат і підвищення доходів.

Відповідальність за здійснення внутрішнього аудиту на досліджуваному підприємстві ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» покладена на головного бухгалтера. Його роль у системі внутрішнього контролю є ключовою, адже саме він відповідає за забезпечення точності, достовірності й відповідності бухгалтерських даних чинним нормам та внутрішнім регламентам. Для досягнення максимальної ефективності під час виконання своїх обов'язків головний бухгалтер використовує такі методи внутрішнього контролю, як нормативні перевірки та арифметичні перевірки.

Нормативні перевірки передбачають вивчення змісту відображених у документах господарських операцій із точки зору їх відповідності чинним нормам, правилам і інструкціям. Це дозволяє виявити порушення або відхилення, які можуть мати вплив на фінансовий результат підприємства.

Арифметичні перевірки спрямовані на контроль за правильністю підрахунків, зроблених під час складання бухгалтерських документів. Це забезпечує коректність фінансових показників і попереджає помилки, що можуть призвести до викривлення даних у фінансовій звітності.

Для підвищення ефективності внутрішнього аудиту фінансових результатів доцільним є впровадження комплексного підходу, який включає методи горизонтального та вертикального контролю.

Горизонтальний контроль спрямований на дослідження витрат, доходів і фінансових результатів підприємства в цілому, з акцентом на їхній динаміці та структурі. Цей підхід базується на розроблених планах (бюджетах), що деталізуються на рік із помісячним розподілом даних. Завдяки цьому забезпечується можливість оперативного аналізу виконання бюджетів і своєчасного реагування на відхилення від запланованих показників. Застосування горизонтального контролю дозволяє керівництву отримувати загальну картину фінансового стану підприємства та приймати стратегічно важливі рішення.

Вертикальний контроль, своєю чергою, забезпечує деталізацію аналізу фінансових результатів на рівні центрів відповідальності. Він передбачає перевірку витрат і доходів у розрізі їх видів, закріплених за окремими підрозділами або працівниками. Організація такого контролю потребує чіткого розподілу завдань і об'єктів контролю між працівниками. Це дозволяє створити систему, у якій кожен підконтрольний об'єкт періодично аналізується та оцінюється на відповідність запланованим показникам. Важливою умовою ефективності вертикального контролю є визначення відповідальних осіб і встановлення чітких термінів для звітування за результати перевірок. Розподіл об'єктів контролю між центрами відповідальності сприяє створенню прозорості та ефективної системи моніторингу фінансових результатів на всіх рівнях організаційної структури підприємства. Це дозволяє оперативно виявляти слабкі місця, своєчасно

усувати недоліки та приймати рішення, спрямовані на поліпшення фінансових показників.

Таким чином, створення служби внутрішнього аудиту на ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» стане важливим кроком для підвищення ефективності системи контролю за витратами, доходами та фінансовими результатами. Це дозволить значно покращити роботу підрозділів підприємства, підвищити їхню відповідальність за виконання поставлених завдань і забезпечити досягнення стратегічних цілей компанії.

Окрім створення служби аудиту, існує багато інших заходів, спрямованих на оптимізацію доходів і витрат, які можуть суттєво вплинути на фінансові результати підприємства. Ці заходи охоплюють управлінські, операційні, маркетингові та фінансові аспекти, що дозволяють підприємству ефективніше використовувати свої ресурси та підвищувати прибутковість.

Одним із ключових напрямів оптимізації є впровадження сучасних технологій у виробничі та управлінські процеси. Автоматизація рутинних операцій, таких як контроль якості, управління запасами або облік витрат, дозволяє скоротити час виконання завдань, мінімізувати вплив людського фактора та знизити загальні витрати. Використання ERP-систем (Enterprise Resource Planning) допомагає інтегрувати всі процеси в єдину інформаційну систему, що підвищує прозорість і контроль за діяльністю підприємства.

Ще одним важливим заходом є перегляд та оптимізація асортименту продукції. Проведення аналізу маржинального доходу дозволяє виявити найбільш прибуткові продукти та послуги, а також ті, що мають низьку рентабельність або взагалі генерують збитки. Це дозволяє зосередити ресурси на розробці та просуванні перспективних напрямів, водночас скоротивши витрати на нерентабельні продукти.

Важливим фактором у зростанні доходів є вдосконалення маркетингової стратегії. Це включає в себе проведення аналізу ринку, виявлення потреб клієнтів і адаптацію пропозицій до їхніх запитів. Використання цифрового маркетингу, включаючи SEO-оптимізацію, таргетовану рекламу та роботу із

соціальними мережами, дозволяє ефективніше залучати нових клієнтів і підвищувати обсяги продажів. Крім того, розширення географії збуту, вихід на міжнародні ринки або освоєння нових сегментів може стати потужним драйвером зростання доходів.

Управління витратами також може бути значно вдосконалене завдяки застосуванню концепції «ощадливого виробництва» (Lean Manufacturing). Цей підхід передбачає виявлення та усунення всіх видів втрат: надлишкових запасів, зайвих переміщень, перепродукції, часу очікування тощо. Застосування Lean-методології дозволяє значно підвищити ефективність виробничих процесів, що призводить до зниження витрат без втрати якості продукції.

Значні можливості для оптимізації витрат приховує й енергоефективність. Проведення енергоаудиту підприємства допомагає визначити основні споживачі енергії та розробити заходи з її раціонального використання. Це може включати модернізацію обладнання, перехід на відновлювані джерела енергії або впровадження автоматизованих систем контролю енергоспоживання.

Фінансові заходи також відіграють важливу роль в оптимізації. Наприклад, реструктуризація кредитного портфеля підприємства або перегляд умов співпраці з постачальниками може сприяти зниженню фінансових витрат. Оптимізація оборотного капіталу через скорочення періоду оборотності запасів, дебіторської заборгованості або вдосконалення умов оплати з постачальниками та клієнтами також позитивно впливають на фінансовий результат.

Важливим елементом оптимізації є впровадження системи мотивації працівників, яка орієнтована на досягнення фінансових результатів. Наприклад, запровадження бонусної системи для працівників виробничих підрозділів чи відділу продажів, яка залежить від виконання або перевиконання ключових показників ефективності (KPI), стимулює персонал до більш продуктивної праці.

Загалом, оптимізація доходів і витрат – це комплексний процес, що вимагає інтеграції управлінських, технологічних і фінансових інструментів. Поєднання цих підходів забезпечує не лише підвищення фінансової ефективності, але й створює умови для сталого розвитку підприємства в умовах ринкової нестабільності.

Висновки до розділу 3

Таким чином, з викладеного у розділі, можна зробити наступні висновки:

1. Оцінка доходів і витрат є ключовим інструментом аналізу фінансових результатів, що дозволяє виявити основні тенденції та формувати обґрунтовані управлінські рішення. Дослідження фінансової діяльності ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» за 2021–2023 роки демонструє стабільне зростання доходів, зокрема збільшення чистого прибутку у 2023 році, що стало можливим завдяки оптимізації витрат і вдосконаленню виробничих та управлінських процесів.

Позитивними є скорочення питомої ваги собівартості в структурі витрат і зростання маржинальності продукції. Водночас зростання адміністративних витрат вимагає посиленого контролю. Перехід від збитковості до прибутковості вказує на ефективність управлінських рішень, проте для подальшого успіху необхідно зосередитися на розвитку додаткових джерел доходів і стабілізації витрат.

Результати аналізу формують основу для розробки стратегії сталого розвитку, що забезпечить підвищення конкурентоспроможності й довгострокову прибутковість підприємства.

2. Факторний аналіз рентабельності власного капіталу, проведений на основі багатofакторної моделі, дозволяє деталізувати взаємозв'язок між доходами, витратами і фінансовими результатами підприємства. Зокрема, аналіз показав, що у 2021–2023 роках ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»

продемонструвало суттєве покращення фінансового стану, перехід від збитковості до прибутковості та зростання рентабельності власного капіталу. Основними факторами цього покращення стали оптимізація витрат, зниження собівартості продукції та підвищення ефективності використання ресурсів.

Динаміка показників свідчить про ефективніше управління операційною діяльністю та зростання рентабельності витрат. Водночас, зменшення періоду окупності капіталу і підвищення оборотності активів є ознаками підвищення економічної стійкості підприємства. Для подальшого покращення необхідно зосередитися на стабілізації адміністративних витрат, розвитку додаткових джерел доходів і посиленому контролю за витратами.

Таким чином, комплексний підхід до аналізу фінансових результатів не лише розкриває резерви підвищення ефективності, але й створює передумови для розробки стратегій сталого розвитку підприємства. Це дозволяє досягти більшого контролю над фінансовими потоками, оптимізувати структуру витрат і забезпечити довгострокову прибутковість.

3. Оптимізація доходів і витрат є ключовим елементом ефективного управління фінансами підприємства, оскільки вона дозволяє досягати максимальних фінансових результатів навіть у складних умовах ринкової нестабільності. Проведений аналіз підтвердив, що комплексний підхід до оптимізації, який включає аудит діяльності, використання сучасних технологій, оптимізацію асортименту продукції, вдосконалення маркетингових стратегій і управління витратами, є ефективним інструментом підвищення прибутковості підприємства.

Важливим кроком у цьому процесі є створення відділу аудиту, який забезпечить системний аналіз фінансово-господарської діяльності, дозволить виявляти резерви зростання доходів і знижувати витрати. Крім того, впровадження таких методів, як горизонтальний і вертикальний контроль, дозволяє забезпечити детальний моніторинг витрат і доходів на різних рівнях організаційної структури.

Особливе значення мають заходи з оптимізації витрат, включаючи застосування концепції «ощадливого виробництва», впровадження енергоефективних технологій та автоматизацію процесів. Поряд із цим, вдосконалення системи мотивації працівників і управління оборотним капіталом сприяє підвищенню ефективності використання ресурсів.

Отже, комплексна оптимізація доходів і витрат створює умови для сталого розвитку підприємства, підвищення його фінансової стабільності, конкурентоспроможності та довгострокової прибутковості. Інтеграція сучасних підходів до управління дозволяє забезпечити гнучкість підприємства в адаптації до ринкових змін і досягти стратегічних цілей.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі розглянуто теоретичні основи та запропоновано підходи до вдосконалення бухгалтерського обліку, аналізу й аудиту витрат, доходів і фінансових результатів відповідно до НП(С)БО, П(С)БО, міжнародних стандартів і чинного законодавства України. У ході дослідження сформовано низку теоретичних, методичних та практичних висновків, які відображають досягнення поставленої мети та вирішення визначених завдань.

1. Встановлено, що фінансові результати діяльності підприємства є ключовим показником, який відображає ефективність його функціонування, рівень управління ресурсами та здатність адаптуватися до змін зовнішнього середовища. Вони визначаються як різниця між доходами та витратами за звітний період і слугують основою для оцінки фінансової стійкості та незалежності підприємства. Аналіз фінансових результатів дозволяє виявити сильні та слабкі сторони господарювання, забезпечуючи базу для ухвалення стратегічних і тактичних рішень.

Наукові підходи до визначення сутності фінансових результатів є різноманітними. Їх трактують як підсумкове значення діяльності підприємства, що може відображати прибуток або збиток, приріст чи скорочення капіталу. Різниця у визначеннях зумовлена як специфікою економічного середовища, так і методичними підходами в бухгалтерському обліку, фінансовому аналізі та економічній теорії.

Розуміння фінансових результатів у поєднанні з точним визначенням витрат і доходів є важливим для формування цілісної картини економічної діяльності підприємства. Витрати слід трактувати як скорочення економічних вигод, що призводить до зменшення власного капіталу, тоді як доходи — як приріст економічних вигод, що збільшує капітал. Такий підхід дає змогу проводити більш точний аналіз та оцінку фінансових результатів, що є основою для розробки ефективних управлінських стратегій.

2. Попри значну увагу до методології обліку витрат і доходів, аналіз і аудит цих категорій висвітлені недостатньо, що ускладнює їх інтеграцію в управлінські процеси. Гармонізація національних стандартів із МСФЗ є важливим кроком для підвищення прозорості звітності, залучення інвестицій і інтеграції України у світову економіку.

Оптимізація обліково-аналітичної системи та врахування галузевих особливостей дозволять покращити управління фінансовими результатами, забезпечуючи довгострокову стабільність і стійкий розвиток підприємств.

3. Обліково-аналітичне забезпечення є інтегрованою системою, яка охоплює облік, аналіз та аудит, забезпечуючи оперативну та якісну інформацію для внутрішніх і зовнішніх користувачів. Її комплексність дозволяє отримати повну картину господарської діяльності підприємства, виявляти проблеми, оптимізувати процеси та визначати перспективи розвитку.

Фінансовий аналіз є ключовим інструментом оцінки ефективності діяльності, зокрема, аналізу формування прибутку, витрат та рентабельності. Використання сучасних методик і багатофакторних моделей дозволяє врахувати вплив різних внутрішніх і зовнішніх факторів, сприяючи розробці ефективних заходів з управління фінансовими результатами.

Застосування комплексного підходу до аналізу та управління фінансовими показниками допомагає підприємствам своєчасно адаптуватися до змін зовнішнього середовища, уникати збитків і забезпечувати стабільний розвиток, зберігаючи конкурентоспроможність у динамічних ринкових умовах.

4. Фінансово-економічні показники ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» за аналізований період демонструють змішані тенденції. У 2022 році активи підприємства скоротилися на 10,66%, а у 2023 році — ще на 4,92% через зменшення оборотних активів. Попри це, фінансова ситуація суттєво покращилася завдяки зростанню власного капіталу на 56,30% у 2023 році, отриманню чистого прибутку в розмірі 9,759 тис. грн і збільшенню нерозподіленого прибутку на 112,07%.

Поточні зобов'язання зменшилися на 37,26%, що сприяло зниженню фінансової залежності. Чистий дохід стабільно зростає, особливо у 2023 році (+32,55%), що свідчить про підвищення ефективності діяльності.

Ключовим викликом залишається забезпечення належного рівня ліквідності. У 2023 році коефіцієнт загальної ліквідності досяг 0,66, що нижче оптимального рівня. Водночас фінансова стійкість покращилася, зростання коефіцієнта автономії до 0,55 свідчить про підвищення незалежності підприємства.

Загалом, ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» демонструє позитивні зрушення, але потребує подальшої роботи над підвищенням ліквідності, оптимізацією структури активів і зменшенням залежності від позикових коштів.

5. Бухгалтерський облік на ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» побудований на принципах системності, адаптивності та автоматизації, що дозволяє ефективно функціонувати в умовах динамічного ринкового середовища. Використання сучасного програмного забезпечення «Мастер:Бухгалтерія» забезпечує точність, прозорість і своєчасність облікових операцій, мінімізуючи ризик помилок.

Структурований підхід до облікових процесів включає документування, класифікацію, обробку, контроль і аналіз інформації, що сприяє формуванню достовірної звітності для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Дотримання законодавчих вимог і строків зберігання документації забезпечує надійність даних для стратегічного планування та фінансового аналізу.

Таким чином, дієва система бухгалтерського обліку, впроваджена на підприємстві, слугує основою для стабільного розвитку та ефективного управління ресурсами.

6. Фінансовий облік доходів, витрат і фінансового результату є базою для оцінки ефективності діяльності підприємства та прийняття управлінських рішень. Він здійснюється згідно з принципами методу нарахування та

відповідності доходів і витрат, визначеними Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Ці принципи передбачають відображення доходів і витрат у момент їх виникнення, незалежно від руху грошових коштів.

На ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» облік витрат ведеться на рахунках класу 9, а доходів — на рахунках класу 7, згідно з Планом рахунків та обліковою політикою. Основними категоріями витрат є: витрати на виробництво; адміністративні витрати; витрати на збут; загальновиробничі витрати; інші витрати.

Доходи обліковуються за видами діяльності: операційною, фінансовою та іншою звичайною. Визнання доходів і витрат відбувається за принципом відповідності, що забезпечує точність звітності. Доходи визнаються у разі збільшення активів або зменшення зобов'язань, що веде до зростання власного капіталу.

Впроваджена система обліку дозволяє контролювати витрати, розподіляти загальновиробничі витрати, аналізувати собівартість продукції та оптимізувати витрати. Фінансові результати підсумовуються на рахунках фінансових результатів, забезпечуючи прозорість обліку. Це сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень на основі актуальних даних про фінансовий стан підприємства.

7. Оцінка доходів і витрат є ключовим інструментом аналізу фінансових результатів, що дозволяє виявити основні тенденції та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Дослідження фінансової діяльності ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» за 2021–2023 роки демонструє стабільне зростання доходів і чистого прибутку у 2023 році завдяки оптимізації витрат і вдосконаленню виробничих та управлінських процесів.

Скорочення питомої ваги собівартості та зростання маржинальності продукції є позитивними зрушеннями, але зростання адміністративних витрат потребує посиленого контролю. Перехід від збитковості до прибутковості

підтверджує ефективність управлінських рішень. Для подальшого успіху варто розвивати додаткові джерела доходів і стабілізувати витрати.

Результати аналізу створюють основу для стратегії сталого розвитку, спрямованої на підвищення конкурентоспроможності й довгострокової прибутковості підприємства.

8. Факторний аналіз рентабельності власного капіталу на основі багатофакторної моделі деталізує взаємозв'язок між доходами, витратами та фінансовими результатами. У 2021–2023 роках ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА» продемонструвало покращення фінансового стану, зокрема перехід від збитковості до прибутковості та зростання рентабельності власного капіталу. Основними факторами стали оптимізація витрат, зниження собівартості продукції та підвищення ефективності використання ресурсів.

Динаміка показників свідчить про ефективніше управління операційною діяльністю та зростання рентабельності витрат. Зменшення періоду окупності капіталу й підвищення оборотності активів підтверджують економічну стійкість підприємства. Для подальшого покращення варто стабілізувати адміністративні витрати, розвивати додаткові джерела доходів і посилювати контроль за витратами.

Комплексний аналіз фінансових результатів розкриває резерви підвищення ефективності й сприяє розробці стратегій сталого розвитку, що дозволяють оптимізувати витрати й забезпечити довгострокову прибутковість.

9. Оптимізація доходів і витрат є важливим елементом фінансового управління, що забезпечує максимальні результати навіть у складних умовах. Аналіз підтвердив, що комплексний підхід до оптимізації, включаючи аудит, сучасні технології, вдосконалення маркетингу та управління витратами, є ефективним для підвищення прибутковості.

Створення відділу аудиту сприятиме системному аналізу діяльності, виявленню резервів зростання доходів і скороченню витрат. Горизонтальний і вертикальний контроль забезпечать детальний моніторинг витрат і доходів.

Особливу увагу варто приділити заходам з оптимізації, таким як «ощадливе виробництво», впровадження енергоефективних технологій, автоматизація процесів, удосконалення мотивації працівників та управління оборотним капіталом.

Таким чином, комплексна оптимізація створює умови для сталого розвитку, фінансової стабільності, конкурентоспроможності й досягнення стратегічних цілей підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку «Подання фінансової звітності». IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_013.
2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Наказ Мініст № 1223/23755 від 19.07.2013. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
3. Василенко Л. О. Удосконалення фінансового обліку в умовах цифровізації економіки // Економічний простір. 2023. № 172. С. 48–54. DOI: 10.32782/2224-6282/172-9.
4. Пушкар, М. С. Фінансовий облік: підручник. Тернопіль: Карт-бланш, 2002. 628 с.
5. Гриненко І. П., Кравченко О. В. Інформаційні системи обліку та їхній вплив на ефективність управління підприємствами // Вісник економіки транспорту і промисловості. 2023. № 82. С. 58–64. DOI: 10.32703/2222-3597-2023-82-58-64..
6. Загородній, А. Г., Вознюк, Г. Л., Партин, Г. О. Облік і аудит: Термінологічний словник. Львів, 2002. 671 с.
7. Дерев'янка, С. І., Кузик, Н. П., Олійник, С. О. Аудит: навч. посіб. Київ, 2016. 380 с.
8. Соколовська І. В. Оцінка впливу управлінського обліку на ефективність бізнес-процесів в Україні // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2022. № 1. С. 153–162. DOI: 10.18371/fcaptr.v1i42.230723.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 16 «Витрати»: Наказ Мініфін № 1223/23755 від 19.07.2013. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

10. Коваленко О. С., Литвиненко М. В. Трансформація методик обліку витрат в умовах воєнного стану // Облік і фінанси. 2023. № 4. С. 34–42. DOI: 10.33146/2307-9878-2023-4-34-42.

11. Мних Є. В. Економічний аналіз : підручник. Київ : Центр навчальної літератури, 2007. 412 с.

12. Кравчук О. В. Використання блокчейн-технологій у фінансовому обліку // Інноваційна економіка. 2023. № 1. С. 78–83. DOI: 10.37332/2309-1533.2023.1.13.

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 15 «Дохід» : Наказ Мінфін № 290 від 29.11.1999 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99> .

14. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 (МСБО 18). Дохід IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_025.

15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Мінфін № 73 від 07.02.2013 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

16. Камінська Т. Г. Взаємозв'язок доходів і витрат як категорій оціночних характеристик руху капіталу в обліку // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. 2010. № 154. URL: http://nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/nvnu_eamb/2010_154_3/zmist.html .

17. Дерев'янка С. І., Кузик Н. П., Олійник С. О. Аудит : навч. посіб. Київ, 2016. 380 с.

18. Завгородня Т. В. Аналіз доходів і витрат у малому бізнесі в післявоєнний період // Економіка і суспільство. 2022. № 41. С. 90–96. DOI: 10.32782/2524-0072/2022-41-13

19. Сук Л. К., Сук П. Л. Фінансовий облік : навч. посіб. Київ : Знання, 2016. 663 с.22. Садовська І. Б., Божидарнік І. Б., Нагірська К. Є. Бухгалтерський облік. Навчальний посібник. Київ, 2013. 688 с.
20. Виноградова М. О. Аудит: навч. посіб. Київ : Знання, 2014. 634 с.
21. Тігова Т. М., Селіверстова Л. С., Процюк Т. Б. Аналіз фінансової звітності: навч. посіб. Київ : Знання, 2012. 268 с.
22. Сіменко І. В., Косова Т. Д. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 384 с.
23. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: підручник. Київ : Алерта, 2011. 315 с.
24. Карпенко О. В., Карпенко Д. В. Управлінський облік: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 203 с.
25. Тарасов В. П. Управлінський облік як інструмент прийняття стратегічних рішень // Бухгалтерський облік і аудит. 2023. № 7. С. 56–61. DOI: 10.33994/2307-9878.2023.7-12.
26. Білик М. Д., Бабіч В. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління фінансовими результатами діяльності підприємств // Бізнес Інформ. 2015. № 4. С. 205–213.
27. Карп'як Я. С. Організація бухгалтерського обліку витрат, доходів і фінансових результатів суб'єкта господарювання // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». 2014. № 794. С. 172–180.
28. Фальченко О. О. Удосконалення економічного аналізу фінансових результатів діяльності підприємства // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ». 2015. № 1. С. 41–46.
29. Шикаренко Д. В. Особливості аудиту та аналізу фінансових результатів // Бухгалтерський облік, аналіз і аудит. 2017. № 3. С. 181–185.
30. Притолок С. А. Доходи підприємства як об'єкт аудиту // Журнал науковий огляд. 2016. № 11. С. 1–6.

31. Галушак І. Є. Облік доходів від операційної діяльності: сучасний стан та напрями вдосконалення // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2014. № 10. С. 99–107.
32. Христюк Д. П. Аналіз фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств // Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 15. С. 600–603.
33. Коваль Л. В., Пасека І. М. Облік витрат діяльності підприємства та шляхи його вдосконалення // Матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції «Облік, аналіз і оподаткування в умовах глобалізації економіки». 2017. № 7. С. 67–69.
34. Дерій В. А. Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю витрат та доходів підприємства // Міжнародний збірник наукових праць. 2011. № 2. С. 77–83.
35. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-14-ВР від 11.06.1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
36. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності: Постанова КМУ № 419 від 28.02.2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF>.
37. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 (МСБО 1) Подання фінансової звітності IASB; Стандарт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013.
38. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 (МСБО 18). Дохід IASB; Стандарт. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_025.
39. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність» : Наказ Мініст № 1223/23755 від 19.07.2013. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13>.
40. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» : Наказ Мінін № 137 від 28.05.1999. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99>.

41. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 17 «Податок на прибуток» : Наказ Мінін № 353 від 28.12.2000. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01>.

42. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Мінін України № 291 від 30.11.1999. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>.

43. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Мінін України № 291 від 30.11.1999. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

44. Про аудиторську діяльність: Закон України № 5463-VI від 16.10.2012. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>.

45. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Постанова ВРУ № 2214-19 від 16.11.2017. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH4N400A.html.

46. Ольховікова О. Л., Селезньова О. В. Міжнародний стандарт аудиту. Київ : Алерта, 2015. 223 с.

47. Мельник Т. М. Розвиток обліково-аналітичного забезпечення в управлінні підприємством // Фінанси, облік і аудит. 2023. № 2. С. 28–33. DOI: 10.33994/2523-456X.2023.2.28-33.

48. Пасенко Н. С. Організація обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами підприємства // Глобальні та національні проблеми економіки: електрон. наук. фахове вид. 2017. №17. URL: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/172.pdf>. (дата звернення: 15.07.2017) (дата звернення: 10.10.2017)

49. Сидоренко Л. Г. Особливості оцінки активів у системі міжнародних стандартів // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. 2023. № 6. С. 104–110. DOI: 10.30857/2413-0117.2023.6.104-110.

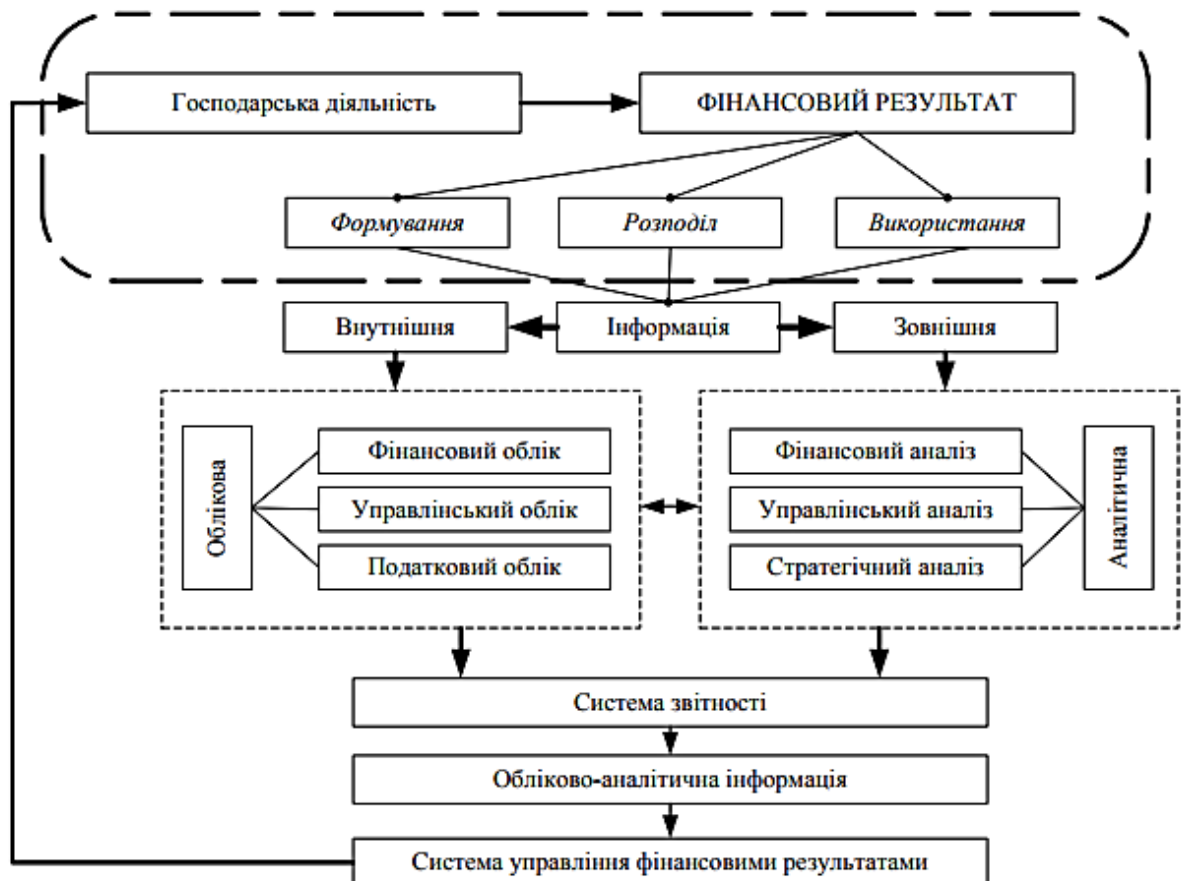
50. Петренко Н. В. Аналіз впливу податкової реформи на бухгалтерський облік в Україні // Економіка та управління. 2022. № 10. С. 120–127. DOI: 10.32782/2524-0331/2022-10-14.

51. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: Наказом Мінфін №. 246 від 20 жовтня 1999 року. 5. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>

ДОДАТКИ

Додаток А

Складові обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами діяльності підприємства

Додаток Б

Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»

За 2022 рік

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	0.00	0.00
первісна вартість	1001	0.00	
накопичена амортизація	1002	0.00	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	621.00	542.00
Основні засоби	1010	36 516.00	35 177.00
первісна вартість	1011	83 276.00	84 573.00
знос	1012	46 760.00	49 396.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	
первісна вартість	1016	0.00	
знос	1017	0.00	
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
первісна вартість	1021	0.00	
накопичена амортизація	1022	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0.00	
інші фінансові інвестиції	1035	0.00	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0.00	
Відстрочені податкові активи	1045	0.00	
Гудвіл	1050	0.00	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0.00	
Інші необоротні активи	1090	0.00	
Усього за розділом I	1095	37 137.00	35 719.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	6 085.00	5 780.00
Виробничі запаси	1101	1 009.00	399.00
Незавершене виробництво	1102	1.00	
Готова продукція	1103	5 075.00	5 381.00
Товари	1104	0.00	
Поточні біологічні активи	1110	0.00	
Депозити перестраховування	1115	0.00	
Векселі одержані	1120	0.00	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	193.00	573.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0.00	
з бюджетом	1135	1 175.00	5 005.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	
з нарахованих доходів	1140	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1145	0.00	

Продовження додатку Б

Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4 409.00	4 420.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	
Гроші та їх еквіваленти	1165	8 854.00	187.00
Готівка	1166	0.00	1.00
Рахунки в банках	1167	8 854.00	186.00
Витрати майбутніх періодів	1170	0.00	
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0.00	
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0.00	
резервах незароблених премій	1183	0.00	
інших страхових резервах	1184	0.00	
Інші оборотні активи	1190	0.00	
Усього за розділом II	1195	20 716.00	15 965.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	
Баланс	1300	57 853.00	51 684.00

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 585.00	1 585.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	
Капітал у дооцінках	1405	0.00	
Додатковий капітал	1410	7 041.00	7 041.00
Емісійний дохід	1411	0.00	
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	
Резервний капітал	1415	0.00	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	13 485.00	8 708.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Вилучений капітал	1430	0.00	
Інші резерви	1435	0.00	
Усього за розділом I	1495	22 111.00	17 334.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1500	0.00	
Відстрочені податкові зобов'язання			
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	
Довгострокові кредити банків	1510	0.00	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0.00	
Довгострокові забезпечення	1520	831.00	
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	831.00	
Цільове фінансування	1525	0.00	
Благодійна допомога	1526	0.00	
Страхові резерви	1530	0.00	
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0.00	
резерв незароблених премій	1533	0.00	
інші страхові резерви	1534	0.00	
Інвестиційні контракти	1535	0.00	
Призовий фонд	1540	0.00	
Резерв на виплату джек-поту	1545	0.00	
Усього за розділом II	1595	831.00	0.00

Продовження додатку Б

III. Поточні зобов'язання і забезпечення	1600	0.00	
Короткострокові кредити банків			
Векселі видані	1605	0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за:	1610	0.00	
довгостроковими зобов'язаннями			
товари, роботи, послуги	1615	27 472.00	26 925.00
розрахунками з бюджетом	1620	1 257.00	1 256.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	0.00	
розрахунками зі страхування	1625	1 394.00	1 180.00
розрахунками з оплати праці	1630	4 788.00	4 989.00
за одержаними авансами	1635	0.00	
за розрахунками з учасниками	1640	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	
за страховою діяльністю	1650	0.00	
Поточні забезпечення	1660	0.00	
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	0.00	
Усього за розділом III	1695	34 911.00	34 350.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	
Баланс	1900	57 853.00	51 684.00

Продовження додатку Б

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»

За 2022 рік

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	130 137.00	117 823.00
Чисті зароблені страхові премії	2010		0.00
Премії підписані, валова сума	2011		0.00
Премії, передані у перестраховання	2012		0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0.00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	112 283.00	105 469.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0.00
Валовий: прибуток	2090	17 854.00	12 354.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0.00
Інші операційні доходи	2120	980.00	238.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0.00
Адміністративні витрати	2130	12 349.00	12 824.00
Витрати на збут	2150	707.00	414.00
Інші операційні витрати	2180	8 856.00	8 980.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		0.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0.00
збиток	2195	3 078.00	9 626.00
Дохід від участі в капіталі	2200		0.00
Інші фінансові доходи	2220		0.00
Інші доходи	2240		0.00
Дохід від благодійної допомоги	2241		0.00
Фінансові витрати	2250		0.00
Втрати від участі в капіталі	2255		0.00
Інші витрати	2270		0.00

Продовження додатку Б

Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0.00
збиток	2295	3 078.00	9 626.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-294.00	-500.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0.00
збиток	2355	3 372.00	10 126.00

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		0.00
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		0.00
Накопичені курсові різниці	2410		0.00
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		0.00
Інший сукупний дохід	2445		0.00
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0.00	0.00
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		0.00
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0.00	0.00
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-3 372.00	-10 126.00

Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	18 269.00	14 810.00
Витрати на оплату праці	2505	80 802.00	76 948.00
Відрахування на соціальні заходи	2510	17 908.00	17 160.00
Амортизація	2515	2 653.00	3 020.00
Інші операційні витрати	2520	2 485.00	1 068.00
Разом	2550	122 117.00	113 006.00

Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		

Продовження додатку Б

Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

▲ **Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»**

за 2023 рік

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	0.00	0.00
первісна вартість	1001	0.00	
накопичена амортизація	1002	0.00	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	542.00	606.00
Основні засоби	1010	35 177.00	34 324.00
первісна вартість	1011	84 573.00	85 773.00
знос	1012	49 396.00	51 449.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	
первісна вартість	1016	0.00	
знос	1017	0.00	
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
первісна вартість	1021	0.00	
накопичена амортизація	1022	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0.00	
інші фінансові інвестиції	1035	0.00	
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0.00	
Відстрочені податкові активи	1045	0.00	
Гудвіл	1050	0.00	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0.00	
Інші необоротні активи	1090	0.00	
Усього за розділом I	1095	35 719.00	34 930.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	5 780.00	9 887.00
Виробничі запаси	1101	399.00	754.00
Незавершене виробництво	1102	0.00	7.00
Готова продукція	1103	5 381.00	9 112.00
Товари	1104	0.00	14.00
Поточні біологічні активи	1110	0.00	
Депозити перестрахування	1115	0.00	
Векселі одержані	1120	0.00	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	573.00	226.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0.00	
з бюджетом	1135	5 005.00	742.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	
з нарахованих доходів	1140	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1145	0.00	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4 420.00	3 182.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	

Продовження додатку Б

Гроші та їх еквіваленти	1165	187.00	174.00
Готівка	1166	1.00	
Рахунки в банках	1167	186.00	
Витрати майбутніх періодів	1170	0.00	
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0.00	
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0.00	
резервах незароблених премій	1183	0.00	
інших страхових резервах	1184	0.00	
Інші оборотні активи	1190	0.00	
Усього за розділом II	1195	15 965.00	14 211.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	
Баланс	1300	51 684.00	49 141.00

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 585.00	1 585.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	
Капітал у дооцінках	1405	0.00	
Додатковий капітал	1410	7 041.00	7 041.00
Емісійний дохід	1411	0.00	
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	
Резервний капітал	1415	0.00	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	8 708.00	18 467.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Вилучений капітал	1430	0.00	
Інші резерви	1435	0.00	
Усього за розділом I	1495	17 334.00	27 093.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1500	0.00	
Відстрочені податкові зобов'язання			
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	
Довгострокові кредити банків	1510	0.00	
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0.00	
Довгострокові забезпечення	1520	0.00	498.00
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0.00	498.00
Цільове фінансування	1525	0.00	
Благодійна допомога	1526	0.00	
Страхові резерви	1530	0.00	
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0.00	
резерв незароблених премій	1533	0.00	
інші страхові резерви	1534	0.00	
Інвестиційні контракти	1535	0.00	
Призовий фонд	1540	0.00	
Резерв на виплату ~~джек-поту~~	1545	0.00	
Усього за розділом II	1595	0.00	498.00

Продовження додатку Б

III. Поточні зобов'язання і забезпечення	1600	0.00	
Короткострокові кредити банків			
Векселі видані	1605	0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0.00	
товари, роботи, послуги	1615	26 925.00	11 791.00
розрахунками з бюджетом	1620	1 256.00	2 505.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	0.00	875.00
розрахунками зі страхування	1625	1 180.00	1 649.00
розрахунками з оплати праці	1630	4 989.00	5 605.00
за одержаними авансами	1635	0.00	
за розрахунками з учасниками	1640	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	
за страховою діяльністю	1650	0.00	
Поточні забезпечення	1660	0.00	
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	0.00	
Усього за розділом III	1695	34 350.00	21 550.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	
Баланс	1900	51 684.00	49 141.00

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ТОВ «АКСІОН УКРАЇНА»

за 2023 рік

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	172 493.00	130 137.00
Чисті зароблені страхові премії	2010		0.00
Премії підписані, валова сума	2011		0.00
Премії, передані у перестраховання	2012		0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0.00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	130 943.00	112 283.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0.00
Валовий: прибуток	2090	41 550.00	17 854.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0.00
Інші операційні доходи	2120	2 004.00	980.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0.00
Адміністративні витрати	2130	15 841.00	12 349.00
Витрати на збут	2150	590.00	707.00
Інші операційні витрати	2180	14 131.00	8 856.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		0.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	12 992.00	
збиток	2195		3 078.00
Дохід від участі в капіталі	2200		0.00
Інші фінансові доходи	2220		0.00
Інші доходи	2240		0.00
Дохід від благодійної допомоги	2241		0.00

Продовження додатку Б

Фінансові витрати	2250		0.00
Втрати від участі в капіталі	2255		0.00
Інші витрати	2270		0.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	12 992.00	
збиток	2295		3 078.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-3 233.00	-294.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	9 759.00	
збиток	2355		3 372.00

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		0.00
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		0.00
Накопичені курсові різниці	2410		0.00
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		0.00
Інший сукупний дохід	2445		0.00
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0.00	0.00
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		0.00
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0.00	0.00
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	9 759.00	-3 372.00

Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	18 689.00	18 269.00
Витрати на оплату праці	2505	103 350.00	80 802.00
Відрахування на соціальні заходи	2510	22 709.00	17 908.00
Амортизація	2515	2 506.00	2 653.00
Інші операційні витрати	2520	4 318.00	2 485.00
Разом	2550	151 572.00	122 117.00

Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період
-------------	-----------	------------------------	-----------------------

Завкінчення додатку Б

			попереднього року, грн
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Додаток В

Витрати діяльності (клас 9)

Код	Назва	Код	Назва	Сфера застосування
90	Собівартість реалізації	901	Собівартість реалізованої готової продукції	Всі види діяльності
		902	Собівартість реалізованих товарів	
		903	Собівартість реалізованих робіт і послуг	
		904	Страхові виплати	
91	Загальновиробничі витрати		За видами витрат	Всі види діяльності
92	Адміністративні витрати		За видами витрат	Всі види діяльності
93	Витрати на збут		За видами витрат	Всі види діяльності
94	Інші витрати операційної діяльності	941	Витрати на дослідження і розробки	Всі види діяльності
		942	Собівартість реалізованої іноземної валюти	
		943	Собівартість реалізованих виробничих запасів	
		944	Сумнівні та безнадійні борги	
		945	Збитки від операційної курсової різниці	
		946	Збитки від знецінення запасів	
		947	Недостачі та збитки від псування цінностей	
		948	Визнані штрафи, пені, неустойки	
		949	Інші витрати операційної діяльності	

Закінчення додатка В

Код	Назва	Код	Назва	Сфера застосування
95	Фінансові витрати	951	Відсотки за кредит	Всі види діяльності
		952	Інші фінансові витрати	
96	Збитки від участі в капіталі	961	Збитки від інвестицій в асоційовані підприємства	Всі види діяльності
		962	Збитки від спільної діяльності	
		963	Збитки від інвестицій в дочірні підприємства	
97	Інші витрати	971	Собівартість реалізованих фінансових інвестицій	Всі види діяльності
		972	Собівартість реалізованих необоротних активів	
		973	Собівартість реалізованих майнових комплексів	
		974	Збитки від неопераційних курсових різниць	
		975	Уцінка необоротних активів та фінансових інвестицій	
		976	Списання необоротних активів	
		977	Інші витрати звичайної діяльності	
98	Податок на прибуток	981	Податок на прибуток від звичайної діяльності	Всі види діяльності
		982	Податок на прибуток від надзвичайних подій	
99	Надзвичайні витрати	991	Збитки від стихійного лиха	Всі види діяльності
		992	Збитки від техногенних катастроф і аварій	
		993	Інші надзвичайні витрати	